

Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi 2015 - 2025

TÜRKİYE
KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ

Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi

2015 - 2025

TÜRKİYE
KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ

Türkiye Katılım Bankaları Birliği
Yayın No: 5

Türkiye Katılım Bankacılığı
Strateji Belgesi
2015- 2025

İstanbul, Mart 2015

Kapak ve İç Sayfa Tasarımı

İkramat Ofset
Tel: 0 212 664 50 44

Baskı - Cilt

Erkam Matbaası
Tel: 0 212 671 07 00

İletişim Adresi

Türkiye Katılım Bankaları Birliği
Kısıklı Cd. No:22 Altunizade Üsküdar/İstanbul
Tel: 0216 651 94 35 Faks: 0216 651 94 39
bilgi@tkbb.org.tr www.tkbb.org.tr

İçindekiler

Kısaltmalar	2
Yönetici Özeti	6
1. Faizsiz Bankacılığa Genel Bakış	9
1.1 Küresel Faizsiz Bankacılığın Genel Durumu	11
1.2 Türkiye’de Katılım Bankacılığının Gelişimi	17
2. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Vizyonu ve Stratejik Hedefleri	21
2.1 Vizyon ve Hedefleri Belirlemeye Yönelik Yapılmış Çalışmalar	23
2.2 Türkiye Katılım Bankacılığı Vizyon, Misyon ve Stratejik Hedefler	24
3. Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri	25
3.1 Küresel Faizsiz Bankacılık Büyüme Tahminleri	27
3.2 Türkiye’de Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri	28
4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler	33
4.1 Sektörel Strateji ve Koordinasyon	36
4.2 Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi	38
4.3 Danışma Kurulları	51
4.4 Eğitim, İnsan Kaynakları (İK) ve Sertifikasyon	55
4.5 Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar	61
5. Stratejik Hedefler Yol Haritası	67
Kaynaklar	86

Kısaltmalar

AAOIFI	İslami Finans Kurumları Muhasebe ve Denetim Teşkilatı (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions)	IICRA	Uluslararası İslami Mutabakat ve Tahkim Merkezi (International Islamic Center for Reconciliation and Arbitration)
BAE	Birleşik Arap Emirlikleri	IIFM	Uluslararası İslami Finans Pazarı (International Islamic Financial Market)
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	IILM	Uluslararası İslami Likidite Yönetim Şirketi (International Islamic Liquidity Management Corporation)
BİST	Borsa İstanbul	INCEIF	Uluslararası İslami Finans Eğitim Merkezi (International Center for Education in Islamic Finance)
CIBAFI	İslami Banka ve Finans Kuruluşları Genel Konseyi (General Council for Islamic Banks and Financial Institutions)	İİBF	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
CIMA	Yeminli Yönetim Muhasebecileri (Chartered Institute of Management Accountants)	KGMSK	Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
CISI	Yeminli Menkul Kıymetler ve Yatırımlar Enstitüsü (Chartered Institute for Securities & Investment)	ÖFK	Özel Finans Kurumu
DİYK	Din İşleri Yüksek Kurulu	SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	SPL	Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu
FAA	Finansal Akreditasyon Ajansı (Finance Accreditation Agency)	TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
GİB	Gelir İdaresi Başkanlığı	TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	TKBB	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
GTB	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	TKGM	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
İK	İnsan Kaynakları	TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
IFQ	İslami Finans Yeterlilik (Islamic Finance Qualification)	TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
IDB	İslam Kalkınma Bankası (Islamic Development Bank)	ULAKBİM	Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
IFSB	İslami Finans Hizmetleri Kurulu (Islamic Financial Services Board)	VKŞ	Varlık Kiralama Şirketi
		YBBO	Yıllık Bileşik Büyüme Oranı
		YÖK	Yükseköğretim Kurulu

Vizyonumuz

Katılım bankacılığı sektörü pazar payının 2025 yılı itibariyle %15'e ulaşması ve sektörün dünya standartlarında finansal ürün ve hizmet sunar hale gelmesi.

Misyonumuz

Türkiye'de katılım bankacılığı sektörünün sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde gelişmesi için;

- Ürün çeşitliliği ve gelişimi ile hizmet kalitesini arttırmak,
- Kurumsal iletişim, algı ve itibar yönetimi çalışmalarını geliştirmek,
- Gerekli eğitim, insan kaynağı ve sertifikasyon çalışmalarını arttırmak,
- Katılım bankacılığı prensiplerine uygun mevzuat, standart ve düzenlemeleri geliştirmek,
- İstanbul'un önde gelen bir Finans Merkezi olmasına katkıda bulunmak.

Sektör Kuruluşları

Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak Bankalar Kanunu ile 2001 yılında faaliyete geçen Özel Finans Kurumları Birliği, katılım bankalarının çatı kuruluşu olmuştur.

Resmi Gazete'nin 01.11.2005 tarihinde yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile özel finans kurumları "katılım bankaları" adını aldığı gibi Birliğin ünvanı da Türkiye Katılım Bankaları Birliği olarak değiştirilmiştir.

Türkiye'de faaliyet gösteren tüm katılım bankaları, Birliğin üyesidir. Birliğin bugün itibarıyla 4 üyesi vardır.

Albaraka Türk Katılım Bankası, 1984 senesinde kuruluşunu tamamlayarak 1985 yılının başından itibaren faaliyete geçmiştir.

Ortadoğu'nun ileri gelen gruplarından Albaraka Bankacılık Grubu (ABG), İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve Türk ekonomisine yarım yüzyıldan fazla hizmet veren yerli bir sanayi grubunun öncülüğünde kurulan Albaraka Türk'ün 30.06.2014 tarihi itibarıyla ortaklık yapısının içinde yabancı ortakların payı %66,10, yerli ortakların payı %10,48 ve halka açık olan payı ise %23,42'dir.

Asya Katılım Bankası Türkiye'nin altıncı özel finans kurumu olarak 24 Ekim 1996 tarihinde faaliyetlerine başlamış ve 20.12.2005 tarihinde "Asya Finans Kurumu A.Ş. olan şirket ünvanı "Asya Katılım Bankası A.Ş." olarak değiştirilmiştir.

Bankanın tabana yayılmış yerli sermayeye dayanan çok ortaklı (195) bir yapısı bulunmaktadır.

1989 yılında özel finans kurumu statüsünde kurulan Kuveyt Türk Katılım Bankası, sektöre katılan üçüncü kuruluş olmuştur.

Kuveyt Türk'ün sermayesinin %62'si Kuveyt Finans Kurumu'na (Kuwait Finance House), %9'u Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu'na, %9'u İslam Kalkınma Bankası'na, %18'i Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, %2'si de diğer ortaklara aittir

Türkiye Finans Katılım Bankası, Family Finans ve Anadolu Finans kurumlarının birleşmesi ile 2005 yılında kurulmuştur.

Türkiye Finans'ın yüzde 60 hissesi 31 Mart 2008 tarihinde Ortadoğu'nun en önemli bankalarından ve Suudi Arabistan'ın en büyük bankası olan The National Commercial Bank (NCB) tarafından satın alınmıştır.

Yönetici Özeti

Son on yıl içerisinde yaşanan küresel finansal krizler neticesinde konvansiyonel bankacılık sisteminin sorgulanmaya başlanması, ülkelerin faizsiz bankacılık modelini gündemlerine almasını ve bu sektörün gelişimini hızlandırmasını beraberinde getirmiştir. Son beş yılda yıllık ortalama yüzde 17 büyüme kaydeden küresel faizsiz bankacılık sisteminin, önümüzdeki 5 yıllık dönem boyunca da aynı yüksek büyüme trendini istikrarlı olarak sürdürmesi ve 2019 yılı itibariyle toplam varlıkların 2 trilyon Amerikan dolarına ulaşması beklenmektedir. Ülkemizde ise, katılım bankalarının, bankacılık sektörü içindeki toplam varlık payı, son on yılda %2'den %5,2 düzeyine yükselmiştir.

Katılım bankacılığının gelişimi, kamu sektörü tarafından desteklenmekte, sukuk ihraçları ve kamu banka yatırımları son dönemde önemini artıran konular arasında yer almaktadır. 2014 yıl sonu itibariyle Hazine Müsteşarlığımızın sukuk ihraçları 5.5 milyar Amerikan dolarını, katılım bankalarının sukuk ihraçları ise 1,2 milyar Amerikan dolarını aşmış durumdadır. 2014 yılı içerisinde kamunun katılım bankaları kurma yönünde adımlar attığı görülmektedir.

Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi çalışmasında, yeni oyuncuların da katılım bankacılığı sistemine dahil olması

ile sistemin aktif büyüklüğünün 2025 yılında bankacılık sektöründe %15'lik paya ulaşması hedeflenmiştir.

Tarihsel gelişim oranının üzerinde gerçekleşmesi öngörülen bu büyüme ile 2025 yılında aktiflerinin 300 milyar Amerikan dolarına ulaşması, katılım fonlarının ise 181 milyar Amerikan doları seviyesine gelmesi beklenmektedir. Sistemin kendi sermaye birikiminin bu büyümeyi desteklemekte zorlanacağı öngörülmektedir. Bu nedenle BDDK'nın öngördüğü resmi sermaye yeterlilik rasyosunun sağlanması için belirli aralıklarla sermaye artırımı yapılması ve 2025 yılı itibariyle özsermayenin 30 milyar Amerikan doları olması gerekeceği tahmin edilmektedir.

Belirlenen bu hedef çerçevesinde, ülkemizde katılım bankacılığının sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde gelişimi için gerçekleştirilecek eylemler 5 ana stratejik hedef altında planlanmıştır. Bu çalışma, «Kızılcahamam Katılım Bankacılığı ve Faizsiz Finans 2013 Çalıştayı», «Kalkınma Bakanlığı - İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı Eylem Planı» ile katılım bankacılığı iç ve dış paydaşları ile Birlik bünyesinde ayrı ayrı yapılan görüşmeler ve yurtdışı öncü uygulamalar doğrultusunda oluşturulmuştur.

Sektörel strateji ve koordinasyon, ürün çeşitliliği ve gelişimi, danışma kurulları, eğitim, insan kaynağı ve sertifikasyon, kurumsal iletişim, algı ve itibar stratejik hedeflerinin başarılması;

tüm paydaşların bir zaman planı ile uyumlu bir şekilde çalışarak, belirlenen stratejileri ve altında yer alan eylem adımlarının gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Stratejik Hedef	Stratejiler	Ana Sorumlu Paydaşlar
1 Sektörel Strateji ve Koordinasyon	1.1 Sektör stratejileri doğrultusunda paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> • TKBB • BDDK • Hazine Müsteşarlığı
2 Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi	<p>2.1 Halihazırda kullanılmakta olan ürünlerin etkinliğinin artırılması</p> <p>2.2 Katılım bankacılığı sisteminin plasman ürün yapısının çeşitlendirilmesi</p> <p>2.3 Faizsiz bankacılık uygulamasının bulunduğu ülkelerde kullanılmakta olan ve geçmişte Türkiye’de kullanılmış ama katılım bankalarında günümüzde kullanılmayan ürünlerin uygulamaya alınması</p> <p>2.4 Katılım bankalarının kaynak çeşitliliğinin geliştirilmesi</p> <p>2.5 Kamu kurumları nezdinde katılım bankacılığı sistemine yönelik politikaların geliştirilmesi ve bu politikaların uygulanmasını takip edecek organizasyonel yapıların tesis edilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SPK • BDDK • Hazine Müsteşarlığı • TCMB • BİST • Maliye Bakanlığı • Kalkınma Bakanlığı • Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
3 Danışma Kurulları	<p>3.1 Katılım bankalarına yönelik Danışma Genel Kurulu’nun oluşturulması</p> <p>3.2 Katılım bankaları nezdinde banka danışma kurullarının standart hale getirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • TKBB • BDDK • Katılım Bankaları • DİYK

Stratejik Hedef	Stratejiler	Ana Sorumlu Paydaşlar
4 Eğitim, İK ve Sertifikasyon	<p>4.1 Katılım bankacılığına ilişkin açık öğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının geliştirilmesi ve öğretim üyesi eksikliğinin giderilmesi</p> <p>4.2 Katılım bankacılığı ile ilgili kişi ve eserlere ilişkin veri tabanının oluşturulması ve ders kitabı eksikliğinin giderilmesi</p> <p>4.3 Katılım bankacılığı konusunda uzmanlaşmış personel sayısının artırılması ve personel yetkinliklerinin geliştirilmesi</p> <p>4.4 Katılım bankacılığına yönelik enstitü veya araştırma merkezi kurulması</p> <p>4.5 Katılım bankacılığı terminolojisinin bilinirliğinin yaygınlaştırılması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • YÖK • TKBB • Üniversiteler • SPL
5 Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar	<p>5.1 Sistemin felsefesine yönelik bilgi düzeyinin artırılması / konvansiyonel bankacılık ile farklılığın ortaya konulması</p> <p>5.2 Doğru pazarlama stratejilerinin oluşturulması</p> <p>5.3 Katılım bankacılığı uygulamalarında yeknesaklık sağlanması</p> <p>5.4 Sistemin itibarını artıracak girişimlerde bulunulması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • TKBB • Katılım Bankaları • DİYK • BDDK

Belirlenen her bir strateji ve aksiyon doğrultusunda gerçekleştirilmesi gereken temel eylemler, detaylı alt adımları ile bera-

ber, uygulama kolaylığı ve sektöre etkisine göre önceliklendirilmiş ve bir yol haritasına yansıtılmıştır.

1. Faizsiz Bankacılığa Genel Bakış

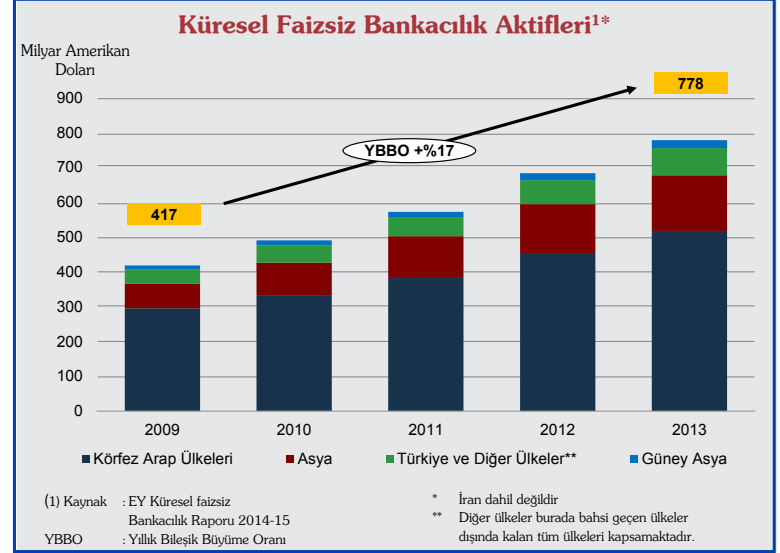

1.1 Küresel Faizsiz Bankacılığın Genel Durumu

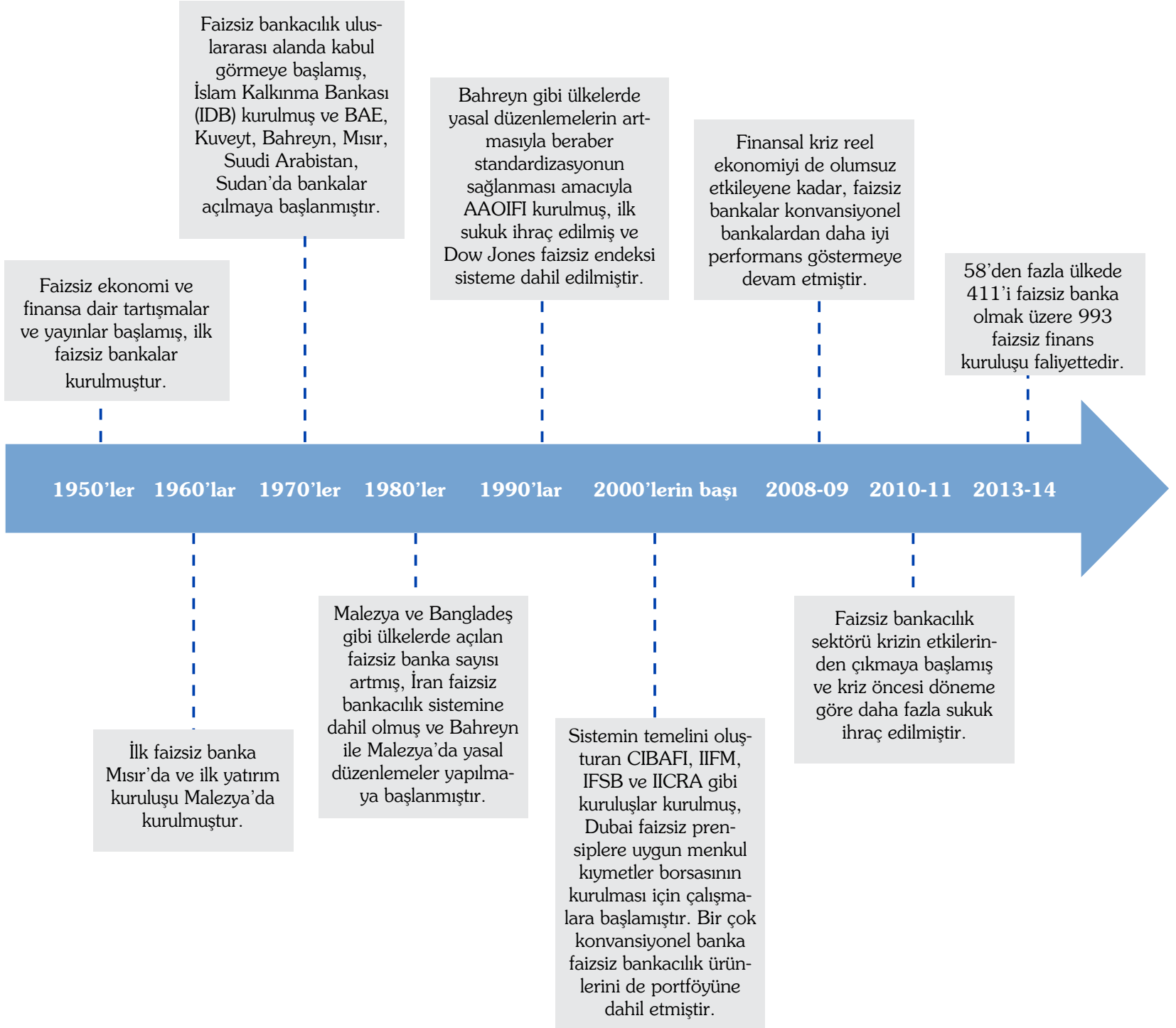
Müslüman nüfusun ağırlıklı olduğu ülkelerde konvansiyonel bankacılık sektörünün faize dayalı altyapısı 1950'li yıllardan itibaren sorgulanmaya başlanmış ve bu konu yoğun tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmaların sonucunda 1970'li yılların ortalarında faizsiz bankacılık sistemine yönelik ilk adımlar atılmış; faizsiz prensiplere uygun olarak faaliyet gösteren bankalar sisteme dâhil olmaya ve Müslüman nüfusun ağırlıklı olduğu ülkelerde konvansiyonel bankalarla birlikte yer almaya başlamıştır. Böylelikle faizsiz bankacılık sistemi finans sistemi içerisinde ağırlığını artırmış, 1990'lı yıllara gelindiğinde ise faizsiz bankacılık uluslararası bankaların da ilgisini çekmiş ve bu bankalar Müslüman nüfusun olduğu ülkelerde de İslami prensiplere uygun olarak hizmet vermeye başlamıştır. Sektörün büyümeye ve gelişmeye başlamasıyla birlikte sistemin uygulamalarına yön verecek ve yasal düzenlemelerle sektöre destek olacak bir kuruluşa ihtiyaç duyulmuş ve sektörün en temel kuruluşlarından biri olan İslami Finans Kurumları Muhasebe ve Denetim Teşkilatı (AAOIFI) kurulmuştur.

Faizsiz Bankacılık Aktif Büyüme Rakamları ve Pazar Payları

Sektörün uluslararası alanda ilgi çekmesi ve büyümesini hızlandırması ise 2000'li yıllarda olmuştur. Faizsiz bankacılık kuruluşlarının verdiği hizmetler uluslararası alanda kabul ve talep görmeye başlamıştır. Ancak sektörün bugünkü rakamlarına ulaşmasındaki en önemli faktör 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz olmuştur. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz döneminde konvansiyonel bankalar karlılık problemi yaşarken, faizsiz bankalar krizin reel sektörü de olumsuz etkilemeye başlamasına kadar büyümelerini ve karlılıklarını sürdürmüştür. Özellikle gelişmiş ülke ekonomilerini ve uluslararası finans sistemini derinden etkileyen kriz karşısında, faizsiz bankacılığın, sistemin reel ekonomi ile iç içe faaliyet göstermesi sebebiyle daha dayanıklı olduğu görülmüştür. Kriz sonrası dönemde İran'ın dahil edilmediği senaryoda global faizsiz bankacılık aktifleri son 5 yıl içerisinde yaklaşık %17 yıllık bileşik büyüme oranı ile büyüyerek 778 milyar Amerikan dolarına ulaşmıştır.

Küresel Faizsiz Bankacılığın Kilometre Taşları

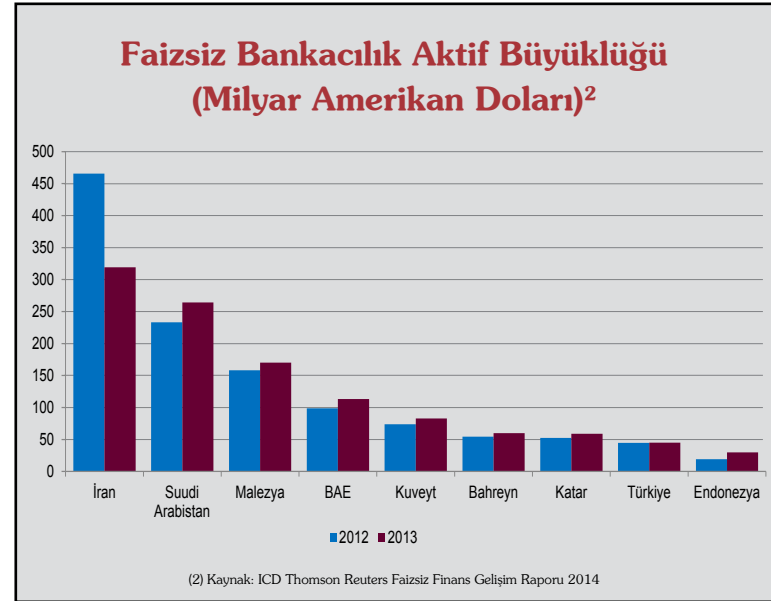

Faizsiz Bankalar ve Konvansiyonel Bankaların Karlılık, Büyüklük ve Büyüme Oranı Karşılaştırmaları

Başlıklar	Ortalama Aktif Büyüklükleri	Ortalama Büyüme Oranı 2008-2012 ¹
En büyük 20 faizsiz banka	21 milyar Amerikan doları	%15,8
Seçilmiş konvansiyonel bankalar	75 milyar Amerikan doları	%13,8

(1) Kaynak: EY Küresel faizsiz Bankacılık Raporu 2013-14

Son 5 yıl içerisinde faizsiz bankacılık sektöründe yasal düzenlemeler güçlendirilmiş, gerekli standardizasyona ulaşmak için uluslararası üst otoriteler kurulmuştur. Faizsiz bankacılık sektörü dünyanın önde gelen finans merkezleri olan Londra, Dubai, Hong Kong ve Lüksemburg gibi merkezlerin de ilgisi- ni çekmiş ve sektöre olan yatırımlar giderek artmıştır.

Seçilmiş Ülkelerde Faizsiz Bankacılığın Gelişimi

Dünya faizsiz bankacılık aktifleri, 2013 yıl sonu itibariyle 1,2 trilyon Amerikan dolarına ulaşmıştır. Faizsiz bankacılık aktif büyüklüğüne bakıldığında İran'ın 1. sırada yer aldığı görülmekte olup, İran'ı Suudi Arabistan ve Malezya takip etmektedir. Türkiye ise 8. sırada yer almakta ve mevcut nüfusu ve ekonomik göstergeleriyle büyük potansiyel taşımaktadır.

En büyük aktif büyüklüğe sahip ülke olan İran'da bir önceki yıl ile kıyaslandığında sektörün küçüldüğü, ancak İran dışında ilk sırada yer alan neredeyse her ülkede, faizsiz bankacılık sektörünün bir önceki yıla göre önemli oranda büyüdüğü görülmektedir.

Faizsiz bankacılık aktiflerinin ülkelere göre dağılımına bakıldığında İran'ın %29,1 pazar payı ile 1. sırada yer aldığı, Suudi Arabistan'ın %24,1 ile 2. sırada, Malezya ise %15,5 ile 3. sırada yer almaktadır.

Faizsiz bankacılık sektöründe yıllık ortalama aktif büyümesinin en hızlı olduğu ülkenin %43 ile Endonezya olduğu, Endonezya'yı %30 ile Türkiye'nin takip ettiği görülmektedir.

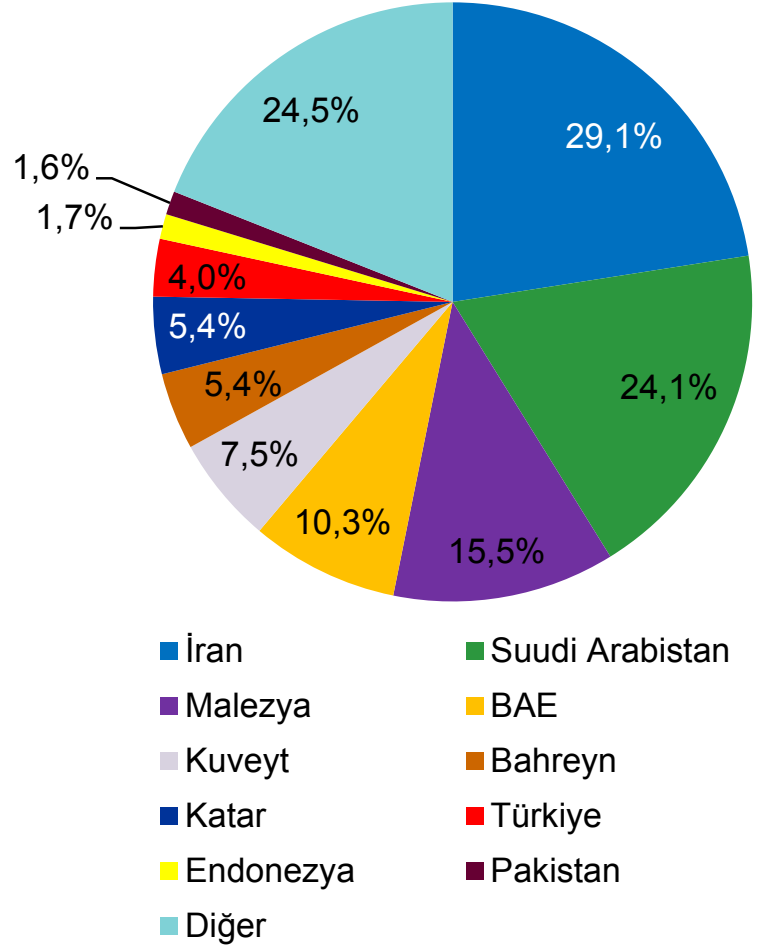
Seçilmiş Ülkelerde Faizsiz Bankacılık Sektörünün Yıllık Büyüme Oranları (YBBO 2009 - 13)¹

Endonezya	%43
Türkiye	%30
Katar	%26
Pakistan	%22
Malezya	%19
Suudi Arabistan	%17
BAE	%11

(1)Kaynak: EY Küresel Faizsiz Bankacılık Raporu 2014-15 - TKBB

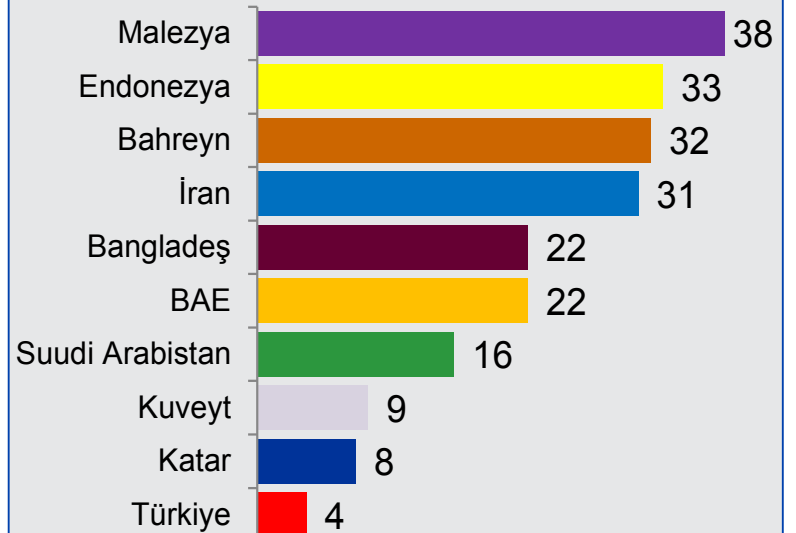
Faizsiz bankacılık sektörünün önde gelen ülkelerinde mevcut banka sayısı ile ülkelerin aktif büyüklükleri paralellik göstermemektedir. En fazla bankaya sahip olan ülke, aktif hacim büyüklüğünde 3. sırada yer alan Malezya olurken, Malezya'yı Endonezya, Bahreyn ve İran takip etmiştir. Aktif büyüklükte 8. sırada yer alan Türkiye ise 4 katılım bankası ile banka sayısında listenin en sonunda yer almaktadır.

Faizsiz Bankacılık Aktif Büyüklük Hacminde Ülkelerin Payları¹

1) Kaynak: EY Küresel faizsiz Bankacılık Raporu 2014-15 - TKBB

Faizsiz Banka Sayısı²

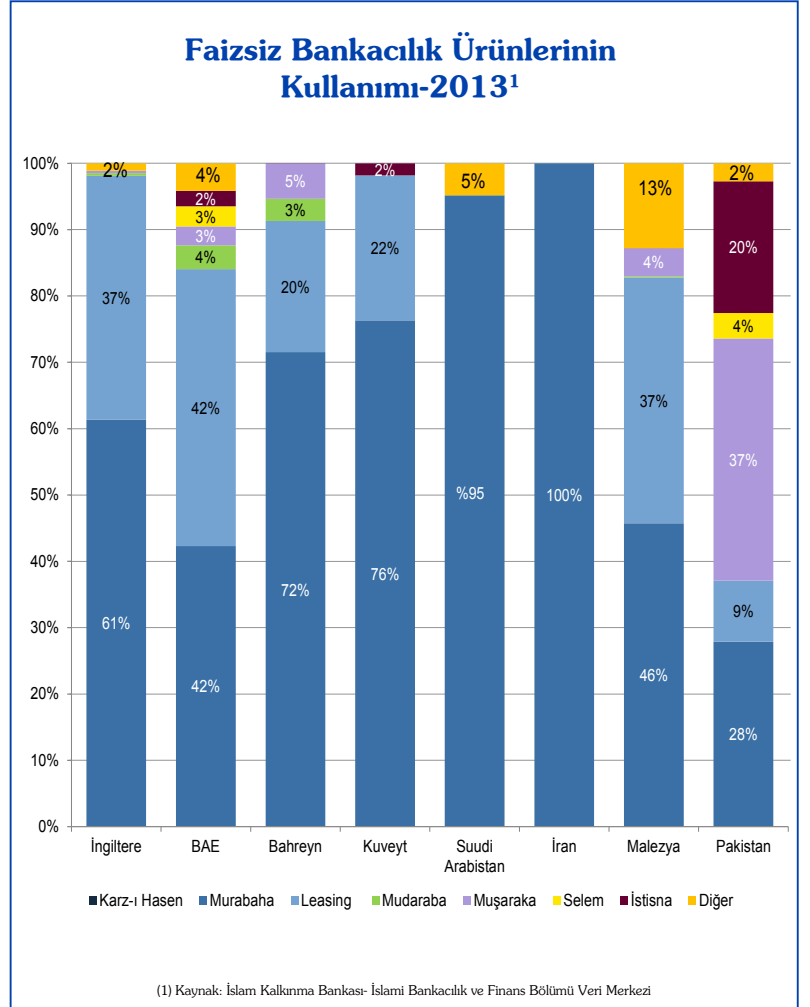
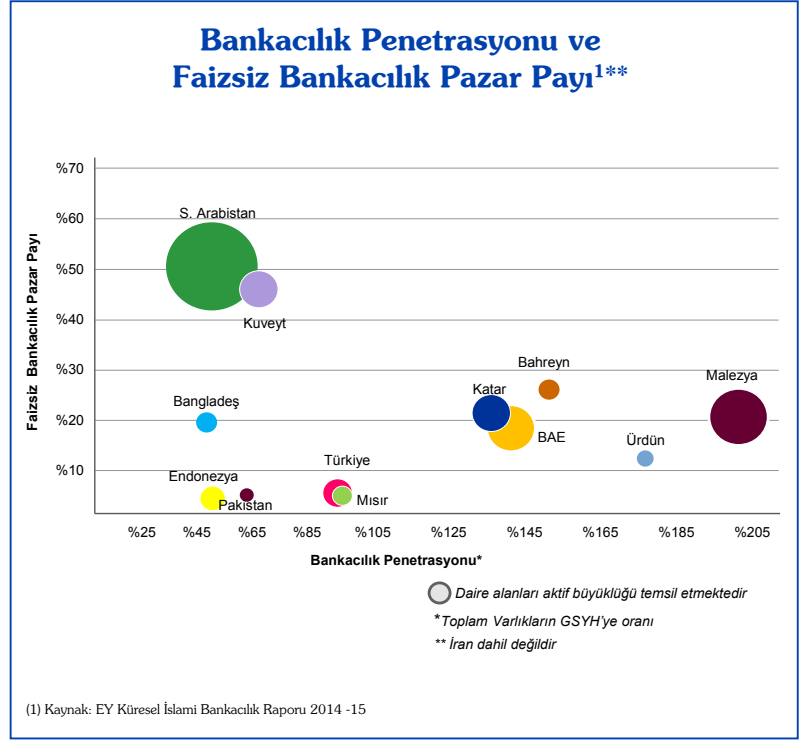

2) Kaynak: ICD Thomson Reuters faizsiz Finans Gelişim Raporu 2014

Faizsiz Bankacılık Pazarında Ülkeler ve Ürünler

Günümüzde faizsiz bankacılık kuruluşları 58'den fazla ülkede faaliyet göstermekte olup Katar, Endonezya, Suudi Arabistan, Malezya, BAE ve Türkiye büyüme rakamları ve mevcut potansiyelleri itibariyle faizsiz bankacılık alanında öne çıkmaktadır. Faizsiz bankacılık, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Bahreyn'de pazar payları ile ana akım sektör haline gelmiştir. Faizsiz bankaların aktiflerine bakıldığında ürün portföylerinde murabaha ürününün ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Ülkeler bazında bakıldığında, Malezya, BAE ve Pakistan dışındaki faizsiz bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bütün ülkelerde murabaha ürününün kullanımının %50'nin üzerinde olduğu, İran ve Suudi Arabistan'da murabaha kullanım oranı %90'ın üzerine çıkarken, İngiltere ve Bahreyn'de ise bu oranın %50'nin üzerinde yer aldığı tespit edilmektedir. Malezya ve BAE'de ise murabahanın yanı sıra leasing kullanımının da yüksek olduğu görülmektedir. Ülkemizde de katılım bankalarının aktiflerindeki ürünlerin dağılımına baktığımızda murabaha ürününün kullanımını %90'ın üzerindedir.

Faizsiz Bankacılık Pasif Yapısı

Katılım Fonları

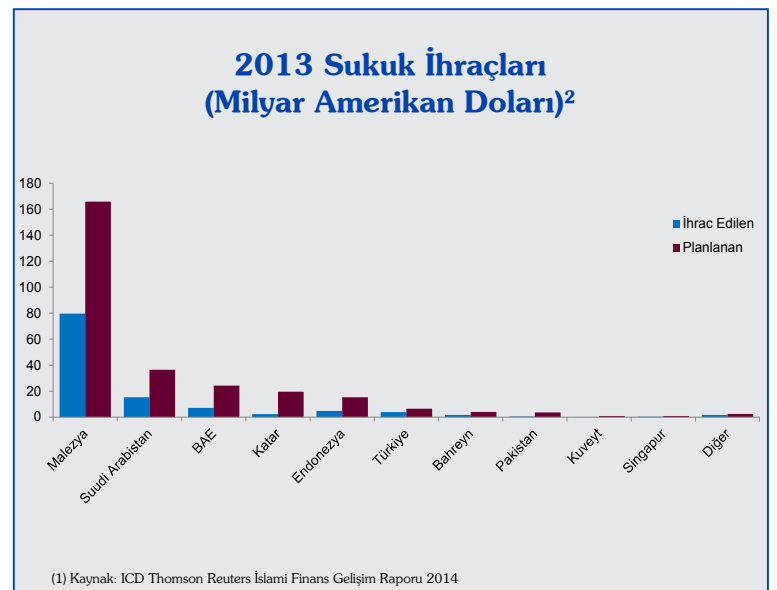
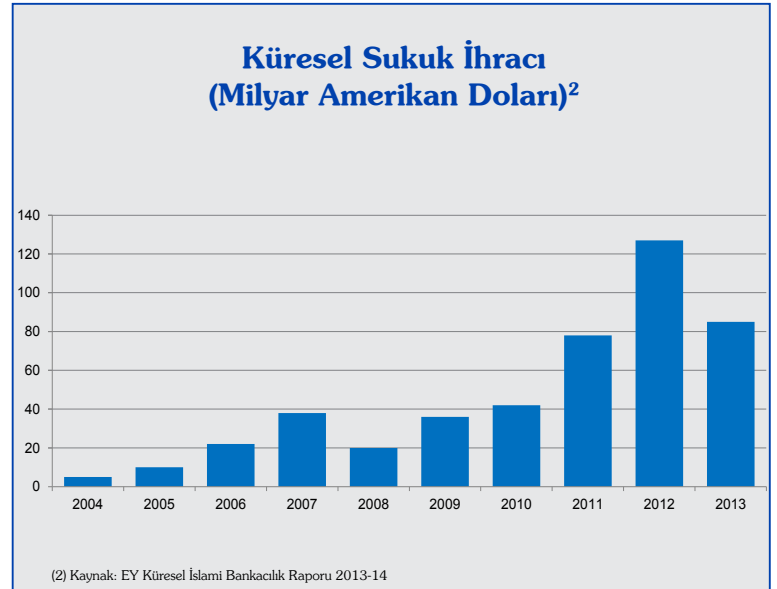
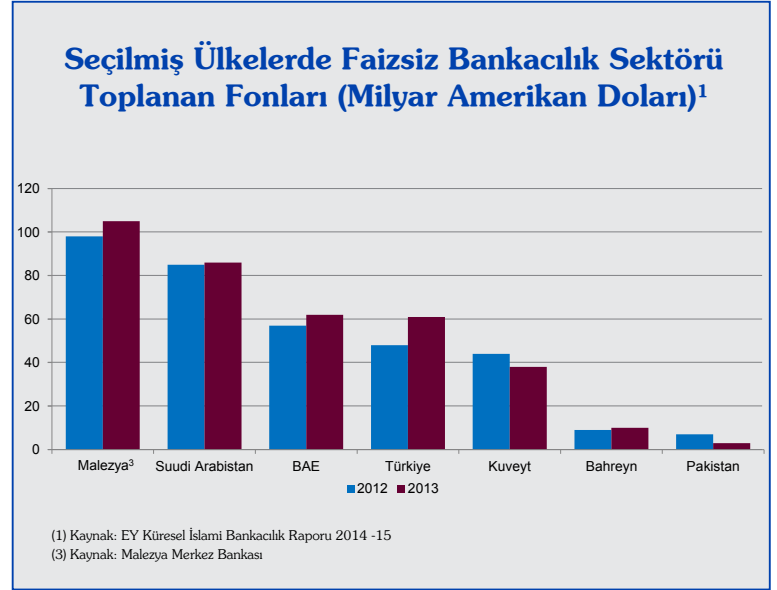
Faizsiz bankacılıkta toplanan fonların ülkelere göre dağılımına bakıldığında 1. sırada Malezya'nın yer aldığı, Malezya'yı Suudi Arabistan'ın takip ettiği görülmektedir. Türkiye ise toplanan fonlarda 4. sırada yer almaktadır.

Kira Sertifikası (Sukuk) Ürününün Gelişimi

Faizsiz bankaların pasiflerinde sukukun ağırlığının giderek arttığı ve uluslararası alanda da sukukun önemli bir finansman aracı olarak kabul görmeye başladığı görülmektedir. Bankaların yanı sıra özel sektör sukuk ihraçlarındaki artışlar da pazarın büyümesine katkı sağlamaktadır.

Malezya sukuk ihracında ilk sırada yer almakta olup, Suudi Arabistan ve BAE ise Malezya'yı takip etmektedir. İlk olarak 2012 yılında sukuk ihraç eden Türkiye ise 2013'te yüksek performans göstererek 6. sırada yer almıştır.

Müslüman nüfusun ağırlıklı olmadığı ülkelere bakıldığında ise Singapur ve Amerika Birleşik Devletleri'nin sukuk ihracında önemli ölçüde büyüme gösterdiği ve bu ülkelerde sukukun alternatif finansman aracı olarak benimsenmeye başladığı görülmektedir. Bu ülkelerin yanı sıra 2013 yılında Hong Kong, Lüksemburg, Tunus ve Fas gibi bu piyasaya yeni dâhil olan ülkeler de bulunmaktadır.

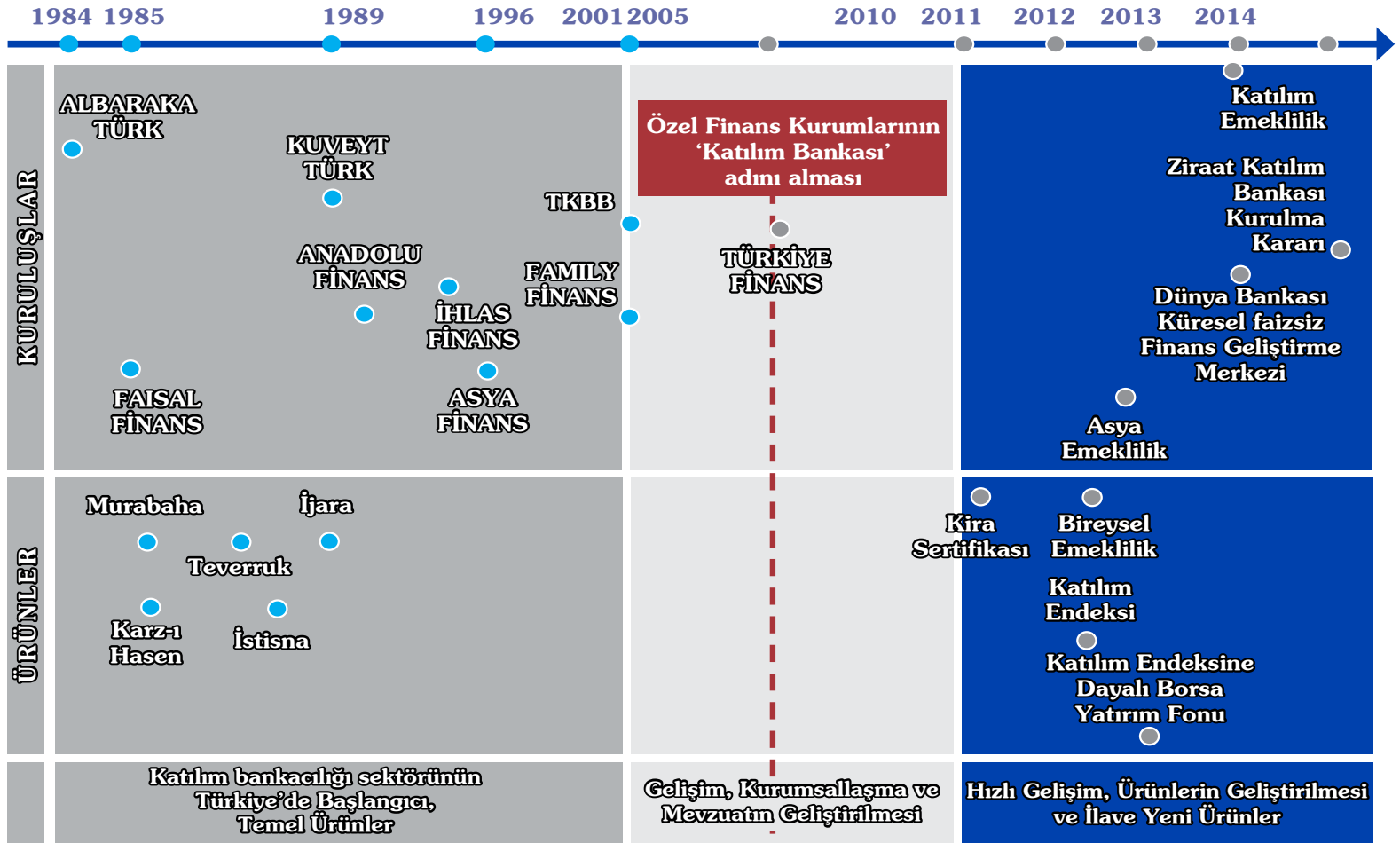

1.2 Türkiye’de Katılım Bankacılığının Gelişimi

Ülkemizde katılım bankacılığı sektörünün kuruluşu 30 yıl öncesine dayanmaktadır. İlk defa Özel Finans Kurumu(ÖFK) olarak 1984 yılında Albaraka Türk ve hemen ardından Faisal Finans’ın kurulumu gerçekleşmiştir. 2001 yılında ÖFK’ları temsil etmesi amacıyla şimdiki adıyla Türkiye Katılım Bankaları Birliği kurulmuştur. ÖFK’lar açısından dönüm noktası ise 2005 yılında ‘Banka’ statüsüne geçmeleri ve ‘Katılım Bankası’ olarak adlandırılmaları olmuştur. Katılım bankaları, 2005 yılı öncesinde, ekonomik krizlerin etkileri ve gerekli mevzuat düzenlemelerinin olmaması nedeniyle aktif büyüklüğü ve ürün çeşitliliği açısından gelişim gösterememişlerdi. 2005 yılı sonrasında ise sektörün önünü açan mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır.

Türkiye’de Katılım Bankacılığı Sektörünün Gelişimi¹

Albaraka Türk Katılım Bankası
Asya Katılım Bankası
Kuveyt Türk Katılım Bankası

(1) Kaynak: Banka web siteleri, BDDK verileri

Katılım Bankacılığı Sektörü Büyüme Rakamları ve Pazar Payları

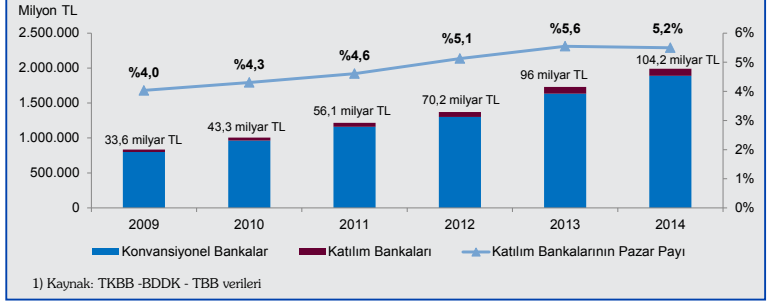
Katılım bankalarının finansal krizlere daha dayanıklı olduğunun görülmesiyle dünyada olduğu gibi ülkemizde de sektörün gelişimi 2008 ekonomik krizinden sonra hız kazanmıştır. Katılım bankacılığı, yatırım faaliyetleri alanında olagelen alacaklı borçlu ilişkisi yerine, varlığa dayalı işlem yapması ve daha çok risk paylaşımına yönelik ortaklık ruhunu gözetmesi nedeniyle, sistemin algısı olumlu yönde etkilemiştir. Devletin de desteğini alan sektör 2008 yılından itibaren hızlı bir büyüme trendine girmiş ve çalışmalarını hızlandırmıştır. 2009 yılında banka aktiflerine göre %4,0 olan pazar payı 2014 sonunda %5,2'ye çıkmıştır ve 2009-2014 döneminde sektör aktiflerinin yıllık bileşik büyüme oranı %25 olmuştur. Katılım fonu hesaplarına bakıldığında da 2009 yılından itibaren artan büyümenin etkisi görülmektedir. Toplanan katılım fonlarında katılım bankalarının hem müşteri sayısının hem de işlem hacminin artması nedeniyle 5 yılda ortalama büyüme oranının %19 olduğu görülmektedir. Önümüzdeki dönemde sektördeki banka sayısının ve dolayısıyla katılım bankalarına erişimin artmasıyla katılım fonu hesaplarında da önemli bir artış beklenmektedir.

Türkiye Katılım Bankacılığı Sektörü Karlılık Rakamları

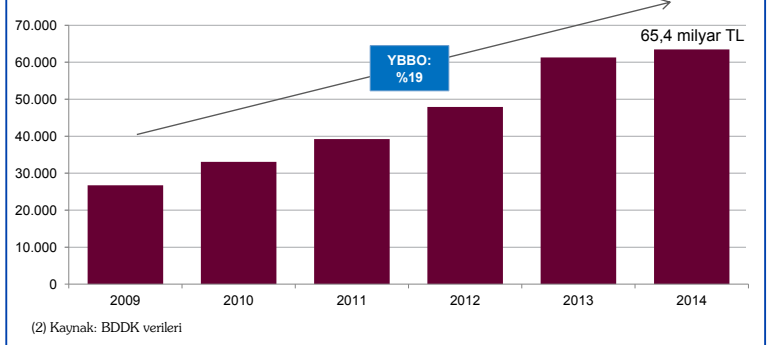
Sektörün karlılık rakamlarına bakıldığında ise bankacılık sektörü ortalama özkaynak karlılık oranının katılım bankalarından yüksek olduğu görülmektedir. 2011 yılında ortalama özkaynak karlılığı rasyosunun konvansiyonel bankalara yaklaştığı 2012 yılında aradaki farkın biraz açıldığı, ancak 2013 yılında 13,8 olan katılım bankalarının özkaynak karlılığının bankacılık sektör ortalama özkaynak karlılığına yaklaştığı göze çarpmaktadır.

Ortalama aktif karlılığına bakıldığında da 2011 yılında bankacılık sektörü ile katılım bankacılığı sektörünün sırasıyla 1,7 ve 1,6 oranlarıyla birbirlerine oldukça yaklaştığı, ancak 2012 yılında aradaki farkın bir miktar açıldığı görülmektedir. 2013 yılında katılım bankalarının aktif karlılığı %1,3 olurken, bankacılık sektörünün ise %1,6 olmuştur.

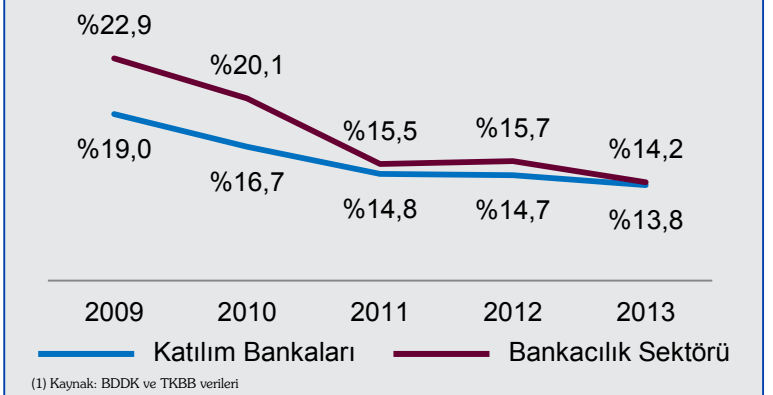
Katılım Bankaları Toplam Aktifleri ve Bankacılık Toplam Aktifleri İçerisindeki Payı¹

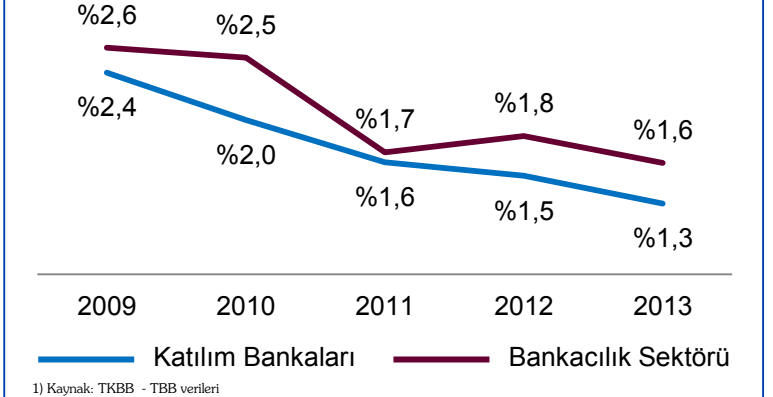
Katılım Fonları (Milyon TL)²

Özkaynak Karlılığı (ROAE)¹

Aktif Karlılığı (ROAA)¹

Türkiye Katılım Bankacılığının Yapısal Gelişimi

2014 yılı sonu itibariyle ülkemizde 4 katılım bankası ve bu 4 bankaya ait 990 şube bulunmaktadır. 2009 yılından itibaren yıllık ortalama olarak da %12,1 artış gösterdiği görülmektedir. Kamu katılım bankalarının sisteme dahil olacağı açıklanması ve kamu katılım bankalarının kurulma kararıyla yakın dönemde şube sayısında ciddi oranda artış gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bunun yanı sıra önümüzdeki dönemlerde özel konvansiyonel bankaların da katılım bankacılığı sektörüne ilgi duyabileceği öngörülmekte ve bu durumun katılım bankalarının şube ağının genişlemesine önemli oranda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sektör personel sayısı olarak 2009'dan itibaren sürekli artış göstermiş, yıllık ortalama %6,6 oranında büyümüştür. 2014 yılı sonu itibariyle katılım bankalarında toplam 16.249 kişi istihdam edilmektedir.

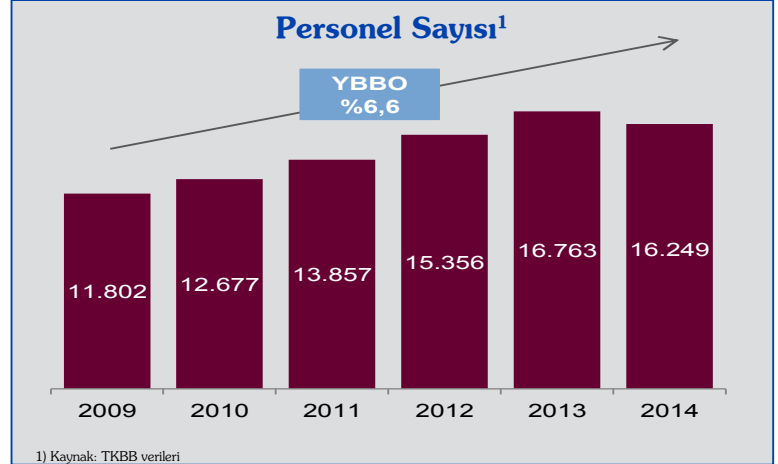
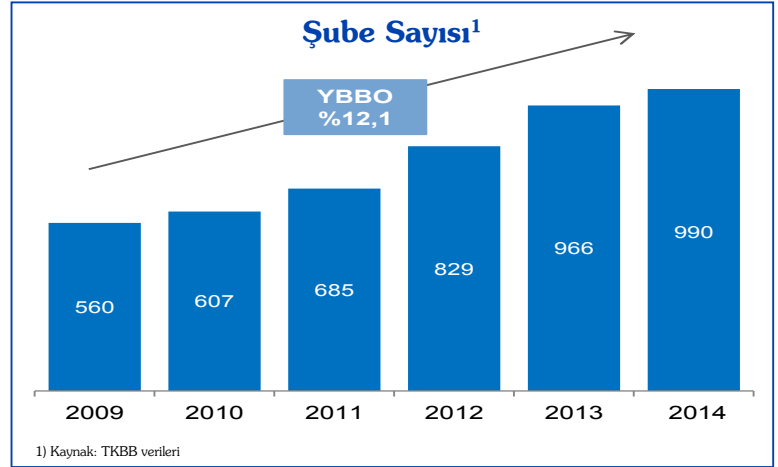
Türkiye Katılım Bankacılığının Yapısal Gelişimi

Türkiye'de katılım bankacılığı sektöründe 4 banka bulunmaktadır. Bu bankalar Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Bank Asya ve Türkiye Finans'tır. 2014 yılı sonu itibariyle sektörde en büyük pazar payına sahip olan banka %33 ile Kuveyt Türk Katılım Bankası olurken, Türkiye Finans Katılım Bankası hemen arkasından gelmektedir. Bu iki bankayı sırasıyla Albaraka Türk Katılım Bankası ve Asya Katılım Bankası takip etmektedir.

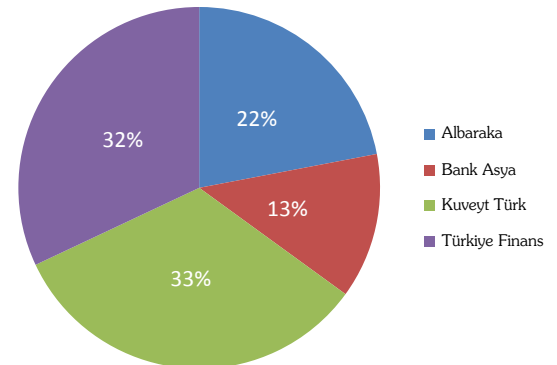

Banka Türlerine Göre Sermaye Yeterliliği (%) ¹	2012	2013
Bankacılık Sektörü *	17,9	15,3
Özel Bankalar	17,1	14,8
Kamu Bankaları	17,2	13,5
Katılım Bankaları	13,9	14,0

1) Kaynak: TKBB - TBB verileri
* TMSF Bankaları, Kalkınma ve Yatırım Bankaları ortalamaya dahildir.

Katılım Bankaları Aktiflere Göre Pazar Payı 2014¹

1) Kaynak: TKBB verileri

Türkiye’de Kira Sertifikası Ürününün Gelişimi

Katılım bankacılığının büyümesiyle birlikte ülkemizde büyük gelişim potansiyeli taşıyan kira sertifikası ihracı da ön plana çıkmaya başlamıştır. 2010 yılına kadar gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılmamış olması ve bununla beraber vergi problemlerinden doğan fiyat dezavantajı kira sertifikası ihracının gelişimine engel olmuştur. 2010 yılında Sermaye Piyasası Kurulu’nun Seri: III No: 43 sayılı «Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği» ile kira sertifikası ihracı ile fon temin edilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 2011 yılında kira sertifikası ihracına ilişkin işlemlerin damga vergisi, gelir vergisi, noter harçları vb.’nin vergi ve masraflardan muaf tutulmasına imkan verilmiştir. Bunun yanı sıra stopaj %10’a indirilmiş ve asgari 5 yıllık kira sertifikası ihraçlarında gelirden elde edilen vergilerden de muafiyet sağlanmıştır. 2013 yılında ise Eser Sözleşmesine (istisna), Alım-Satıma (murabaha), Ortaklığa (muşaraka), Yönetim Sözleşmesine (mudaraba) dayalı kira sertifikası ihraçlarına izin verilmiştir.

Türkiye’de ilk kira sertifikası ihracı 2010 yılında Kuveyt Türk Katılım Bankası tarafından gerçekleştirilmiş 3 senelik 100 milyon Amerikan doları olan ilk kira sertifikası ihracı yoğun talep görmüştür. Yine Kuveyt Türk Katılım Bankası tarafından bir yıl sonra 5 yıllık 350 milyon Amerikan doları tutarlı kira sertifikası ihraç edilmiş olup Londra Menkul Kıymetler Borsası’nda işlem görmeye başlamıştır.

2012 yılına gelindiğinde ilk defa Hazine Müsteşarlığı tarafından 2 yıllık 1,5 milyar Amerikan doları değerinde kira sertifikası ihracı gerçekleştirilmiş olup uluslararası piyasalardan büyük miktarlarda talep toplanmıştır. Hazine Müsteşarlığı’nın kira sertifikası ihracının ardından diğer katılım bankaları da kira sertifikası ihraçlarını artırmıştır. Kamu tarafından kira sertifikası ihraç edilmesi özel sektöre yol gösterici olması açısından da büyük önem taşımaktadır. Bankaların yanı sıra diğer özel sektör kuruluşları da kira sertifikası ihracına başlamıştır.

Özellikle uzun vadeli ve tier 2 sermaye yapılı kira sertifikası ihracı, katılım bankalarının konvansiyonel bankaların seviyesinden düşük olan sermaye yeterlilik rasyosu sorunlarını çözmelerinde önemli bir araç olarak görülmektedir.

Türkiye’de Yıllara Göre Kira Sertifikası İhracı¹

Başlıklar	Kuveyt Türk Katılım Bankası	Kuveyt Türk Katılım Bankası	Hazine Müsteşarlığı	Hazine Müsteşarlığı	Asya Katılım Bankası	Türkiye Finans Katılım Bankası	Asya Katılım Bankası	Kuveyt Türk Katılım Bankası	Hazine Müsteşarlığı	Asya Katılım Bankası	Asya Katılım Bankası	Asya Katılım Bankası
Vade (Yıl)	3	5	2	2	2	5	3 Ay	1	2	3 Ay	4 Ay	3.5 Ay
İhrac Tarihi	Ağustos 2010	Ekim 2011	Ekim 2012	Subat 2013	Mart 2013	Mayıs 2013	Kasım 2013	Kasım 2013	Ağustos 2013	Kasım 2013	Aralık 2013	Aralık 2013
Tutar	100 milyon Amerikan doları	350 milyon Amerikan doları	1,5 milyar Amerikan doları	1,6 milyar TL	125 milyon TL	500 milyon Amerikan doları	75 milyon TL	150 milyon TL	1,8 milyar TL	50 milyon TL	50 milyon TL	70 milyon TL

(1) Kaynak: TKBB ve Katılım Bankaları

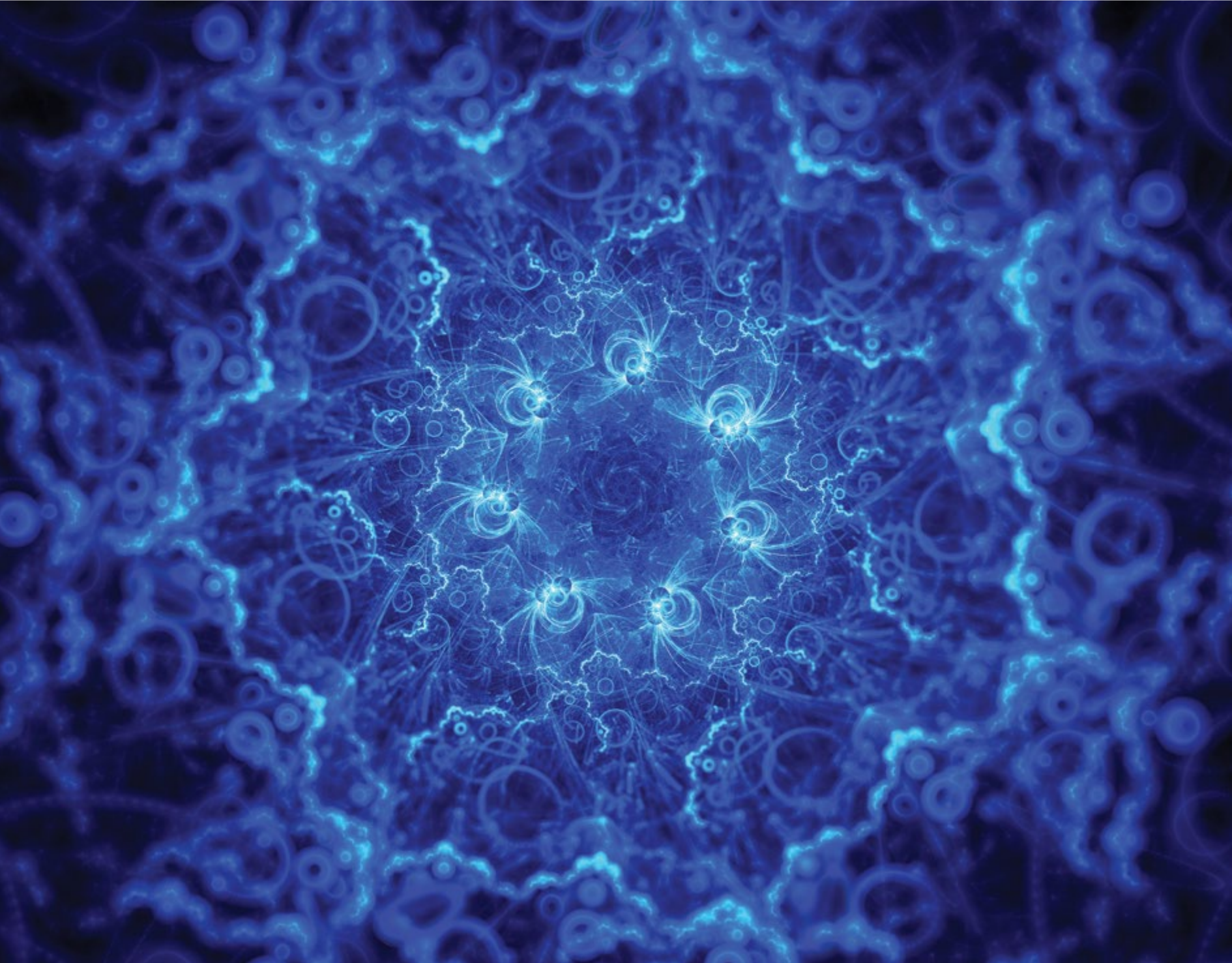
Asya Katılım Bankası’nın 2013 yılında kira sertifikası ihraç etmeden önce %13 olan sermaye yeterlilik rasyosunun kira sertifikası ihracının ardından %16’ya çıktığı bilinmektedir.

Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan açıklamalara göre yüksek büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesi için kira sertifikası önemli bir finansman aracı olarak görülmekte olup büyük ölçekli yatırımlar için kira sertifikası ihraç edilmesi planlanmaktadır.

2. Türkiye’de Katılım Bankacılığının Vizyonu ve Stratejik Hedefleri

2.1 Vizyon ve Hedefleri Belirlemeye Yönelik Yapılmış Çalışmalar

Türkiye’de katılım bankacılığına ilişkin vizyonu ve hedefleri belirlemek adına çeşitli toplantı ve çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların genel kapsamı, sektördeki algıyı iyileştirmek, örnek oluşturacak mevcut ve yeni uygulamaları incelemek, ekonomik, sosyal, ve hukuki koşulları da göz önünde bulundurarak, sektörün gelişimi ve büyümesi doğrultusunda atılacak adımların belirlenmesi olmuştur.

Katılım Bankacılığı ve Faizsiz Finans Çalıştayı

Sektörün son bir yılda gerçekleştirdiği toplantı ve çalışmalara bakıldığında, BDDK ve TKBB’nin ev sahipliği yaptığı, önemli sonuç ve bulguların olduğu “Katılım Bankacılığı ve Faizsiz Finans Çalıştayı” düzenlenmiştir. 21-23 Aralık 2013 Ankara’da gerçekleştirilen çalıştayı ana amacı, temel sektör dinamiklerinin belirlenmesi ve gerekli altyapıların oluşturulmasına yönelik strateji ve eylem planlarına katkı sağlayacak somut önerilerin ortaya konulması olmuştur.

Çalışmaya, Hazine Müsteşarlığı, BDDK, TCMB, SPK, Diyanet İşleri Başkanlığı, BIST ve TKBB’den yetkililer, akademisyenler, katılım bankalarının üst ve orta düzey yöneticileri, özel sektör temsilcileri, Dünya Bankası, IDB başta olmak üzere yurtdışından temsilcilerin de bulunduğu toplam 93 kişi katılmıştır.

Çalıştayda yer alan sektör paydaşları, 9 çalışma konusu olan strateji, eğitim, ürün çeşitliliği (kaynak ve plasman), piyasalar, sigortacılık, düzenleme, kurumsal iletişim ve algı ile danışma kurulları konularında görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Kalkınma Bakanlığı Eylem Planı

Onuncu kalkınma planı dahilinde, 7 alt bileşenden oluşan «İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı Eylem Planı», Kalkınma Bakanlığı tarafından Aralık 2014’de yayınlanmıştır. İlgili alt bileşenlerden biri olan «Katılım Bankacılığı ve Faizsiz Finans Sisteminin Geliştirilmesi» ise 4 politika ve 31 eylem adımından oluşmaktadır.

Sözkonusu Eylem Planında, «Faizsiz finans sistemine yönelik

mevcut algının iyileştirilmesi», «Faizsiz finans alanına ilişkin insan kaynağının geliştirilmesi ve literatürün zenginleştirilmesi», «Faizsiz finans sisteminin kurumsal yapısının ve hukuki altyapısının geliştirilmesi» ve «Faizsiz finans ürün ve hizmet çeşitliliğinin artırılması» başlıklı konular yer almıştır.

Kızılcahamam Çalıştayı Alt Çalışma Grupları

Eğitim, İnsan Kaynağı, Sertifikasyon Masası	Ürün Çeşitliliği Masası (Kaynak)	Ürün Çeşitliliği Masası (Plasman)
Piyasalar Masası	Ürün Çeşitliliği Masası (Kaynak)	Ürün Çeşitliliği Masası (Plasman)
Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar Masası	Danışma Kurulları Masası	Strateji, Koordinasyon, İnovasyon Masası

Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi

Gerçekleştirilen Kızılcahamam Çalıştayı sonrasında, Kalkınma Bakanlığı eylem planının ve çalıştay sonuçlarının detaylandırılması ve vizyon, strateji gibi tespit edilecek konularla genişletilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Çalıştay raporunda belirlenen konu başlıklarının farklı detay seviyelerinde tanımlandığı, bu durumda söz konusu seviyenin eşitlenmesi gerektiği, kalkınma bakanlığı eylem planında belirlenen temel aksiyonların önceliği, sahipliği, süresi ve birbirlerine olan bağımlılıkları tespit edilerek bütün kritik paydaşların onayını alacak bir strateji belgesinin hazırlanma ihtiyacı doğduğu anlaşılmıştır.

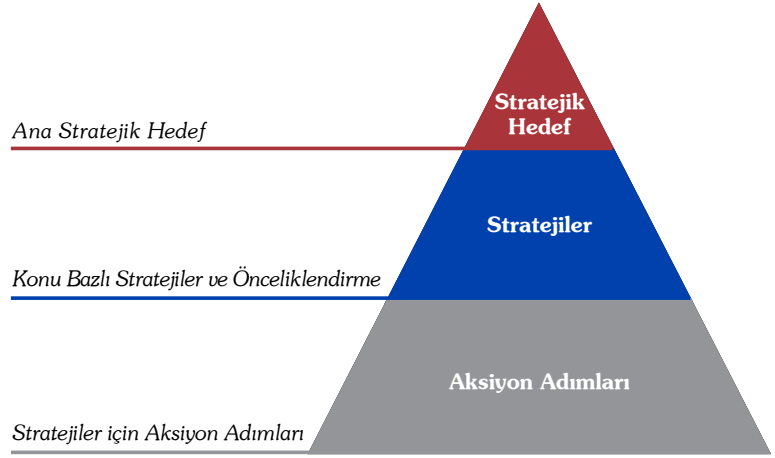
2.2 Türkiye Katılım Bankacılığı Vizyon, Misyon ve Stratejik Hedefler

Kızılcahamam Çalıştayı Raporu ve Kalkınma Bakanlığı eylem planı baz alınarak, yabancı ve yerel araştırmalar, katılım bankalarının müşteri araştırma raporları, üniversitelerin çalışmaları ve araştırma raporları ışığında katılım bankacılığı ile ilgili tüm paydaşlarla görüşülüp, sektörün vizyon, misyon ve stratejik hedefleri belirlenmiştir.

Gerek kamu, gerekse sektör tarafından toplamda 14 paydaş ile görüşülmüştür. Bunlar arasında Hazine Müsteşarlığı, Kalkınma Bakanlığı, BDDK, SPK, TCMB, BIST, DİYK ve katılım bankaları yer almaktadır.

«Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi»nde, sektör vizyon ve misyonu sektör paydaşları ile belirlenmiştir. Ek olarak çalıştay çalışma konuları ve Kalkınma Bakanlığı eylem adımları baz alınarak, stratejik hedefler oluşturulmuş, bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi adına stratejiler belirlenmiştir. Belirlenen stratejilerinin uygulanması kapsamında aksiyon adımları tespit edilmiştir.

Sektörün gelişmesini ve büyümesini sağlayacak toplamda 17 strateji, 42 aksiyon ve 84 eylem adımı belirlenmiştir. Son olarak eylem adımları uygulanabilirlik, sektöre olan etkisi, sahipliği, stratejik veya aksiyon sağlayıcılığı ve ön koşulları bazında önceliklendirilmiştir.

Türkiye Katılım Bankacılığı Stratejik Hedefleri

«Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi»nin eylem adımı ve stratejilerinin çatısını oluşturan 5 adet stratejik hedef belirlenmiştir.*

- Sektörel Strateji ve Koordinasyon
- Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi
- Danışma Kurulları
- Eğitim, İK ve Sertifikasyon
- Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar

Türkiye Katılım Bankacılığı Sektör Vizyonu ve Misyonu

Vizyonumuz

Katılım bankacılığı sektörü pazar payının 2025 yılı itibarıyla %15'e ulaşması ve sektörün dünya standartlarında finansal ürün ve hizmet sunar hale gelmesi.

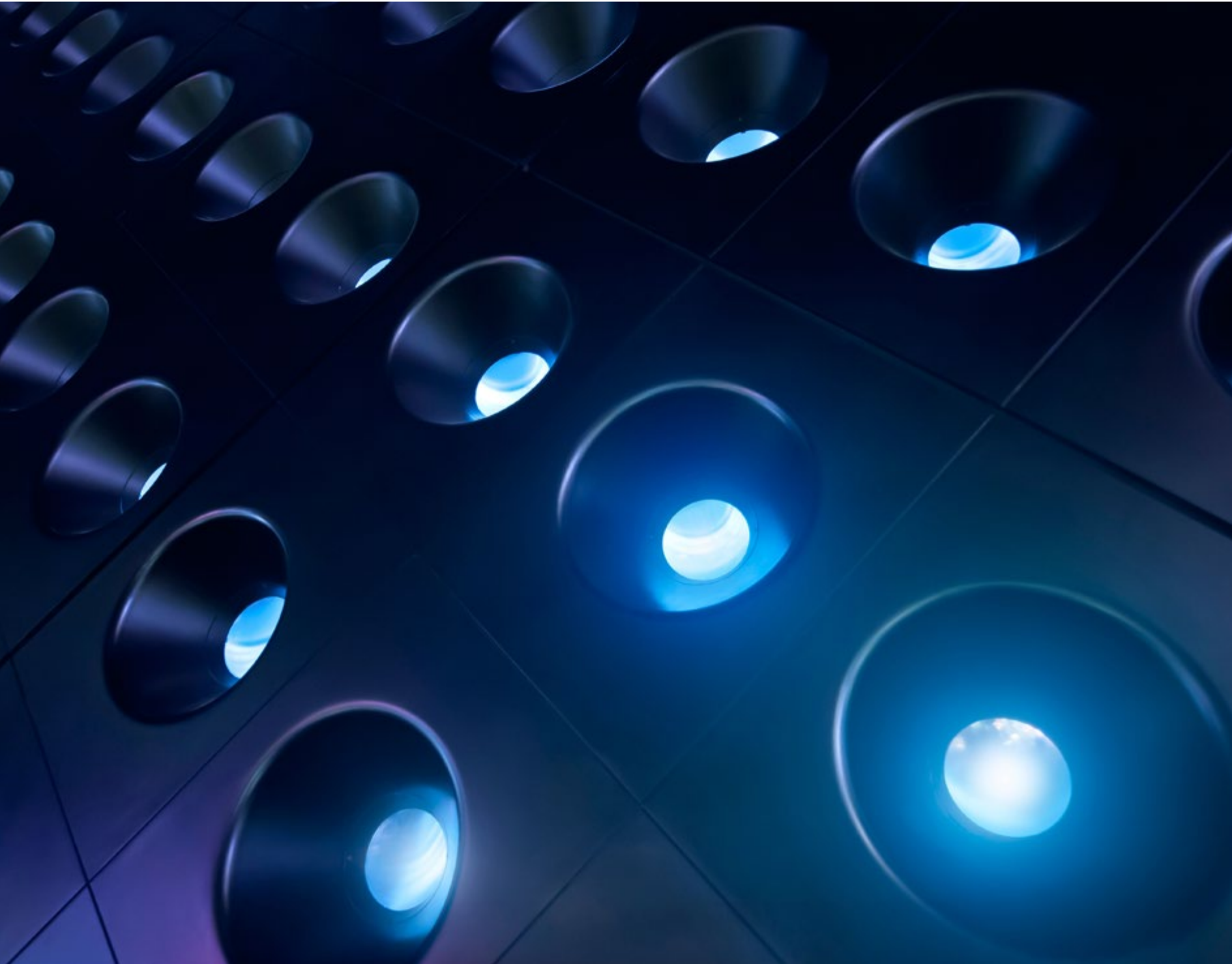
Misyonumuz

Türkiye’de katılım bankacılığı sektörünün sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde gelişmesi için;

- Ürün çeşitliliği ve gelişimi ile hizmet kalitesini arttırmak,
- Kurumsal iletişim, algı ve itibar yönetimi çalışmalarını geliştirmek,
- Gerekli eğitim, insan kaynağı ve sertifikasyon çalışmalarını arttırmak,
- Katılım bankacılığı prensiplerine uygun mevzuat, standart ve düzenlemeleri geliştirmek,
- İstanbul’un önde gelen bir Finans Merkezi olmasına katkıda bulunmak.

3. Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri

3.1 Küresel Faizsiz Bankacılık Büyüme Tahminleri

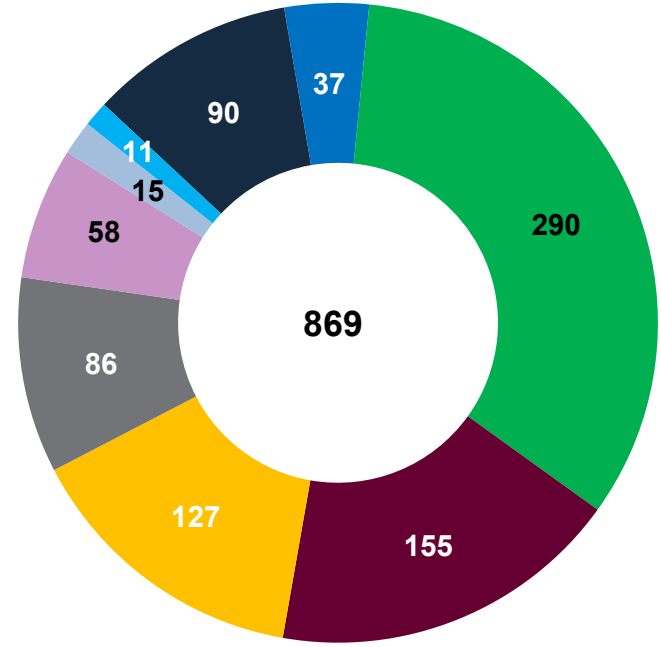
Global ölçekte genel ekonomik büyüme ağırlığının gelişmekte olan doğu ülkelerine kaymasının faizsiz bankacılık sektörünü olumlu etkileyeceği tahmin edilmektedir. Müslüman nüfusun ağırlıklı olduğu bazı ülkelere bakıldığında (Katar, Kuveyt, Endonezya, Suudi Arabistan, Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Pakistan), faizsiz bankacılığın önemli oranda büyüyeceği öngörülmektedir.

Faizsiz bankacılık sektörünün gelişimine yönelik potansiyel bir senaryo aşağıda verilmiştir. Bu gelişimi sağlayacak faktörler arasında ise, belirli pazarlarda politik ve ekonomik istikrar, mevzuat açıklarının giderilmesi, büyüme yolunda kapasite ve yetkinlik gelişimi, ölçek ekonomisine geçilmesi, teknoloji yatırımlarının artırılması ve operasyon kalitesinin geliştirilmesi yer almaktadır. Operasyon kalitesi konusunda önde gelen faizsiz bankaların da bu performans düzeylerini korumak ve küresel birer oyuncu olabilmek adına özellikle müşteri odaklılık, kurumsal yönetim ve teknoloji konularında aşamalı olarak ilerleme kaydetmeleri gerekliliği söz konusudur faizsiz finans sektörünün gelişmiş olduğu ülkelerde faizsiz bankacılığın toplam varlıklarının 2014 yılında, 869 milyar Amerikan Dolarına ulaşması beklenmektedir. 2014 – 2019 arası tahmini %18'lik yıllık bileşik büyüme oranı ile toplam varlıkların bu ülkelerde 2 trilyon Amerikan dolarına yükselmesi beklenmektedir.

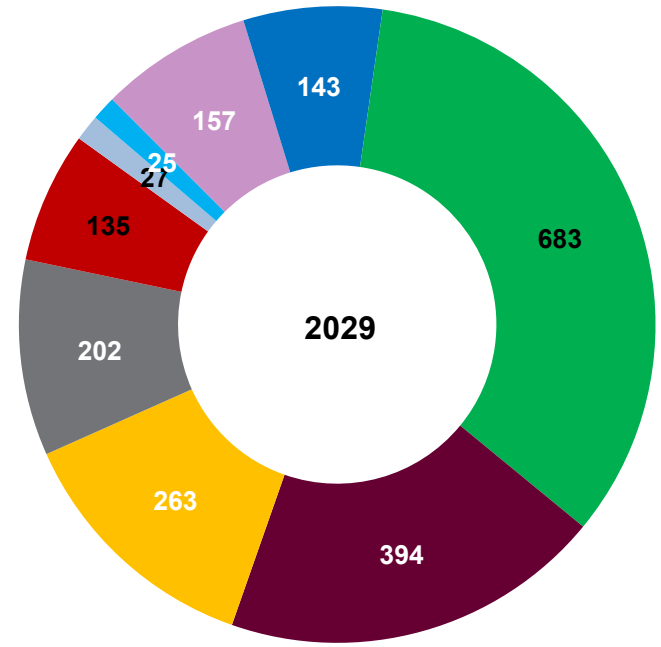
Faizsiz Bankacılık Sektörünün Gelişmiş Olduğu Ülkelerde Toplam Varlıklar (Milyar Dolar)¹

2014 (Beklenen Milyar Amerikan Doları)

■ Kuveyt ■ Endonezya ■ Suudi Arabistan ■ Malezya
■ Birleşik Arap Emirlikleri ■ Katar ■ Türkiye ■ Bahreyn ■ Pakistan

2019 (Tahmini Milyar Amerikan Doları)

■ Kuveyt ■ Endonezya ■ Suudi Arabistan ■ Malezya
■ Birleşik Arap Emirlikleri ■ Katar ■ Türkiye ■ Bahreyn ■ Pakistan

(1) Kaynak: EY Küresel İslami Bankacılık Raporu 2014-15

3.2 Türkiye’de Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri

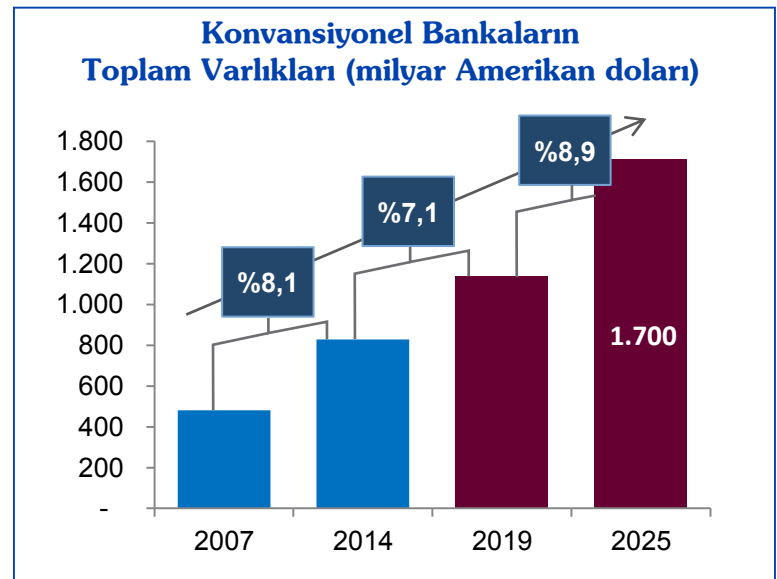
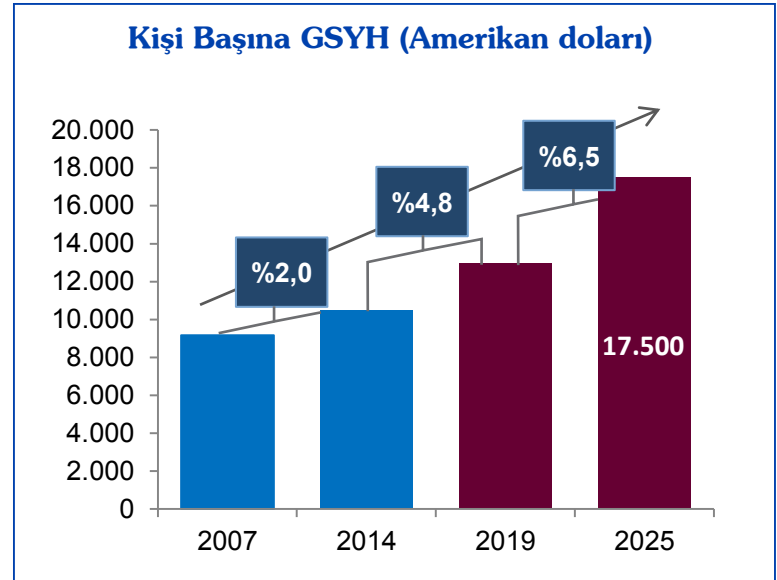
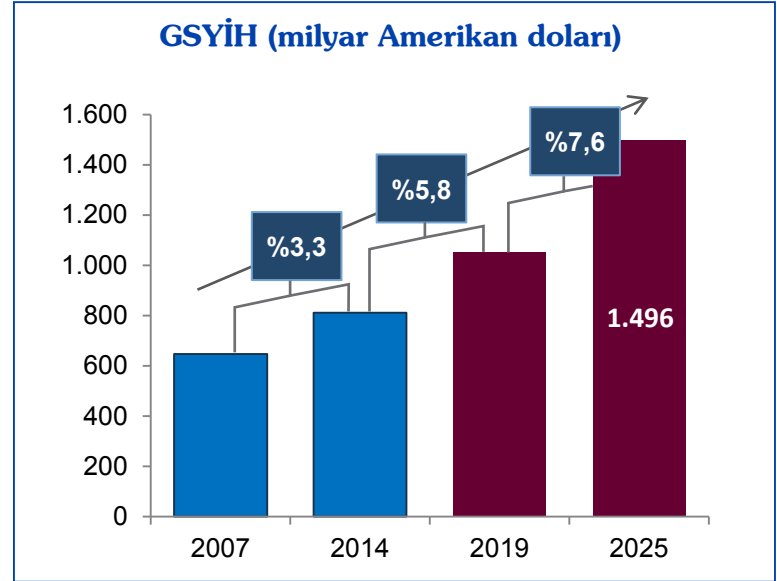
Türkiye’de Katılım Bankacılığının Geleceği

Türkiye’de 2005 yılına kadar ‘Özel Finans Kurumları’ olarak bilinen katılım bankalarının, 2005 yılında banka statüsüne geçmesiyle beraber hızlı bir büyüme ivmesi kazanılmış, tüm bankacılık sistemi içerisinde %1 seviyelerinde olan sektörün pazar payı, 2014 yılında %5,2 seviyesine ulaşmıştır. Dünyadaki örnekleri ile ülkemizde katılım bankacılığının gelişimine bakılarak, sektörün büyümeye ve pazar payı kazanmaya devam etmesi öngörülmektedir. Bu doğrultuda, katılım bankalarımız tarafından belirlenen «2025 yılında %15 toplam bankacılık pazar payına ulaşılması» hedefi, yapılan projeksiyon çalışması ile incelenmiştir. Projeksiyonda, öncelikle ülke ekonomimizin ve konvansiyonel bankacılık sektörünün 2025 yılına kadar olan gelişimi belli varsayımlar ışığında tahmin edilerek modellenmiş, ardından da katılım bankacılığının bu yapı içindeki payından yola çıkılarak ulaşacağı seviyeler ve değerler hesaplanmıştır.

Makro ekonomik göstergelerine bakıldığında; Türkiye’nin GSYH’sinin 2007-25 yılları arasında yıllık ortalama %5,1 oranında büyümesi öngörülmektedir. Bu doğrultuda 2025 yılında Türkiye’nin GSYH’sinin 1.496 milyar Amerikan doları olması, kişi başına GSYH’nin de yaklaşık 17.500 Amerikan dolarına ulaşması beklenmektedir. Enflasyonun ise 2019 yılına kadar yılda ortalama % 6, 2019-25 yılları arasında ise % 5 olması beklenmektedir.

Konvansiyonel Bankacılık Sistemi Gelecek Tahminleri

Makro ekonomik göstergelerden Türkiye konvansiyonel bankacılık sektörü tahminlerine geçtiğimizde, sistemin günümüze kadar çok hızlı bir büyüme gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Önümüzdeki 10 yıllık süreçte de, bankaların toplam varlıklarının GSYİH içerisindeki payının artmaya devam etmesi ancak gerçekleşecek pay artışı hızının azalması öngörülmektedir. Konvansiyonel bankaların toplam varlıklarının 2025 yılında yaklaşık olarak 1,7 trilyon Amerikan doları olması beklenmektedir.

■ Yıllık Bileşik Büyüme Oranı (YBBO)

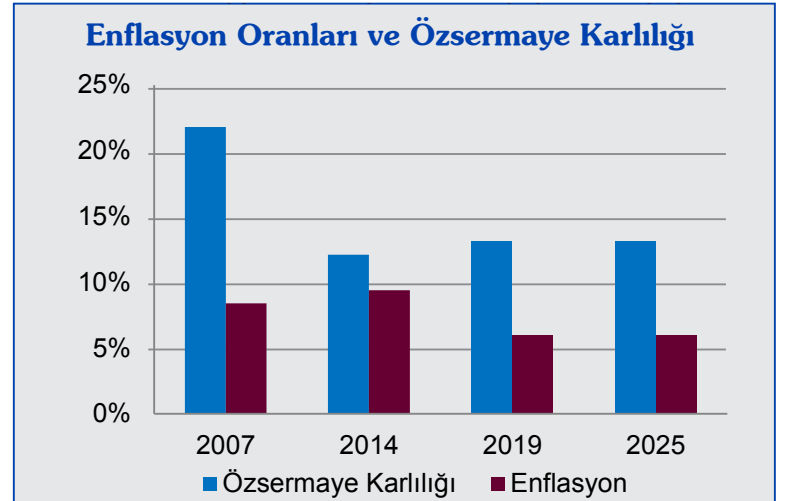
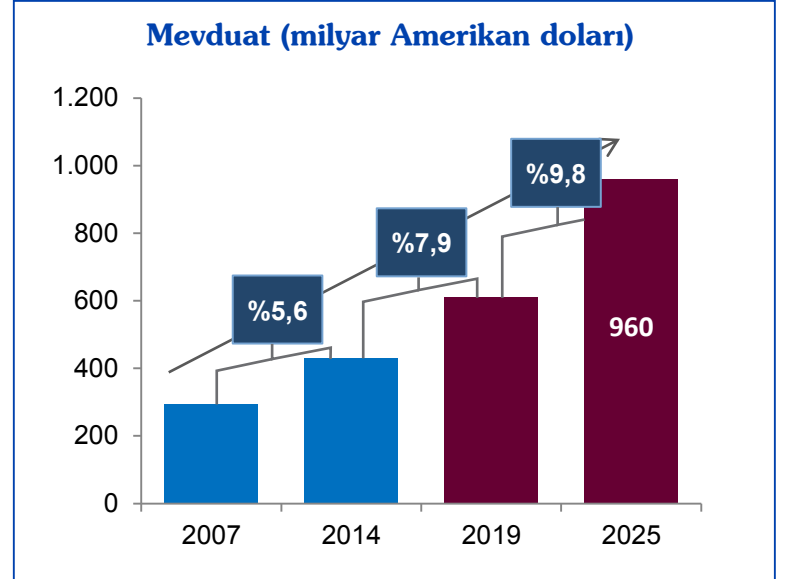
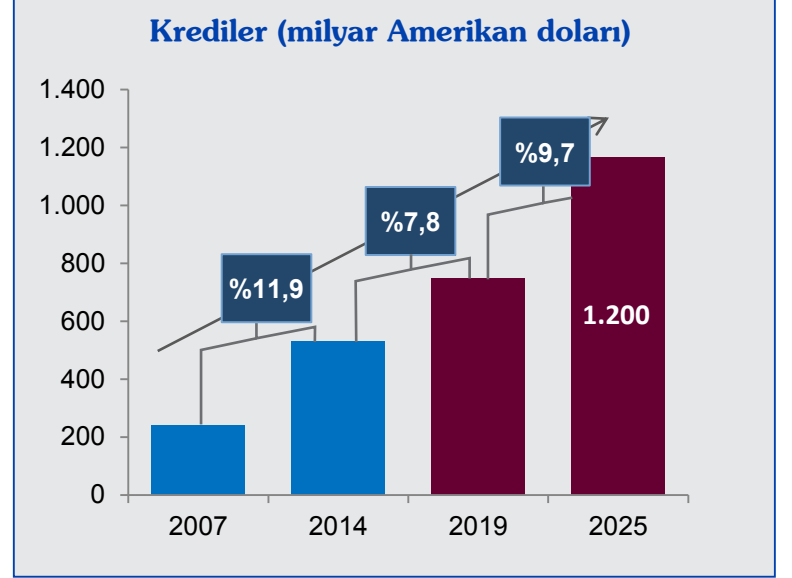
Kaynak: EY Analizi

3. Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri

Konvansiyonel bankaların kredi büyüklüğünün 2025 yılında 1,2 trilyon Amerikan dolarına, mevduatlarının ise 960 milyar Amerikan dolarına ulaşması beklenmektedir.

Bankaların özsermaye karlılık rakamları ile enflasyon arasındaki makasın önümüzdeki yıllarda bir miktar genişleyerek banka karlarını desteklemesi, sermaye yeterliliğinin ise %13 civarında seyretmesi beklenmektedir.

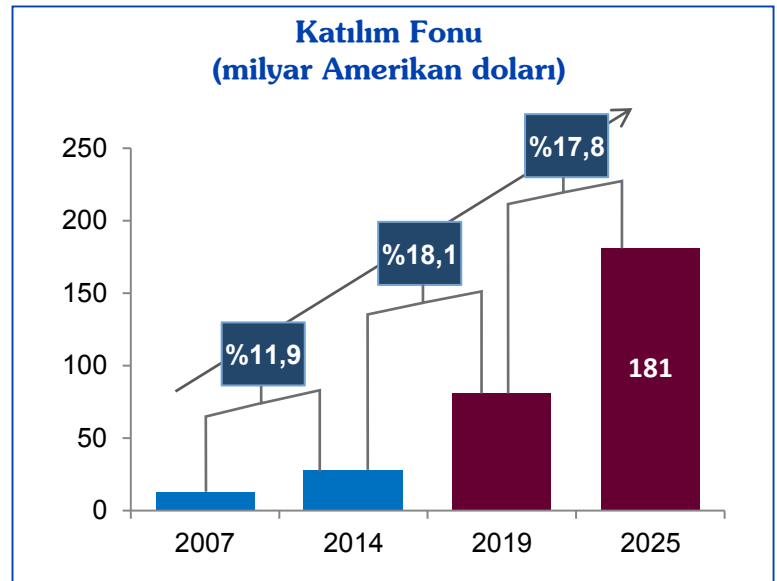
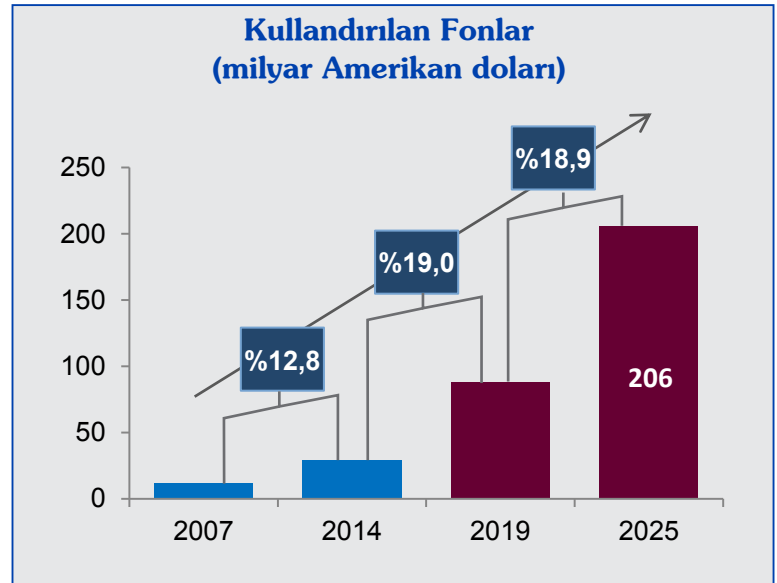
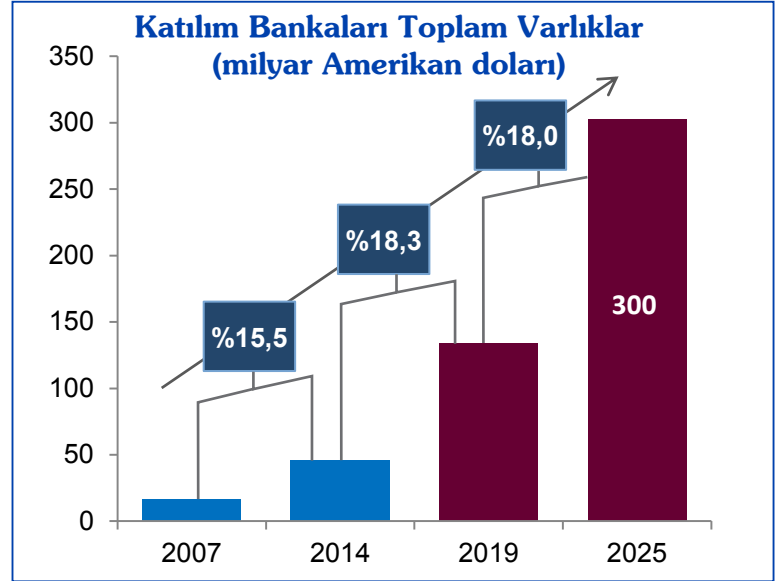
■ Yıllık Bileşik Büyüme Oranı (YBBO)

Kaynak: EY Analizi

Katılım Bankacılığı Sistemi “%15 Pazar Payına Ulaşması” Senaryosu

Türkiye katılım bankacılığı sektörünün makro ekonomik göstergeler ve bankacılık sektörünün büyüme rakamları göz önünde bulundurulduğunda, 2025 yılında %15 pazar payına ulaşması hedeflenmektedir. Yapılan projeksiyon çalışması doğrultusunda katılım bankalarının hedeflenen pazar payına ulaşması için katılım bankalarının toplam varlıklarının GS-YH’sinin %20,5’ine ulaşması, bu oranın sağlanması için tarihsel büyüme oranının üzerine çıkarak dolar bazında 2015-19 yılları arasında %18,3 ve 2020-25 yılları arasında yüzde 18,0 aktif büyümesi sağlanması gerektiği görülmüştür. Katılım bankacılığı sisteminin aktif büyüklüğünün 2025 yılında yaklaşık 300 milyar Amerikan dolarına ulaşması öngörülmektedir. Sisteme dahil olacak, kamu katılım bankalarının iyimser bir tahminle, 2015-2016 yıllarında 17 milyar Amerikan dolarına ek aktif yaratacağı tahmin edilmiştir.

Katılım bankacılığı sektörünün 2025 yılında %15 pazar payına ulaşması için kullanılan fonların 2025 yılında 206 milyar Amerikan dolarına, katılım fonlarının ise 181 milyar Amerikan dolarına ulaşması gerektiği görülmektedir.

■ Yıllık Bileşik Büyüme Oranı (YBBO)

Kaynak: EY Analizi

Katılım Bankacılığı Sistemi “%15 Pazar Payına Ulaşılması” Senaryosunda Özsermaye ve Özsermaye Karlılığı

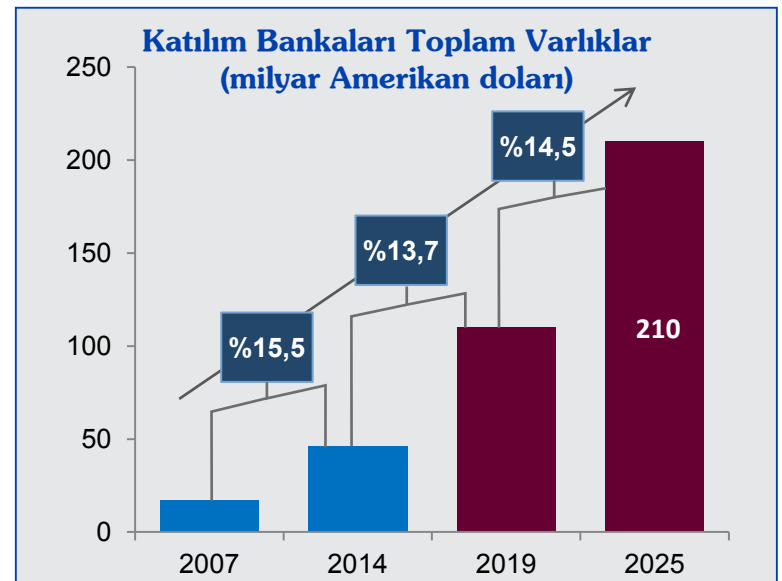
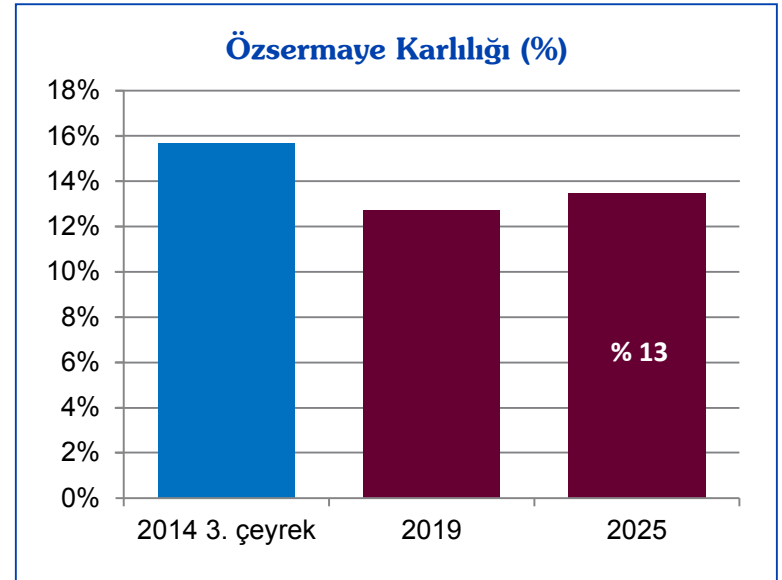
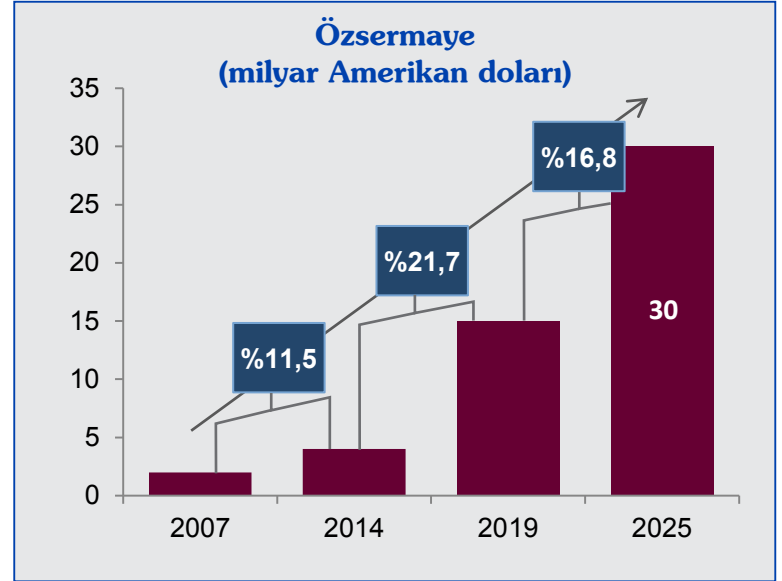
Sistemin kendi sermaye birikiminin bu büyümeyi desteklemekte zorlanacağı görülmektedir. Bu nedenle sermaye rasyosunu sınırdan tutabilmek için 2015 ve 2016’da her yıl, takip eden her üç yılda bir 2 milyar Amerikan doları (toplamda 8 milyar Amerikan doları) sermaye eklenmesinin ve 2025 yılı itibariyle özsermayenin 30 milyar Amerikan doları olmasının gerekeceği tahmin edilmektedir.

Aktif Varlık : 300 milyar Amerikan doları

Bankacılık Sektöründeki Pazar Payı : %15

Katılım Bankacılığı Sistemi “Doğal Büyüme Senaryosu”

Türkiye bankacılık sistemi içerisinde katılım bankacılığı sektörünün ekonomik göstergeler ışığında doğal büyümesi senaryosu çerçevesinde 2025 yılı projeksiyonuna bakıldığında, katılım bankacılığı sektörü toplam varlıklarının 210 milyar Amerikan dolarına ulaşması ve böylece sektörün pazar payının yaklaşık olarak yüzde 11’e ulaşması beklenmektedir. Bir başka ifade ile, doğal trendin devamı halinde sektör 210 milyar Amerikan doları ile %11’lik pazar payına ulaşacaktır. 2015 yılından 2019 yılına kadar sektörün yıllık ortalama %13,7, 2019-25 yılları arasında ise %14,5 oranında büyümesi öngörülmektedir.

■ Yıllık Bileşik Büyüme Oranı (YBBO)

Kaynak: EY Analizi

3. Katılım Bankacılığı Büyüme Tahminleri

Katılım bankalarının kullandırılan fon büyüklüğünün 2025 yılında 143 milyar Amerikan dolarına ulaşacağı, pazar payına ulaşırken kullandırılan fonlar/katılım fonu oranının makul tutulması için katılım hesaplarının ise yaklaşık 126 milyar Amerikan dolarına yükselmesi beklenmektedir.

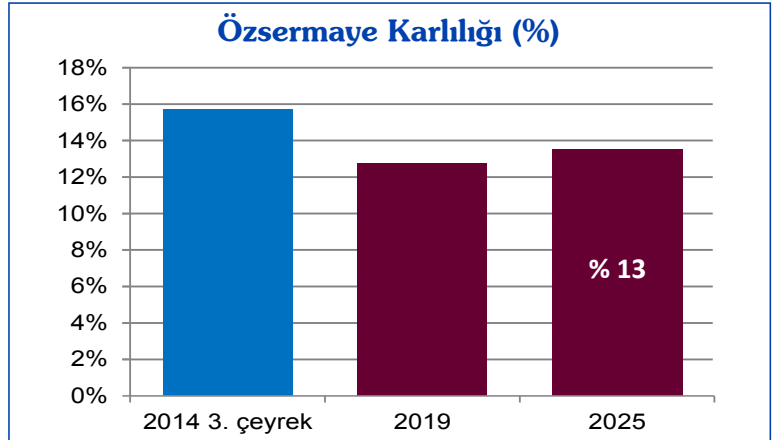
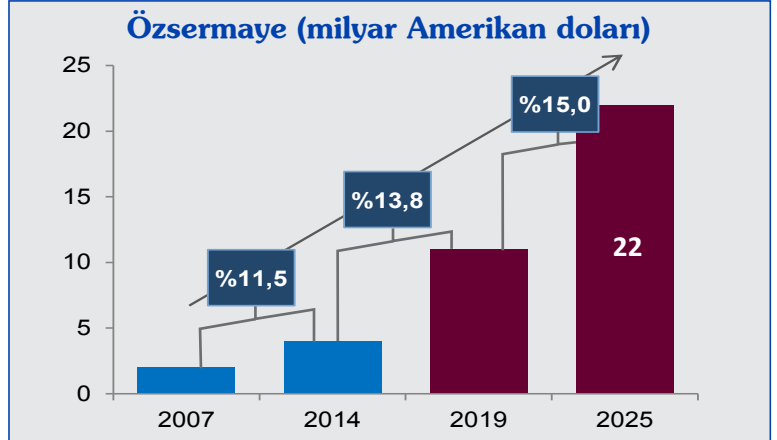
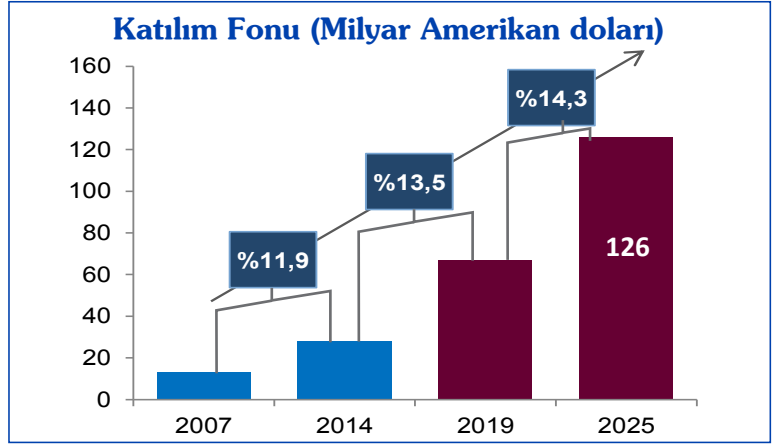
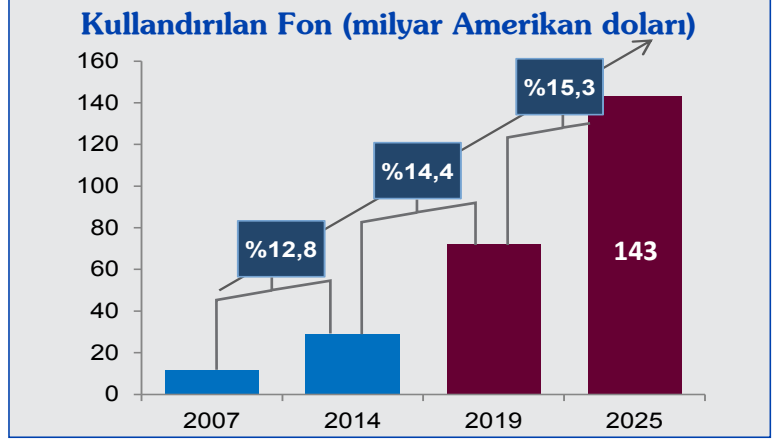
Katılım Bankacılığı Sistemi “Doğal Büyüme Senaryosunda” Özsermaye ve Özsermaye Karlılığı

Sermaye rasyosunu koruyabilmek için 2015 yılında 2 milyar Amerikan doları, devam eden yıllarda ise 3 yılda bir 500'er milyon Amerikan doları sermaye desteği yeterli olacaktır. Toplam 3.5 milyar Amerikan doları sermaye eklenmesinin ve 2025 yılı itibariyle özsermayenin 22 milyar Amerikan doları olmasının gerekeceği göze çarpmaktadır.

Aktif Varlık : 210 milyar Amerikan doları

Bankacılık Sektöründeki Pazar Payı : %11

Bu senaryolar ve göstergeler doğrultusunda; Katılım bankacılığı sektörünün bütün paydaşlarının 2025 yılında %15 pazar payı hedefine ulaşabilmesi için strateji, ürünler, danışma kurulları, eğitim ve algı alanlarında alması gereken aksiyonlar bulunmaktadır.

■ Yıllık Bileşik Büyüme Oranı (YBBO)

Kaynak: EY Analizi

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gerekten Eylemler

Stratejilerin Süreleri ile Aksiyon ve Eylem Adetleri

	Strateji	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Aksiyon Sayısı	Eylem Sayısı
1.1	Sektör stratejileri doğrultusunda paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi	2015 1. çeyrek 2015 4. çeyrek	3	7
2.1	Halihazırda kullanılmakta olan ürünlerin etkinliğinin artırılması	2015 1. çeyrek 2020 2. çeyrek	9	29
2.2	Katılım bankacılığı sisteminin ürün yapısının çeşitlendirilmesi	2015 1. çeyrek 2018 4. çeyrek	3	7
2.3	Faizsiz bankacılık uygulamasının bulunduğu ülkelerde kullanılmakta olan ve geçmişte Türkiye’de kullanılmış ama katılım bankalarında kullanılmayan ürünlerin uygulamaya alınması	2015 3. çeyrek 2016 4. çeyrek	1	1
2.4	Katılım bankalarının kaynak çeşitliliğinin geliştirilmesi	2015 1. çeyrek 2019 1. çeyrek	2	5
2.5	Kamu kurumları nezdinde katılım bankacılığı sistemine yönelik politikaların geliştirilmesi ve bu politikaların uygulanmasını takip edecek organizasyonel yapıların tesis edilmesi	2017 1. çeyrek 2019 1. çeyrek	3	3
3.1	Katılım bankalarına yönelik Danışma Genel Kurulu’nun oluşturulması	2015 3. çeyrek 2019 4. çeyrek	3	3
3.2	Katılım bankaları nezdinde banka danışma kurullarının standart hale getirilmesi	2015 1. çeyrek 2016 4. çeyrek	2	2
4.1	Katılım bankacılığına ilişkin açık öğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının geliştirilmesi ve öğretim üyesi eksikliğinin giderilmesi	2015 1. çeyrek 2019 1. çeyrek	3	8
4.2	Katılım bankacılığı ile ilgili kişi ve eserlere ilişkin veri tabanının oluşturulması ve ders kitabı eksikliğinin giderilmesi	2015 3. çeyrek 2018 4. çeyrek	1	2
4.3	Katılım bankacılığı konusunda uzmanlaşmış personel sayısının artırılması ve personel yetkinliklerinin geliştirilmesi	2015 1. çeyrek 2020 1. çeyrek	2	3
4.4	Katılım bankacılığına yönelik enstitü veya araştırma merkezi kurulması	2015 1. çeyrek 2018 4. çeyrek	1	1
4.5	Katılım bankacılığı terminolojisinin bilinirliğinin yaygınlaştırılması	2017 1. çeyrek 2020 4. çeyrek	1	1
5.1	Sistemin felsefesine yönelik bilgi düzeyinin artırılması / konvansiyonel bankacılık ile farklılığın ortaya konması	2015 3. çeyrek 2018 4. çeyrek	3	5
5.2	Doğru pazarlama stratejilerinin oluşturulması	2015 4. çeyrek 2018 4. çeyrek	1	3
5.3	Katılım bankacılığı uygulamalarında tüm prensiplere uygun şekilde yeknesaklık sağlanması	2015 4. çeyrek 2017 4. çeyrek	2	2
5.4	Sistemin itibarını artıracak girişimlerde bulunulması	2015 4. çeyrek 2017 1. çeyrek	2	2
TOPLAM			42	84

4.1 Sektörel Strateji ve Koordinasyon

Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin katılım bankacılığı sektörüne yönelik ölçülebilir hedeflerden ziyade daha genel bir yaklaşımla belirledikleri vizyon tanımları bulunmaktadır. Ölçülebilir ve bütün sektör paydaşlarını kapsayan bir yaklaşımla belirlenen vizyon ve misyonun bütün paydaşların onayı ile kamuoyuna duyurulması gerekmektedir. Sektörel vizyonun belirlenmesi, buna ulaşmak için de gereken misyonların yerine getirilmesinde, TKBB, katılım bankaları ve kamu kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir.

Faizsiz bankacılığın gelişmiş olduğu ülkelerde, sektör için belirlenen vizyona ulaşılması amacıyla stratejik plan çalışmaları yapılmaktadır. Örneğin Pakistan Merkez Bankası tarafından hazırlanan 2014-18 Stratejik Planı'nda, bütün paydaşların görev ve sorumlulukları detaylıca ve bir zaman planı dâhilinde belirlenmiştir. Ülkemizde, bu alanda 2013 yılı sonunda gerçekleştirilen Kızılcahamam Çalıştayı bir başlangıç yaratmıştır. Sonrasında Kalkınma Bakanlığı tarafından, sektörün gelişimi için 2013 Kızılcahamam Çalıştayı temel alınarak bir eylem planı taslağı hazırlanmıştır.

2025 yılına kadar %15 pazar payına ulaşmayı hedefleyen katılım bankacılığı sektörünün bu pazar payına ulaşabilmesi için alınacak aksiyonların uygulanmasında bütün sektör paydaşlarına görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumlulukların ifasında, koordinasyonu sağlayacak bir yapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu aksiyonların koordinasyonunun ve takibinin ise TKBB bünyesinde kurulacak bir yapı tarafından icra edilmesi planlanmaktadır.

	Strateji	Aksiyon
1.1	Sektör stratejileri doğrultusunda paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi	<p>1.1.1 Sektör stratejileri doğrultusunda TKBB'nin koordinasyon merkezi haline gelmesi</p> <p>1.1.2 Katılım bankalarının sektör stratejileri doğrultusundaki hedeflerinin belirlenmesi</p> <p>1.1.3 Sektör stratejileri doğrultusunda kamu kuruluşlarının görev ve sorumluluklarının belirlenmesi</p>

Strateji 1.1: Sektör stratejileri doğrultusunda paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi

Aksiyon 1.1.1: Sektör stratejileri doğrultusunda TKBB'nin yetkinliklerinin ve kapasitesinin artırılarak koordinasyon merkezi haline gelmesi

Eylem 1: Katılım bankalarının ihtiyaçlarının ortak bir platformda dile getirilmesi ve sektörün gelişimine yönelik sorunların çözülebilmesi için katılım bankalarının kamu kurumlarıyla olan ilişkileri geliştirilecektir. Sektör paydaşları ile iletişim ve koordinasyon TKBB çatısı altından yürütülecektir. TKBB'nin aktif rol oynayacağı bu yapıda, öncelikle TKBB gerekli yetkinlikleri bünyesinde barındıracak şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Birliğin organizasyonel anlamda yeniden yapılanması için bir çalışma başlatılacaktır. Bu kapsamda;

- TKBB, Katılım bankacılığı konusunda ilgili bütün kurumları koordine edecek ve gelişmelerin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi için koordinasyon sağlayacak proaktif ve destekleyici bir yapıya bürünecek,
- Birliğin rolü, değişen şartlara göre proaktif olacak,
- Birliğin organizasyonunun kapasitesi yetkinlik ve kaynak olarak geliştirilecek,
- Düzenleyici kurumlar, piyasalar ve müşterilerle ilişkilerin yapısal olarak geliştirilmesi kapsamında, daha etkin çalışmalar yapılması sağlanacaktır.

Aksiyon 1.1.2: Sektör stratejileri ve hedefleri doğrultusunda katılım bankalarının hedeflerinin belirlenmesi

Eylem 2: Faizsiz finans konusunda Hazine Müsteşarlığı tarafından ilgili bütün kurumları koordine edecek ve gelişmelerin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi için koordinasyon sağlayacak bir mekanizma kurulacaktır. Söz konusu mekanizma, faizsiz finans konusunda vizyon tespiti ve ilgili taraflar arasında koordinasyon işlevi yanında faizsiz finansa ilişkin yabancı yatırımcıların ülkemize çekilmesi, uluslararası kuruluşlardan fon temininin artırılması ve IDB fonlarının daha etkin kullanılmasını sağlayan sistemlerin kurulmasını sağlayacaktır. Ek olarak TKBB bünyesinde süreli/sürekli çalışma komitele-

ri kurularak, sektörün gelişimine yönelik katılım bankalarının ortak stratejiler geliştirmesi amaçlı çalışmalar gerçekleştirilecektir. İlgili komitelerin çalışma esasları belirlenecek, paydaş katılımları TKBB koordinasyonu altında gerçekleştirilecektir. Komitenin toplantı gündemi aşağıdaki gibi olabilecektir:

- Mevcut iş modellerini güncelleyerek hizmet kalitesinin artırılması
- Ürün çeşitliliğini artıracak, müşteri memnuniyetini üst seviyeye çıkaracak ürün inovasyon ve geliştirmelerine devam edilmesi
- Şube ağının genişletilmesi ile mobil bankacılığa yapılan yatırımların artırılmasıyla erişim kolaylığının sağlanması
- Ölçek ekonomisi bağlamında katılım bankaları arasında işbirliği yapılması

Aksiyon 1.1.3: Sektör stratejileri doğrultusunda kamu kuruluşlarının görev ve sorumluluklarının belirlenmesi

Eylem 3: Kâr payı dalgalanmalarına yönelik ideal bir rezerv uygulanmasının geliştirilmesi kapsamında ilk aşamada, BDDK tarafından ilgili paydaşlarla görüşmeler yapılarak ideal uygulama için yapılması gerekenlerin ve bu süreçte başvurulabilecek alternatif imkânların belirlenmesi, ikinci aşamada ise gerekli düzenlemelerin hazırlanması ve uygulama sürecine geçilmesi hedeflenecektir.

Eylem 4: Küçük nüfuslu veya az gelişmiş yerlerde şube açılmasının teşvik edilmesi amacıyla katılım bankaları için “Şube Faaliyet Harcı”nın nüfus büyüklüğü esasına göre değil ilgili şubenin aktif büyüklüğüne göre hesaplanması için çalışmalar yapılacaktır. Bu amaçla öncelikle Birlik tarafından BDDK’ya hitaben talep yazısı gönderilecek, gerekirse görüşmeler yapılacaktır.

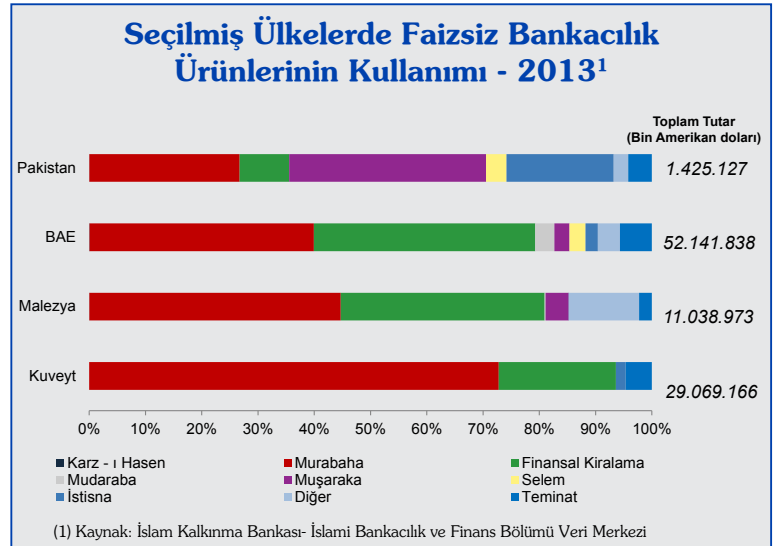
Eylem 5: İlgili kurumlar nezdinde yapılacak çalışmalar neticesinde, Türkiye’nin faizsiz finans alanındaki ağırlığını ve yatırımcılar nezdinde itibarını artırabilecek uluslararası ilke ve standartların iç hukuka aktarılması ve uygulanması sağlanacaktır. Gerekli görülen alanlarda Türkiye’ye özgü standartlar belirlenecektir.

Eylem 6: Ortak konularda ilgili bütün sektör kuruluşlarının aynı düzenlemelere tabi kılınması, faizsiz finansla ilişkin ihtiyaç duyulan düzenlemelerin geleneksel sistemle ayrıştığı noktalarda çözüm aranması ve düzenlemeler yapılması amacıyla BDDK koordinasyonunda ilgili paydaşların yer alacağı bir “Mevzuat Komitesi” oluşturulacaktır. Söz konusu komite kapsamlı bir mevzuat taraması yaparak sistemin geliştirilmesine imkân sağlayacak mevzuat altyapısı çalışmasını gerçekleştirecektir.

Eylem 7: Sektörün gelişimini desteklemek amacıyla kamu sermayeli katılım bankalarının kurulmasına yönelik çalışmalar tamamlanacaktır.

4.2 Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

Küresel faizsiz bankacılık sektöründe, özellikle 2008 finansal kriz sonrası gelen hızlı büyümenin sürekliliğinin sağlanması ve sağlam temelli bir yapının kurulması için ürün çeşitliliği çalışmalarına hız kazandırılmıştır. Faizsiz bankaların murabaha ağırlıklı aktif yapısının geliştirilmesine yönelik alternatif yapılar üzerine çalışılmış, ortaklığa dayalı mudaraba ve muşaraka gibi ürünler geliştirilerek hayata geçirilmeye başlanmıştır. Fon temin etmeye yönelik olarak ise, kaynakların vadesini uzatmak ve likidite riskini yönetebilmek amacıyla sukuk ve bilançonun pasif tarafında yer alan diğer ürünlerin de zaman içerisinde gelişimine yönelik araştırmalar yapılarak ortaklığa dayalı kaynak toplama ürünleri geliştirilmiş ve çeşitlendirilmiştir. Türkiye’de ise katılım bankalarının aktif yapısını oluşturan ürünler arasında murabaha ürününün payının %90’ın üzerinde olduğu görülmekte ve bu durum faizsiz prensiplere hassas bazı kesimler için algı problemini beraberinde getirmektedir. Bunun yanında konvansiyonel bankalar ile karşılaştırıldığında fonlama çeşitliliğinin kısıtlı olduğu sektörde kira sertifikaları önemli katkı sağlayan bir kalemi oluşturmaktadır.

Türkiye’de katılım bankacılığının gelişmesi, büyümesinin sürdürülebilir kılınması için hem pasif, hem de aktif tarafında kullanılan ürünlerin yaygınlaştırılması ve kullanım alanlarının genişlemesine ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut mevzuat düzenlemeleri kapsamında sektörün ürün çeşitliliğinin artırılması ve gelişiminin sağlanmasında dezavantaj yaratabilen durumlar görülebilmektedir. Bu nedenle ülkemizde murabaha

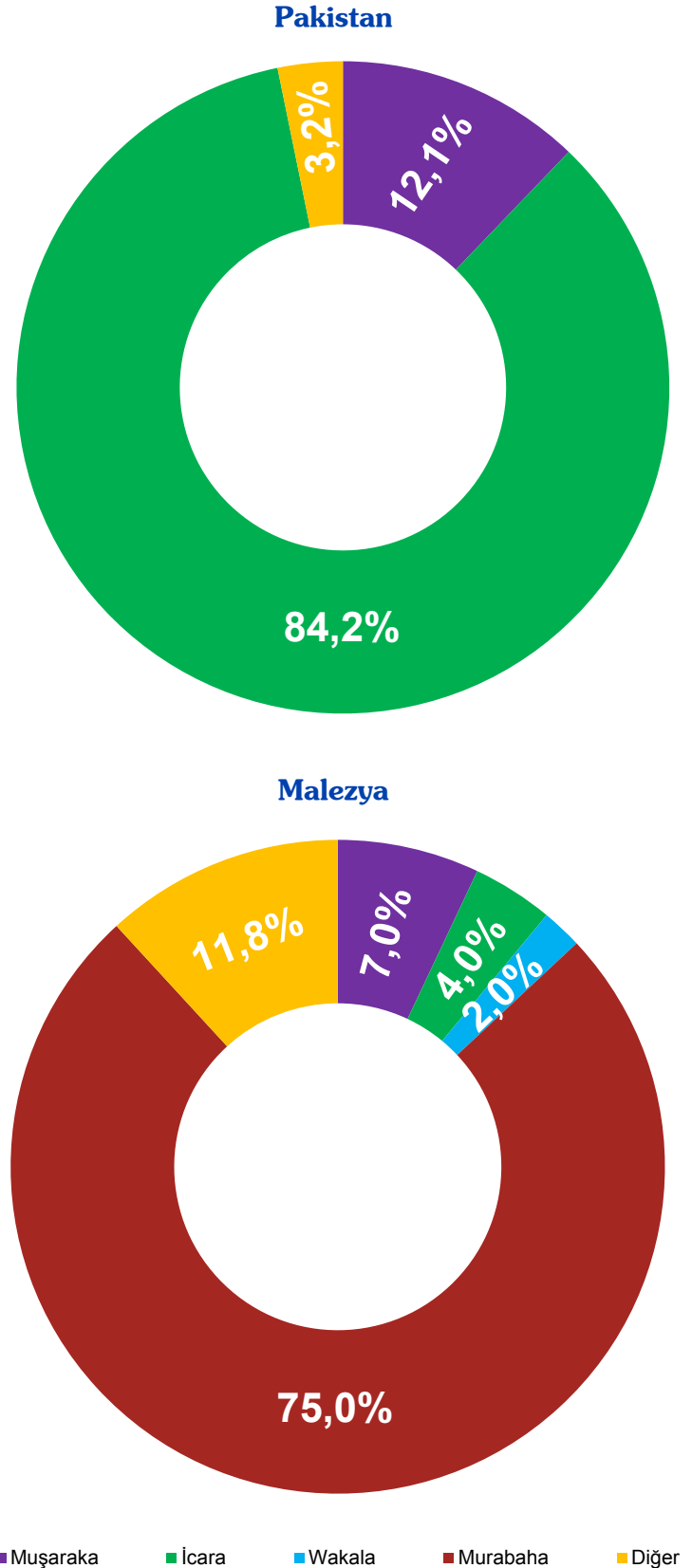
ve sukuk ağırlıklı olan mevcut ürün çeşitliliğinin geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin başında, mevcut ürünlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik mevzuat düzenlemelerinin yapılması gelmektedir. Faizsiz bankacılık alanında gelişmiş olan ülkelere bakıldığında ise aktif tarafında %90'ın üzerinde murabaha kullanılan Türkiye'ye nazaran Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde muşaraka, finansal kiralama, istisna gibi ürünlerin payının yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında Türkiye'de ihraç edilen sukukların büyük kısmının icara sukuk olduğu görülürken, Malezya ve Pakistan gibi ülkelerde geniş bir yelpazenin mevcut olduğu göze çarpmaktadır.

Türkiye'de katılım bankaları tarafından kullanılmaya başlanan ürünlerin geliştirilmesi ihtiyacına paralel olarak, derin araştırma ve çalışma gerektiren, ürün gelişimleri ve yeni iş modellerinin kurulması konularında da lokomotif olacak, katılım bankacılığını güçlü bir şekilde temsil edecek bir Birlik fonksiyonunun varlığı gerekmektedir. Mevcut Birlik organizasyon yapısı gözetildiğinde, bu çalışmaların gerçekleştirilmesi için gerekli fonksiyonel yetkinlikler nezdinde çeşitli gelişim alanları mevcuttur. Bu sebeple katılım bankacılığı sisteminin ürün yapısının çeşitlendirilmesine yönelik ilk adım olarak TKBB bünyesinde daimi ve bağımsız bir mevzuat ve hukuk fonksiyonunun oluşturulması gerekmektedir.

Yurt dışında kullanılmakta olup, ülkemizde henüz bu ürünlerin mevzuat gereksinimleri ve uygulama alanlarını belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmadığı bir takım ürünler bulunmaktadır. Örneğin, katılım bankacılığının gelişimine yönelik isticrar, müsaveme ve selem gibi ürünlerin kullanılması önem teşkil etmektedir. Bu sebeple katılım bankacılığı uygulamasının bulunduğu ülkelerde kullanılmakta olup, ülkemizde katılım bankalarında kullanılmayan ürünlerin uygulamaya alınması için gereken çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Türkiye katılım bankacılığı sektöründe sınırlı bir kaynak çeşitliliği söz konusu olup, kapalı fon havuzları ve post finansman gibi yöntemler bulunmamaktadır. İslam Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırım Bankası gibi uluslararası fon temin edilebilecek kaynaklara erişim konusunda detaylı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu alanda gerekli çalışmaların yapılmasıyla katılım bankalarının kaynak çeşitliliğinin artırılması ihtiyacı giderilecektir..

Seçilmiş Ülkelerde Türlerine Göre 2013 Yurt İçi Kira Sertifikası İhraçları¹

1) Kaynak: International Islamic Financial Market (IIFM), Sukuk Raporu 2014

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

Katılım bankacılığı ürünleri nezdinde yapılması gerekli tüm mevzuat çalışmaları ile beraber sektörün kamu kuruluşları bünyesinde katılım bankacılığı alanında uzmanlaşmış; ürün ve ürünlere yönelik mevzuat, hukuk, fıkıh konularında bilgi sahibi personellere olan ihtiyacı artmıştır. Önümüzdeki 10 senelik büyüme hedefleri doğrultusunda bu ihtiyacın artacağı öngörülmektedir. Ancak, kamu kurumlarında katılım bankalarının ve katılım bankacılığı kuruluşlarının sorunlarına çözüm üretecek ve sektörün gelişimine olanak sağlayacak yeterli insan kaynağının ve organizasyonel yapıların bulunmadığı düşünülmektedir.

Faizsiz bankacılık, mevzuat, hukuk ve fıkıh konularında uzmanlaşmış personel ihtiyacının kısa vadede ilgili kurumlar içerisinde katılım bankacılığı alanına odaklı personellerden oluşturulan ekipler kurulması ve sektör bilgilerinin artırılmasıyla, uzun vadede ise ilgili kurumlar içerisinde ayrı bir birim oluşturulması ile giderilmesi planlanmaktadır.

Bu kapsamda, kamu kuruluşlarından bankacılık sektörünün düzenlenmesinden ve denetlenmesinden sorumlu olan BDDK bünyesinde de, katılım bankacılığı alanında uzmanlaşmış ekiplerin bulunmadığı, bu nedenle BDDK bünyesinde kısa vadede bir çalışma grubu veya ekip kurulması gerektiği, uzun

vadede ise BDDK bünyesinde ayrı bir birim kurulması gerektiği düşünülmektedir.

BDDK'nın yanı sıra SPK'da, katılım bankacılığı için oluşturulmuş ekiplerin yeterli olmadığı, katılım bankalarının düzenleme gereksinimlerini karşılayacak bir yapı olmadığı, sektörün ihtiyaçları doğrultusunda SPK'da mevcut yapı içerisinde katılım bankacılığı için oluşturulmuş ekipler kurulması gerekliliği öne çıkmaktadır.

Benzer şekilde, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu bünyesinde de mevcut yapılanmanın yeterli bulunmadığı, katılım bankacılığı muhasebe standartlarının konvansiyonel bankacılıktan farklı olması sebebiyle bu kurum altında da ayrı bir çalışma grubu veya ekip yapısının geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2025 hedefleri çerçevesinde büyümeye devam etmesi planlanan sektörün ürün çeşitliliği ve gelişimi ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik stratejilerin tanımlanması, bu stratejilere yönelik aksiyonların alınması ve aksiyonların gerçekleştirilmesi için ilgili eylemlerin sorumluları tarafından uygulanması gerekmektedir. Bu amaçla ürün çeşitliliği ve gelişimi başlığı altında 5 adet strateji, bunlara bağlı 18 adet aksiyon ve toplam 45 adet eylem tanımlanmıştır.

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

	Strateji	Aksiyon
2.1	Halihazırda kullanılmakta olan ürünlerin etkinliğinin artırılması	<p>2.1.1 Sukuk İhraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.2 Sukuk ihraçlarının artırılmasına yönelik adımların uygulamaya alınması</p> <p>2.1.3 Murabaha ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.4 Teverruk ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.5 Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.6 Karz-ı Hasen ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.7 Wakala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.8 Sat ve geri kirala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p> <p>2.1.9 Katılım hesapları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması</p>
2.2	Katılım bankacılığı sisteminin ürün yapısının çeşitlendirilmesi	<p>2.2.1 TKBB bünyesinde daimi ve bağımsız bir mevzuat fonksiyonunun oluşturulması</p> <p>2.2.2 Muşaraka - azalan muşaraka – mudarebe ürünlerine yönelik mevzuat altyapısının geliştirilmesi</p> <p>2.2.3 Örnek iş modelinin oluşturulması</p>
2.3	Faizsiz bankacılık uygulamasının bulunduğu ülkelerde kullanılmakta olan ve geçmişte Türkiye’de kullanılmış ama katılım bankalarında kullanılmayan ürünlerin uygulamaya alınması	<p>2.3.1 Mevcutta olmayan ürünlerin mevzuat gereksinimlerinin ve uygulama alanlarının belirlenmesi</p>
2.4	Katılım bankalarının kaynak çeşitliliğinin geliştirilmesi	<p>2.4.1 Uluslararası kaynaklara erişimin artırılması</p> <p>2.4.2 Bankaların bünyesindeki kaynak çeşitliliğinin artırılması</p>
2.5	Kamu kurumları nezdinde katılım bankacılığı sistemine yönelik politikaların geliştirilmesi ve bu politikaların uygulanmasını takip edecek organizasyonel yapıların tesis edilmesi	<p>2.5.1 BDDK organizasyon yapılanmasının sektör ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi</p> <p>2.5.2 SPK’da mevcut yapı içerisinde fiili olarak katılım bankacılığı için oluşturulmuş ekipler kurulması</p> <p>2.5.3 Kamu Gözetim ve Muhasebe Standartları Kurulu bünyesinde katılım bankacılığı kuruluşlarına ilişkin bir çalışma grubu ya da ekip oluşturulması</p>

Strateji 2.1: Halihazırda kullanılmakta olan ürünlerinin etkinliğinin artırılması

Aksiyon 2.1.1: Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 1: Alternatif kaynak ve model temelli kira sertifikası ihracı yapılması: 4749 sayılı Kanununun 7/A maddesine düzenleme yapılması gerekmektedir. Kamu projelerinin finansmanı ve benzeri alternatif kaynak ve yöntemlere mebni kira sertifikası ihracına açıkça olanak tanıyan bir hükmün eklenmesi anılan menkul kıymetin derinliğini arttıracak, özel sektör kira sertifikası ihraçları için de piyasanın önünü açacaktır.

Eylem 2: Teminat amacı dışında tasarruf yasağının düzenlenmesi: “Sermaye Piyasası Kanunu’nun 61’inci maddesinin 3’üncü fıkrasında yer alan “kira sertifikalarına konu olan varlıklar, teminat amacı dışında tasarruf edilemez” ibaresinin SPK tarafından düzenlenecek bir tâli mevzuat ile net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Bu maddede menkul kıymetlerde olduğu gibi portföy içerisindeki gayrimenkullerin satılarak değiştirilebilmesine izin verilmesi olumlu bir gelişme olacaktır. Ek olarak, bono ihraçlarında olduğu gibi kira sertifikası ihraçlarında da teminat aranmaması gerekmektedir.

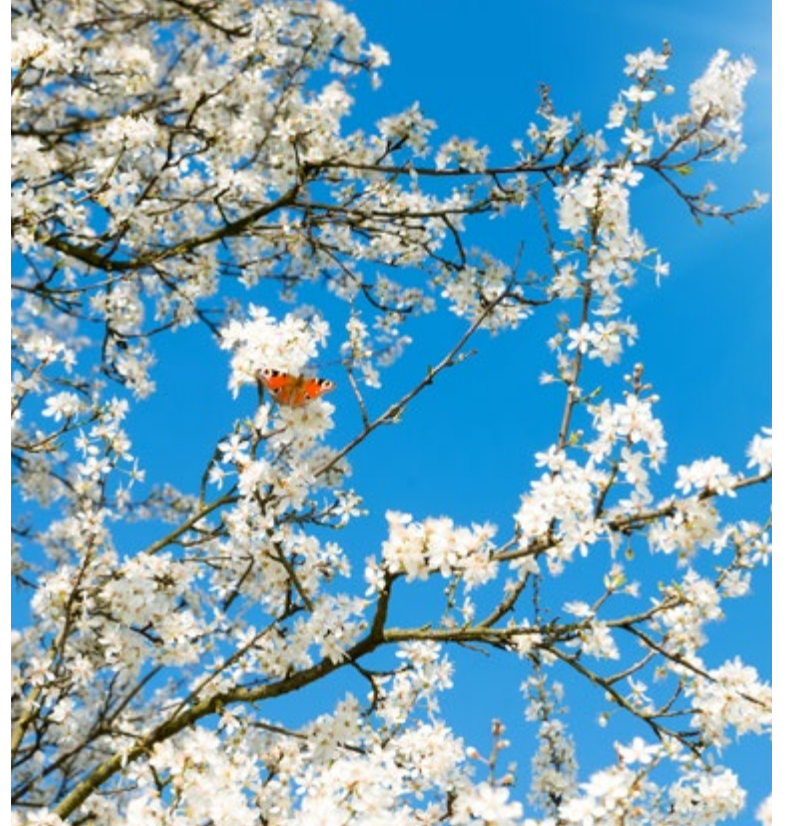
Eylem 3: Katılım bankalarının fon toplama yöntemleri içinde kira sertifikasının payının artırılması - Maliye Bakanlığı tarafından çifte vergilendirmenin çözülmesi: İcara sukuku dışındaki bütün sukuk türlerinde vergi düzenlemeleri ve teminatlar konusunda yasal sınırların daha kesin olarak çizilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İlgili vergi kanunlarının değiştirilmesi ile bütün kira sertifikası türlerinde damga vergisi ve harçlardan muaf tutulması gerekmektedir. Bunun yanında finansal kiralama işlemlerinin kolaylaştırılması, özellikle konut finansmanının finansal kiralama kapsamında daha rahat yapılabilmesi için süreçlerin basitleştirilmesi gerekmekte olup; Maliye Bakanlığı tarafından çifte vergilendirme problemi çözülecektir.

Eylem 4: Kira sertifikası ihracına ilişkin mevzuatta kamu için sağlanan kolaylıkların özel sektör için de sağlanması: Hazine Müsteşarlığı’nın kira sertifikası ihracı ile ilgili olarak 4749 sayılı Kanununun 7/A maddesinde özel

amaçlı kuruluşlara tanınan kira hukuku ile ilgili muafiyetin, özel sektör kira sertifikası ihraçlarında da tanınması olumlu etki yaratacaktır.

Eylem 5: Kıymetli madenler piyasalarının katılım bankalarınca daha etkin kullanımının sağlanması: Ülkemizin bölgesel anlamda önemli bir saklama merkezi konumuna gelmesi için yurtdışında faaliyet gösteren kuruluşların Türkiye’de başta altın olmak üzere kıymetli maden stoklayabilecekleri ve gerektiğinde bu stokları Türkiye ya da çevre ülkelere sunabilecekleri bir saklama merkezi kurulacaktır. BIST 2015 yılında bu çalışmanın yapılacağını paylaşmıştır. Bu kapsamda;

- Kıymetli Madenler Ödünç Piyasasının mevcut yapısı ve düzenlemeleri, katılım bankacılığı usul ve esasları çerçevesinde gözden geçirilecek ve katılım bankalarının bu piyasada daha aktif rol oynaması sağlanacaktır.
- Kıymetli madenler için bölgesel nitelikli gümrüklü antrepo 2015 yılı Aralık ayına kadar kurulacaktır.
- Platin ve paladyumun borsa üyelerince ithalinde ve borsa içi alım-satım işlemlerinde KDV istisnası sağlanması ile borsada işlem gören kıymetli taşlardaki ÖTV’nin kaldırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

Eylem 6: Konut finansmanı ile sekürütizasyon yapılabilmesi:

Katılım bankalarının aktifinde yer alan konut finansmanından bir teminat havuzu oluşturulabilecek ve bu havuza dayanarak varlığa dayalı menkul kıymet ihraç edilebilecektir. Katılım bankalarının kendi prensiplerine uygun bir yapı kurarak sekürütizasyon yöntemiyle fon temin etmeleri faydalı olacaktır.

Ülkemizde özel amaçlı kuruluşların hayata geçmesinde uygulama kolaylığı sağlanması bakımından aynı hak kategorilerinin medeni kanuna eklenmesi – beneficial ownership: Ülkemizde inançlı mülkiyet ve trust kurumuna ihtiyaç olup olmadığı konusunda SPK'nın koordinatörlüğünde bir çalışma yapılmalıdır. Bu kapsamda;

Eylem 7: Özel Amaçlı Kuruluşların hayata geçmesinde uygulama kolaylığı sağlanması bakımından ekonomik hak ve yetkilerin (beneficial ownership) tapu sicili değişikliği gerektirmeden devredilebilmesi ile ilgili olarak Medeni Kanun'da değişiklik yapılmasına ilişkin öneri hazırlanacaktır.

Eylem 8: Kendisini kuran kişiden ayrı bir malvarlığı olan ve yatırımcı menfaatine çalışan güven esasına dayalı kurumlar (trust kurumu) mevzuatımızda net bir şekilde tanımlanmalıdır. Trust kurumunun kurulmasıyla beraber “beneficial ownership” hakkı da tapu sicili gerektirmeden devredilebilecektir.

Eylem 9: Mudaraba ve müşaraka tipi sukuk ihraç edilebilmesi için gerekli teşvik edici düzenlemelerin yapılması:

Risk paylaşımına oldukça uygun olan mudarebe ve müşaraka ürünleri ile ilişkili kira sertifikası ihraç edilmesi sektörün gelişimi için olumlu etki yaratacaktır. Bu amaçla, katılım bankaları ve Hazine Müsteşarlığı mevcut vergisel düzenlemelere yönelik çalışmalar yapacaktır.

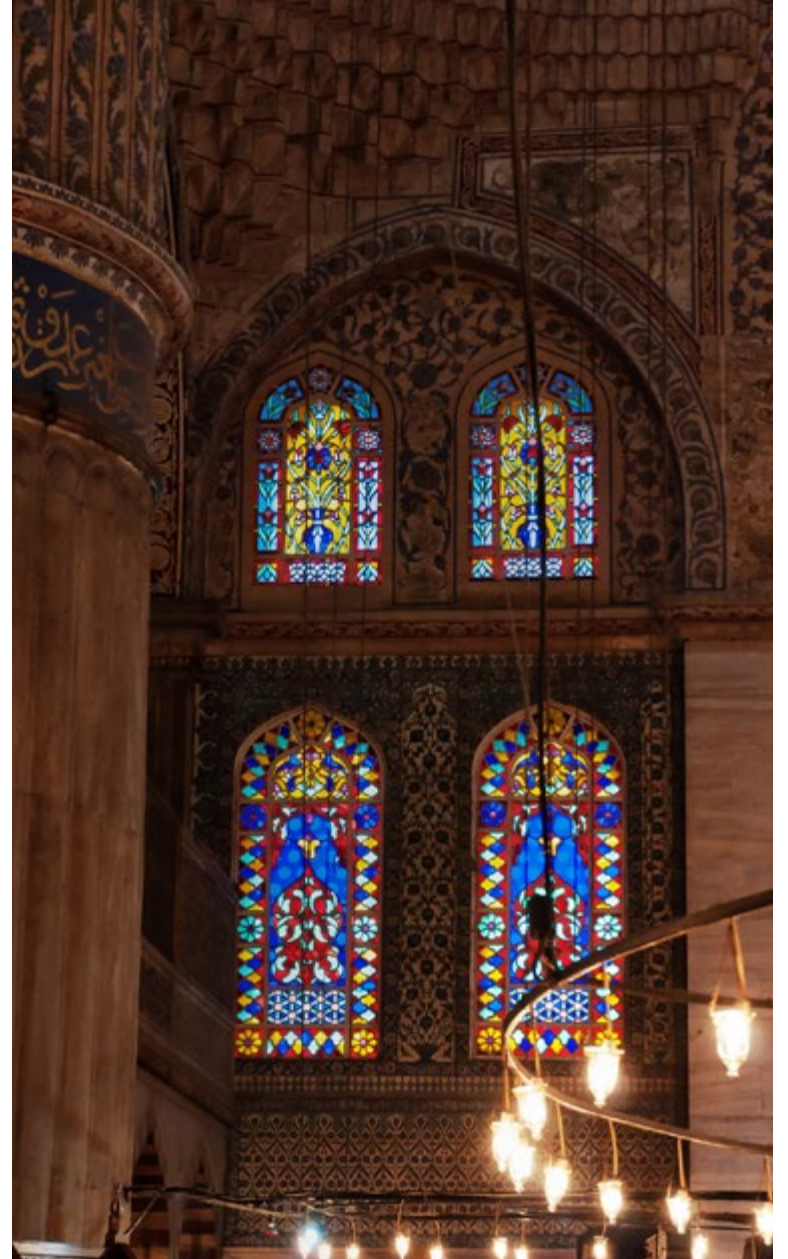
Eylem 10: Kira sertifikası ihracında gayrimenkul devirlerinde yabancı sermayeli bankalardan talep edilen izinlerin kaldırılması:

Kira sertifikası ihracı üzerine faaliyet gösteren varlık kiralama şirketlerinin neredeyse tamamının yabancı sermayeli olması sebebiyle taşınmazlara dair devir izni genelkurmay ve emniyet kararı ile valilikler üzerinden alınmaktadır. Her ihraç öncesi taşınmazların devri için 2 aylık bir izin süreci izlenmekte olduğundan bu durum operasyonel iş yükü yaratmaktadır. Tapu kanunu 36. maddesine

kira sertifikaları için yabancı ve yabancı sermayeli Türk varlık kiralama şirketleri tarafından izin alınmaması unsurunun getirilmesi ile problem çözülebilecektir.

Eylem 11: Kira sertifikaları özelinde varlık kiralama şirketlerinin ek sorumluluk ve yükümlülüklerden muaf tutulması:

Gayrimenkul ve araçlara dayalı kira sertifikası ihraçlarında malik olarak bütün yasal sorumluluklar banka üzerinde bulunmakta ve bu nedenle inşaat izinleri için yapılan başvurular, zorunlu kaza sigortası gibi konulardan da banka sorumlu tutulabilmektedir. Kira sertifikaları özelinde varlık kiralama şirketlerinin özellikle gayrimenkule ilişkin bu sorumluluk ve yükümlülüklerden muaf tutulması, ihraçları kolaylaştıracak bir unsur olacaktır.

Eylem 12: Kira sertifikası ihraçlarında temerrüt halinde ilgili gayrimenkulün değerlendirme işlemlerine ilişkin düzenleme yapılması: Nihai piyasa değerinin SPK tarafından yapılan değerlemenin altında kaldığı durumlarda ilgili gayrimenkule dair satış işlemlerinin gerçekleşmesine yönelik ek prosedürlerin SPK tarafından çalışılması gerekmektedir.

Eylem 13: Yurt dışı sukuk ihraçlarında SPK tarafından şart koşulan değerlendirme zorunluluğunun kaldırılması: Yurtdışı uygulamalarda ilgili kira sertifikalarına yönelik banka değerlemelerinin ve aktif varlıkların göz önünde bulundurulması yeterli olacaktır. Bu sebeple SPK tarafından şart koşulan ek değerlendirme zorunluluğunun kaldırılması faydalı olacaktır.

Eylem 14: Kira sertifikalarına ilişkin mevzuatın aracılık edilen sukuk işlemleri kapsamında düzenlemelerin yapılması: Katılım bankaları tarafından aracılık edilen sukuk ihraçları kapsamında kullanılan VKŞ'lerin konsolide edilmesi durumunda katılım bankalarına sorumlusu ve borçlusu olmadıkları sukuklardan aktife alınan

varlıklar nedeniyle ayrı bir sermaye yükümlülüğü gelmektedir. Bu nedenle Kira sertifikalarına ilişkin mevzuatın, aracılık edilen sukuk işlemlerinde kullanılan VKŞ'lerin IFRS ve TFRS 10 kapsamında konsolidasyona tabi olmayacak şekilde düzenlenmesi izleyen dönemde reel sektörün sukuk ihraçlarının önünün açılması bakımından önem arz etmektedir.

Aksiyon 2.1.2: Sukuk ihraçlarının artırılmasına yönelik adımların uygulamaya alınması

Eylem 15: Daha fazla ve farklı para birimlerinde kira sertifikası ihraç edilmesi yurt dışında ihraç edilen kira sertifikaları BİST nezdinde kote edilebilmesi:

- Kira sertifikası piyasasının derinleştirilmesi ve ikinci el piyasasının oluşması için Hazine Müsteşarlığı tarafından daha sık aralıklarla ve USD haricindeki yabancı para birimlerinde de (örn. Malezya Ringiti) kira sertifikası ihraç edilmesi yönünde çalışmalar başlatılacaktır.
- Kira sertifikalarının ikinci el işlem hacminin artırılması hedeflenmektedir. Katılım bankaları tarafından kurulan varlık kiralama şirketlerince yurt dışında ihraç edilen kira sertifikalarının Borsa İstanbul'da kote edilmesi sağlanmalıdır. IDB'ye üye ülkeler ve IILM tarafından gerçekleştirilen kira sertifikası ihraçlarının Borsa İstanbul'da listelenmesinin sağlanması için çalışmalar yapılacaktır.
- Katılım bankalarının geri satım vaadiyle alım yaparak ellerindeki likidite fazlalarını değerlendirmelerine ve TCMB'nin yeterli miktarda kira sertifikasına sahip olabilmesine imkân tanıyacak yapılar kurulacaktır. Katılım bankaları ile TCMB'nin Borsa İstanbul üzerinden karşılıklı işlem yapabileceği bir pazar oluşturmak amacıyla gerekli hukuki ve teknik altyapı çalışmaları tamamlanacaktır.

Eylem 16: Özel kuruluşların sukuk ve faizsiz sermaye piyasası aracı ihraç etmelerini kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemelerin yapılması: Türkiye'deki katılım bankaları haricindeki özel kuruluşların da, SPK mevzuatı kapsamında sukuk ve faizsiz sermaye piyasası aracı ihraç etmelerini kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemeler

yapılması ve bu araçların BİST'e kote işlem görmesi Türkiye'de gerek faizsiz ürün piyasalarının gelişmesi, gerekse de ikincil piyasaların oluşması açısından faydalı olacaktır. SPK tarafından, kira sertifikalarının nitelikli ve yurtdışı yatırımcılara satışına ilişkin esaslar uluslararası uygulamalara paralel hale getirilecektir.

Eylem 17: Kira sertifikası ihraçlarında piyasa yapıcılığı sisteminin oluşturulması ve BIST nezdinde çeşitlendirilmesi: Katılım bankalarının "Piyasa Yapıcısı" olarak yetkilendirilmesi ve özellikle ikincil piyasalarda işlem yapmalarına yönelik yükümlülük getirilmesi işlem hacmini arttırabilecektir. Bu kapsamda öncelikle TKBB tarafından sistemin uygulanabilirliğine ilişkin analiz çalışması yapılarak öneriler geliştirilecek ve bu öneriler Hazine Müsteşarlığına sunulacaktır.

Aksiyon 2.1.3: Murabaha ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 18: Vekalet işlemlerinde sorumsuzluk sözleşmelerinin getirilmesi ve çifte vergilendirme sorununun çözülmesi: "Müşterinin mal - hizmet alımında banka adına vekil tayin edilmesi hususunda ortak bir uygulamaya geçilmesi" maddesinin kanuna koyulması hususuna ilişkin vekalet işlemlerinde maldan doğan ayıptan bankanın sorumlu olması gibi bir hukuki problem ortaya çıkmaktadır. Bu konuya ilişkin sorumsuzluk sözleşmelerinin yapılabilmesi için gerekli çalışmalar başlatılacaktır. Ek olarak murabaha işlemi sırasında ortaya çıkabilecek çifte vergilendirme sorunu çözülecektir.

Aksiyon 2.1.4: Teverruk ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 19: Sermaye piyasası araçlarının gerekli mevzuat değişikliği ile teverruk işleminde kullanılabilmesi: Teverruk uygulamaları kapsamında metal piyasası üzerinden yapılacak işlemlerin hisse senedi ya da borsa yatırım fonları üzerinden yapılması doğru bir uygulama olacaktır. Bu bağlamda bankalar tarafından hisse senedi alımına dair işlemler kapsamında SPK'nın 57/3

maddesi üzerinde gerekli düzenleme çalışmalarını yapması gerekmektedir. Burada hangi şirketlerin hisse senedinin alınacağı bankacılık kanununda daha net olarak tanımlanması gerekmektedir.

Eylem 20: Borsa İstanbul bünyesindeki piyasalarda emtia işlemlerinin fiziki olarak değişiminin sağlanması: BIST tarafından konuyla ilgili bir çalışma başlatılmıştır ve 2015 te uygulamaya konulabilecektir.

Aksiyon 2.1.5: Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 21: Finansal Kiralama Kanunu'nda düzenleme yapılması: Finansal Kiralama Kanunu'nda yer alan, «finansal kiralama sözleşmelerinin finansal kiralama şirketleri dışında başka bir tarafa devredilememesi» hükmü kapsamında katılım bankalarının sukuk işlemlerine istisna tanınması sağlanmalıdır. Buna imkan sağlayabilmek için SPK'nın 26. Maddesinde değişikliğe gidilmesi gerekmektedir.

Eylem 22: Lisansların devredilebilmesinin ve teminat olarak kullanılmasının sağlanması: Mevcut mevzuatta enerji lisansları devredilememekte ve lisansların mevcut değeri teminat olarak kullanılamamaktadır. Bu konularda Enerji Piyasası Kanunu'nda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Eylem 23: Mevzuatta yer alan gayrimenkul sınırlamalarından katılım bankalarının finansal kiralama işlemlerinin istisna tutulması: Konvansiyonel bankalar iştirakleri aracılığı ile yaptıkları leasing işlemlerinde BDDK tarafından getirilen %75 konut sınırlamalarına tabi olmazken, katılım bankalarının bu sınırlamalar dahilinde işlem yapmak durumunda kalmasından kaynaklı doğan rekabet eşitsizliğinin mevzuatta yer alan gayrimenkul sınırlamalarından katılım bankalarının finansal kiralama işlemlerinin istisna tutulması ile giderilmesi gerekmektedir.

Eylem 24: Aynı fatura ile birden fazla fon kullandırılması sağlanmasının önüne geçilmesi: Aynı fatura ile birden fazla fon sağlanmasının önüne geçmek için katılım bankaları nezdinde ortak bir altyapı oluşturulması gerekmektedir. Ek olarak mevzuatta proforma fatura ile işlem yapılması halinde faturaların daha sonra tamamlanması sorumluluğunun alıcı ve satıcı firmalarda olduğuna dair düzenlemede değişiklik yapılması, faturalarını zamanında tamamlamayan alıcı veya satıcılara katılım bankaları tarafından tamamlanana kadar işlem yapılmaması şeklinde düzenleme getirilmesi gerekmektedir.

Aksiyon 2.1.6: Karz-ı Hasen ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 25: Belirlenen ihtiyaç sahibi kişilere ve yüksek reytinge sahip firmalara belirli limitler ve vadeler dâhilinde karz-ı hasen kullandırılması: Karz-ı hasen ürünlerinin katılım bankaları, TKBB ve danışma kurulları tarafından belli açılardan tekrar değerlendirilmesi suretiyle söz konusu ürünlerin katılım bankalarınınca uygulanması yeknesak hale getirilecektir.

Aksiyon 2.1.7: Wakala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 26: Bankacılık mevzuatındaki katılım fonu tanımının değişmesi: Mevcut bankacılık mevzuatında katılım fonlarının önceden belirlenen bir kar oranı taahhüt etmelerinin söz konusu olmaması sebebiyle, bu ürünün uygulamaya konulabilmesi için mevzuattaki katılım fonu tanımının değişmesi gerekmektedir.

Aksiyon 2.1.8: Sat ve geri kirala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 27: Vergi teşviklerinin gerçek kişileri de kapsamaması: Ürüne yönelik mevcut vergi teşvikleri sadece ticari firmaları kapsamakta olup, gerçek kişileri de kapsamaması durumunda katılım bankalarının bireysel müşterilere yönelik finansman imkânları genişleyecektir. Danışma kurulları arasında sat / geri kirala sözleşmelerine ilişkin yeknesak görüş oluşturulması ve standart uygulamaların geliştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Aksiyon 2.1.9: Katılım hesapları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması

Eylem 28: Katılım hesaplarının risklerinin belirlenmesi, sermaye yeterliliğinin hesaplanması için BDDK tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması: Yapılacak çalışmada katılım hesaplarının içerdiği artık risklere ilişkin otoriteler tarafından banka veya sektör bazında

inceleme yapılması gerekmektedir. Yapılacak çalışma katılım hesaplarının taşıdığı risklerin (likidite, kar payı oranı ve diğer artık risklerin) ortaya konmasını daha somut hale getirecektir. Bu çalışma sonucunda IFSB standartları da değerlendirilerek belirlenecek Alfa Oranı ile katılım hesaplarından kullanılan fonların sermaye yeterliliği hesaplarına nasıl dahil edileceği konusunda çalışmalar yapılacaktır.

Eylem 29: Katılım bankalarının katılım hesaplarına yönelik TMSF prim hesaplamasında mevzuatta değişiklik yapılması: Mevcut mevzuatta TMSF prim hesaplamasında 1 aya kadar vadeli katılım fonu 15 gün katsayısı ile ortalama vade hesaplamasında dikkate alınmaktadır. Katılım bankalarının daha düşük TMSF primi ödemesini sağlayacak şekilde TMSF prim hesaplamasında 15 gün yerine 30 gün katsayısı ile hesaplama yapmaları konusunda mevzuatta değişiklik yapılabilir.

Strateji 2.2: Katılım bankacılığı sisteminin ürün yapısının çeşitlendirilmesi

Aksiyon 2.2.1: TKBB bünyesinde daimi ve bağımsız bir mevzuat fonksiyonunun oluşturulması

Eylem 30: Birlik bünyesinde hukuk, finans ve fıkıh bilen uzmanların yer aldığı daimi ve bağımsız bir kadronun ve altında konumlandırılacak ürün/mevzuat fonksiyonlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu yapının bütün sektörün ihtiyaçlarına hizmet edecek ve yurt içi ve yurt dışındaki mevzuat düzenlemelerini de yakından takip edecek şekilde bünyesinde uluslararası akademisyenleri de barındırarak kurulması önem taşımaktadır.

- Söz konusu fonksiyon ve buna bağlı olarak oluşturulacak komiteler kapsamlı bir mevzuat taraması yaparak sistemin geliştirilmesine imkân sağlayacak mevzuat alt yapısı çalışmalarını gerçekleştirecektir. Ortak konularda ilgili bütün sektör kuruluşlarının aynı düzenlemelere tabi olunması, katılım bankacılığına ilişkin ihtiyaç duyulan düzenlemelerin konvansiyonel sistemle ayrıştığı noktalarda ise çözüm aranması ve düzenlemeler yapılması amaçlanacaktır.
- Mevzuat fonksiyonu kamu kuruluşları ile iletişimi sağlayacak, mevzuat değişikliği taleplerinin işleme alınması için lobi faaliyetlerinde bulunacaktır.

Eylem 31: Ürünlere yönelik sözleşmelerde bulunması gereken zorunlu unsurların belirlenmesi ve tahkim işlemlerinin yapılması, standart sözleşme tiplerinin hazırlanması gerekmektedir. Taslak standartlar hazırlanırken, uluslararası standartların yanı sıra diğer ülke standartları da incelenecektir. Hazırlanan taslak standartlar, Danışma Genel Kurulunun kararı ile standart hale getirilecektir.

Aksiyon 2.2.2: Muşaraka - azalan muşaraka - mudarebe ürünlerine yönelik mevzuat altyapısının geliştirilmesi

Eylem 32: Oluşturulacak TKBB mevzuat fonksiyonu tarafından Bankacılık Kanunu 48/2'nin detaylı olarak tanımlanması, söz konusu ürünlerin kredi riski takibi, nasıl muhasebeleştirileceği, nasıl borsa işlemlerine dâhil edilebileceği ile ilgili detaylı bir çalışma yapılması gerekmektedir. Mevcut durumda "ortak yatırımlar" kapsamında halka arz tek opsiyon olmak ile birlikte, 7 yıl içerisinde halka arz zorunluluğu bulunmakta, bu nedenle uzun vadeli projelerde sorun yaşanmaktadır.

- İnşaat gibi uzun vadeli projelerde ortalama 30 aylık bir proje sonuçlanma süresi bulunmakta; proje süresi bittiğinde henüz stokta kalan ürünlerin veya proje süresi uzadığı takdirde ara dönemde kar-zararın bilançoya nasıl yansıtılacağına, ne kadar karşılık ayrılması gerektiğinin ve ortaklık işlemlerinin kaç yıl sürdürülebileceğinin net olarak tanımlanması gerekmektedir.
- Projenin sonucunda projenin zarar etmesi durumunda nasıl bir yasal süreç izleneceğinin; bankanın kullandırılan fon sağlayan bir kuruluş olarak mı ya da adi ortaklık olarak mı değerlendirildiğinin tanımlanması gerekmektedir. Ortaklık halinde üçüncü şahısların zararlarına ve vergi borçlarına da banka tarafından ortak olunup olunmayacağına tanımlanması gerekmektedir. Bu tanımlamaların yapılmasının ardından banka içerisindeki proje yönetim ekiplerinin kurulması mümkün olacaktır.

Eylem 33: Konut ve taşıt finansmanında kullanılan azalan muşaraka ürününün geliştirilmesine yönelik banka ile müşteri arasında malın mülkiyetinin devri esnasında çifte vergilendirme ve ilave tapu masrafı hususların önüne geçilmesi amacıyla Maliye Bakanlığı tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için çalışmalar başlatılacaktır.

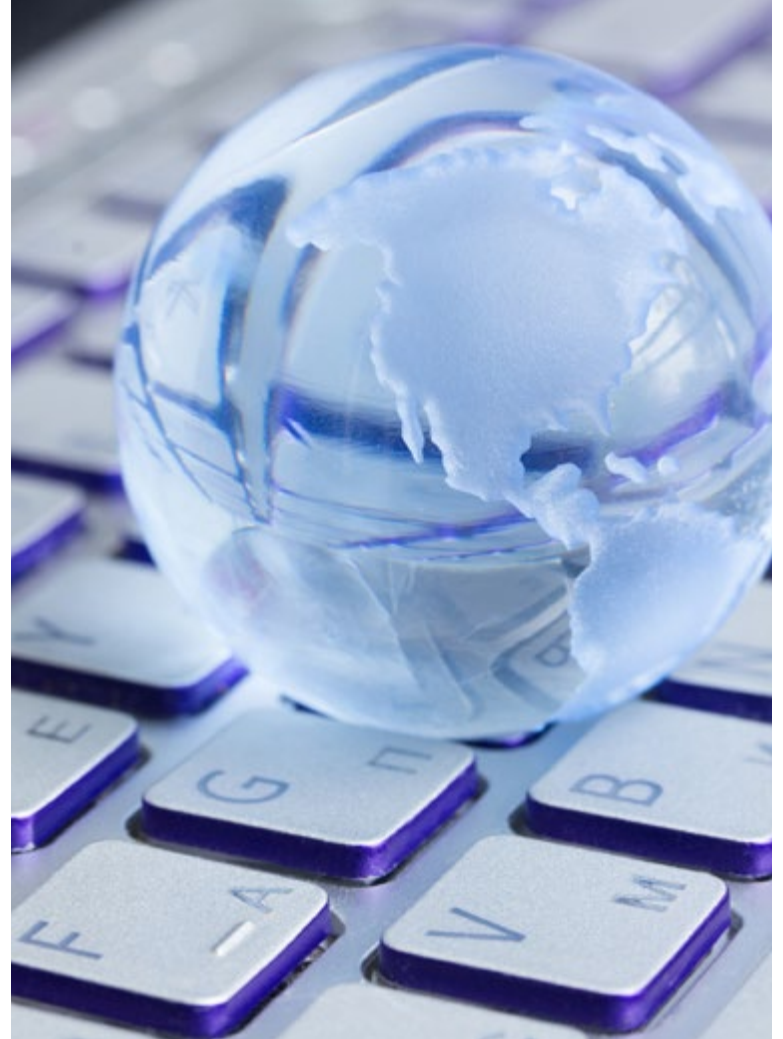
Eylem 34: Katılım bankaları tarafından yapılacak kar-zarar ortaklığı yatırımlarının ilerleme durumuna göre hazırlanacak dönemsel değerlendirme raporları kapsamında reeskont yapılması ve bu hesaplanan reeskontların kar dağıtımına konu edilebilmesi için Birlik tarafından ilgili çalışmalar yapılması gerekmektedir. Böylece projelere daha fazla talep oluşması ve fon toplanması sağlanacaktır.

Aksiyon 2.2.3: Örnek iş modelinin oluşturulması

Eylem 35: Hazine Müsteşarlığı tarafından geliştirilmiş olan “Melek Yatırımcılar” projesinin bir benzerinin uygulanması ve Mudarabe ve Muşaraka ürünlerini kullanırmak üzere girişimci projelerinin Hazine, TKBB ve yurtdışı risk analiz ekipleri tarafından değerlendirilmesi bankaların üzerindeki yatırım riskini azaltacaktır. Bu yapıda mevcut durumda Hazine Müsteşarlığı ve melek yatırımcılar arasındaki platforma ek olarak ayrı bir platform oluşturularak projelerin

uygunluğunun değerlendirilebileceği, “crowdfunding” gibi bir yapının oluşturulması uygun olacaktır. Aynı şekilde Melek Yatırımcılar projesi kapsamında mevcut olan gelir vergisi muafiyeti ve Kredi Garanti Fonu’ndan katılım bankalarının da yararlanması sağlanmalıdır. BDDK tarafından ayrıca söz konusu işlemler için tutulacak genel karşılıklar vb. yükümlülüklerin azaltılmasına ilişkin çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Eylem 36: Mevcut Katılım Endeksine benzer endeksler oluşturulması ve bu endekslere dayalı ürünlerde çeşitliliğe gidilmesi amaçlanmaktadır. Katılım Endeksinin Katılım 30, Katılım 50 gibi çeşitlendirilmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte Katılım Endeksi üzerine yatırım fonu ve benzer ürünlerin oluşturulması ve bankaların dağıtım kanallarında yerini alması sağlanacaktır. Borsa İstanbul tarafından borsaya kote hisse senetleri içerisinde likiditesi yüksek olan hisselerin tasnif edildiği bir likidite endeksi hesaplaması yapılmaktadır, benzer bir çalışma, Katılım Endeksi için de yapılacaktır.

Strateji 2.3: Faizsiz bankacılık uygulamasının bulunduğu ülkelerde kullanılmakta olup Türkiye’de katılım bankalarında henüz kullanılmayan ürünlerin uygulamaya alınması

Aksiyon 2.3.1: Mevcutta olmayan ürünlerin mevzuat gereksinimlerinin ve uygulama alanlarının belirlenmesi

Eylem 37: TKBB bünyesinde “Katılım Bankacılığı Ürünleri Geliştirme Komitesi” tesis edilecektir. Bu komite, söz konusu ürünlerin ülkemizde uygulanabilirliğini araştırıp bir rapor hazırlayacaktır. Ürünler ile ilgili uygulamalara ilişkin olarak:

- Belirli bir malın alıcı tarafından satıcıya belirli zamanlarda alınacağına vaat edilmesini konu alan sözleşme türü olan İsticrarın müşterilerin elektrik, su, doğalgaz vb. ödemelerinin finansmanı amacıyla kullanılması için faizsiz finans kaideleri bağlamında ele alınması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Bankanın, telekomünikasyon, ulaşım gibi alanlarda faaliyet gösteren firmalara ait hakların (kontör, bilet vb.) mülkiyetini firmalardan peşin olarak satın aldığı finansman modeli olan ve doğrudan borçlanma sistemine alternatif teşkil eden menafaa yönteminin uygulanması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu yöntemde firma ürünlerinin mülkiyetini, sukuk benzeri bir sertifika üzerinden bankaya devretmektedir. Mülkiyeti bankaya ait olan ürünlerin satışı gerçekleştikçe, firma tarafından elde edilen gelirler bankaya ödenmektedir.
- Faizsiz finans kaidelerine en uygun finansman yöntemlerinden biri olan müsavemenin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bir eşyaya kıymet addedilerek pahalandırılması ve pazarlanması gibi anlamlara gelen müsâveme, fıkhıta herhangi bir malın maliyetinin ve kâr oranının açıklanmadan pazarlık usulüyle satılması şeklinde tanımlanmaktadır.
- Selem ve paralel selem ürünlerinin, tarım sektörünün finansmanında, ayrıca demir, alüminyum, çelik gibi standart nitelikli, piyasası güçlü, VOB’ da işlem görebilen ürünleri üreten firmaların fonlanması açısından önemli bir potansiyele sahip olması itibarıyla kullanılması fay-

dalı olacaktır. Bu anlamda selem ve paralel selem yöntemlerinin katılım bankaları tarafından kapsamlı olarak ele alınması ve alternatif ürünler üzerinden geliştirilmesi gerekmektedir.

- Musakat / Muzaraa ürünlerinin mevzuata ve faizsiz finans kaidelerine uygunluğunun ele alınması ve kullanımının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Musakat, meyve ağaçları üzerine yapılan bir tür kâr/zarar yatırım ortaklığı şeklinde tanımlanabilir. Katılım bankaları bu yöntemde sermayeye ortak olarak; sulama, mazot, makine vb. bakım masraflarını karşılamış olurlar. Bağ-bahçe sahipleri hem sermayeye ortak olabilmekte, hem de emeklerini ortaya koymaktadırlar.
- Bankanın emtia finansmanı ile ilgili veya proje finansmanı ile ilgili kullandırılmış olduğu muşaraka fonlarının sertifikalaştırılması yöntemiyle aktif tarafla pasif taraf eşleştirilerek oluşturulan katılım sertifikası ürününde yatırımcılar tarafında likidite sorunları oluşabilecektir. Likidite sorunu sertifikaların borsaya kote edilmesi suretiyle çözülebilecektir. Bu şekilde katılım bankaları belirli kurallar dâhilinde katılım sertifikası çıkarıp BİST’e kote edip satabileceklerdir.

Strateji 2.4: Katılım bankalarının kaynak çeşitliliğinin geliştirilmesi

Aksiyon 2.4.1: Uluslararası kaynaklara erişimin artırılması

Eylem 38: Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki ilgili kamu kurumları arasındaki iletişimin artırılması ve bilgi birikiminin karşılıklı olarak aktarılması çerçevesinde kurumlar arasında işbirlikleri geliştirilmelidir. Söz konusu kamu kurumlarında çalışanların ülkemizde geçici görevle çalışmaları ya da BDDK, SPK, TCMB gibi kurumlarının çalışanlarının faizsiz bankacılığın gelişmiş olduğu ülkelerde sürekli veya geçici görevle gönderilmeleri uzun vadede katkı sağlayacaktır.

Eylem 39: İslam Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırım Bankası gibi uluslararası kuruluşlardan fon temin edilmesi kapsamında katılım bankalarının bu kuruluşlar nezdinde birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Ek olarak ülkenin İslam Kalkınma Bankası nezdindeki etkinliğinin artırılması amacıyla BDDK öncülüğünde çalışma yapılması gerekmektedir.

Aksiyon 2.4.2: Bankaların bünyesindeki kaynak çeşitliliğinin artırılması

Eylem 40: Kapalı fon havuzları oluşturulması: Havuzlarda biriken fonların aktifte belirli projelere aktarılması, projeler tamamlandığında gerçekleşen kârların doğrudan ilgili müşterilere dağıtılması modeli ile çalışan ve katılım hesaplarının getiri oranından daha fazla getiri verilebilecek olan özel fon havuzlarının oluşturulması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Eylem 41: Post finansman yöntemi ile kaynak sağlanması: Katılım bankalarının ithalatçının bankası olarak konumlanacağı ve ithal edilen ürünün ücretini peşin tahsil edip vadeli ödeyeceği ve vade süresine kadar bu tutarın değerlendirilebileceği bu modelin geliştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Eylem 42: Girişim sermayesi yatırım fonu, gayrimenkul yatırım fonu, altyapı gayrimenkul yatırım ortaklığı ve katılım şemsiye fonunun uygulanmasının yaygınlaştırılması: SPK tarafından söz konusu ürünlere ilişkin düzenleme çalışmaları tamamlanacaktır. Ürünlerin sorunsuz bir şekilde uygulamaya geçirilmesi amacıyla katılım bankaları ile koordineli olarak çalışmalar yürütülecektir.

Strateji 2.5 : Kamu kurumları nezdinde katılım bankacılığı sistemine yönelik politikaların geliştirilmesi ve bu politikaların uygulanmasını takip edecek organizasyonel yapıların tesis edilmesi

Aksiyon 2.5.1: BDDK organizasyon yapılanmasının sektör ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi

Eylem 43: Sektörün ihtiyaçlarının karşılanması için kısa vadede BDDK bünyesinde, mevcut birimler içerisinde katılım bankacılığı ile ilgili resmi çalışma grupları oluşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda BDDK tarafından personel ihtiyacı belirlenecek ve insan kaynağı tesis edilecektir. Uzun vadede ise sektörün büyümesine paralel olarak, ihtiyaçlar doğrultusunda BDDK bünyesinde ayrı bir teşkilatlanmaya gidilecektir.

Aksiyon 2.5.2: SPK'da mevcut yapı içerisinde fiili olarak katılım bankacılığı için oluşturulmuş ekipler kurulması

Eylem 44: SPK bünyesinde oluşturulacak katılım bankacılığı ekipleri için uygun personel belirlenecek ve sektörün ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ekipler kurulacaktır. Uzun vadede ise sektörün büyümesinden doğacak ihtiyaçlar doğrultusunda kurum bünyesinde ayrı bir birim kurulacaktır.

Aksiyon 2.5.3: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu bünyesinde katılım bankacılığı kuruluşlarına ilişkin bir çalışma grubu ya da ekip oluşturulması

Eylem 45: Başbakanlık bünyesinde bulunan kurum bünyesindeki çalışma grubu veya ekibin oluşturulması için TKBB tarafından ilgili kurum ile iletişime geçilecektir. Kurum bünyesinde ekiplerin oluşturulması için personel ihtiyacı belirlenecek, gerektiği taktirde personel alımı yapılacaktır.

4.3 Danışma Kurulları

Dünyada faizsiz bankacılık sektörünün son yıllardaki gelişimine paralel olarak, küresel boyutta mevcut uygulama farklılıklarının giderilmesi, sistemin büyümesinin sürdürülebilir hale getirilmesi için, katılım bankalarının uygulamalarının İslami prensiplere uygunluğunu tesis eden, ürün ve hizmetleri standart hale getiren danışma mekanizmaları kurulmuş olup bu alandaki çalışmalara devam edilmektedir.

Türkiye katılım bankacılığı sektöründe, faizsiz finans prensiplerini dikkate alarak uygulama farklılıklarının giderilmesini, ürün ve hizmetlerin standart hale getirilmesini sağlayacak bir yapının bulunmadığı görülmektedir. Ürün ve hizmetlerin faizsiz finans prensiplerine uygunluğu, bankaların kendi bünyesinde yer alan banka danışma kurulları tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle bankaların aldıkları kararlar, ürün ve hizmetleri sunmaları, zaman zaman farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıkların, müşteriler tarafından sorgulanması, katılım bankacılığı sisteminin güvenilirliğini ve itibarını olumsuz etkileyebilmektedir.

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

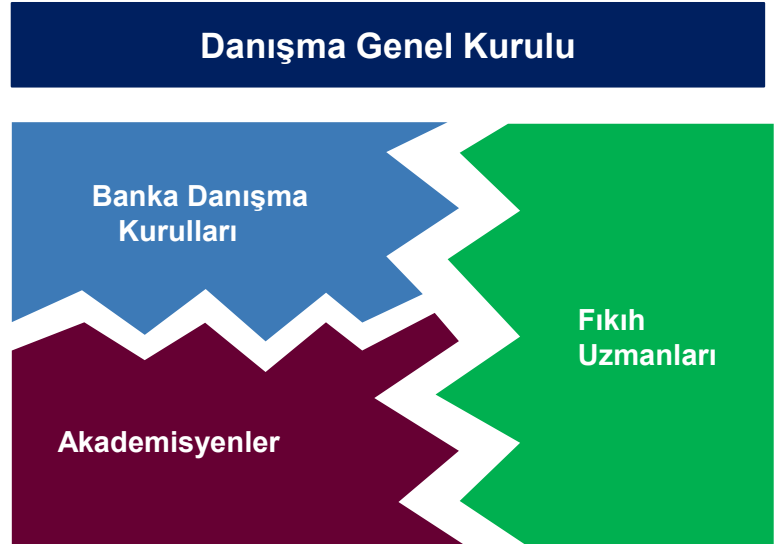
Katılım bankacılığının gelişmiş olduğu Malezya ve Pakistan gibi ülkelerde, bu problemin ortadan kaldırılması için Merkez Bankası bünyesinde kurulan danışma genel kurulları aracılığıyla, ürün ve hizmetlerin faizsiz prensiplere uygun bir şekilde standart hale getirildiği görülmektedir. Danışma Genel Kurulu, bankaların danışma kurulları içerisinde seçilmiş üyeler, akademisyenler ve fıkıh uzmanlarından oluşmakta, ürün ve hizmetler üzerine standartlar oluşturmakta, genel şablonlar sunmaktadırlar. Bankaların danışma kurulları da, danışma genel kurulunun sunduğu ürün ve hizmet şablonlarını uygula-

mayla almakta, bankalar özelinde farklılaştırmaktadırlar. Böylece, bütün katılım bankalarının aynı standartlar çerçevesinde faaliyet göstermesi sağlanmış olmaktadır.

Ülkemizde katılım bankalarının uygulamalarındaki farklılıkların giderilmesi ve sektörünün gelişimini sürdürülebilir kılmak için, Danışma Genel Kurulu'nun oluşturulması gerektiği görülmektedir. Danışma Genel Kurulu'nun kurulması ve faaliyete geçmesi ile bu Kurulda ortaya konulacak ürün, hizmet şablonları ve kararları, banka danışma kurulları tarafından detaylandırılacak ve bankalar özelinde uygulamaya alınacaktır. Banka danışma kurulları arasında yeknesaklığın sağlanmadığı noktalarda ise, Danışma Genel Kurulu tarafından karar alma süreçlerinin hızlanmasına yönelik politikalar geliştirilecektir. Bu nedenle, banka danışma kurullarının yasal bir zemin kazanması ve standart bir yapıya oturtulması da, ürün ve hizmetlerin yorumlanması ve sunumundaki farklılıklarının giderilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Paydaş görüşmeleriyle belirlenen katılım bankacılığı sektörünün 2025 hedefleri çerçevesinde bankalar tarafından takip edilen faizsiz prensiplerin standart hale getirilmesine yönelik stratejilerin tanımlanması, bu stratejilere yönelik aksiyonların alınması ve aksiyonların gerçekleştirilmesi için ilgili eylemlerin sorumluları tarafından uygulanması gerekmektedir. Bu amaçla danışma kurulları başlığı altında 2 adet strateji, bunlara bağlı 4 adet aksiyon ve toplam 5 adet eylem tanımlanmıştır.

	Strateji	Aksiyon
3.1	Katılım bankalarına yönelik Danışma Genel Kurulu'nun oluşturulması	<p>3.1.1 Danışma Genel Kurulu'nun organizasyon yapısının belirlenmesi</p> <p>3.1.2: Danışma Genel Kurulu'nun ürün ve hizmetlere yönelik standartlar üretmesi</p> <p>3.1.3 Yabancı sermayeli katılım bankalarında, ana hissedarın ülkesindeki ve Türkiye'deki standartların uyumlu olmadığı noktalarda muhtemel çözüm yollarının belirlenmesi</p>
3.2	Katılım bankaları nezdinde banka danışma kurullarının standart hale getirilmesi	3.2.1 Katılım bankaları bünyesindeki banka danışma kurullarının organizasyon yapısının ve çalışma modelinin belirlenmesi

Strateji 3.1: Katılım bankalarına yönelik Danışma Genel Kurulu'nun oluşturulması

Aksiyon 3.1.1: Danışma Genel Kurulu'nun organizasyon yapısının belirlenmesi

Eylem 1: Katılım bankacılığı sektörünün faizsiz finans prensiplerine uyumunda yeknesaklık sağlayacak bir Danışma Genel Kurulu kurulacaktır. Yurt dışı örneklerde bu yapının kamu bünyesinde kurulabildiği ve yürütülebildiği gözlenmektedir. Türkiye'de ise mevcut anayasal düzen ve sisteme katılacak kamu oyuncularının da varlığı gözetildiğinde, Danışma Genel Kurulu'nun TKBB bünyesinde kurulmasının uygun olabileceği görülmüştür. TKBB tarafından yapılacak genel bir toplantı ile bütün paydaşların onayı alınacak, ilgili kamu kuruluşları konu hakkında bilgilendirilerek Danışma Genel Kurulu TKBB bünyesinde kurulacaktır.

Kurulacak olan Danışma Genel Kurulu'nun organizasyon yapısı belirlenecektir:

- Danışma Genel Kurulu'nun bünyesinde banka danışma kurullarından, Diyanet İşleri Başkanlığı – Din İşleri Yüksek Kurulu'ndan, yerel üniversitelerimizden akademisyenlerden (veya ilahiyatçılardan) oluşan daimi ve yedek temsilcilerin yer alacağı bir yapı oluşturulacaktır.

- Sektör paydaşları ile yapılacak bir toplantı ile Danışma Genel Kurulunun üye adayları belirlenecek ve yapılacak olan bir seçimle Kurul üyeleri belirlenecektir. Kurula üye olacak adaylarda İslam hukuku alanında akademik kariyer ve İslam muameleat hukuku ile katılım bankacılığı konularında yetkinlik şartları aranacaktır. Alternatif olarak belirtilen konularda yetkin olup görüşlerine itibar edilen seçkin ilahiyatçılar da seçilebilecektir.
- Danışma Genel Kurulu üyeleri, katılım bankalarının banka danışma kurullarından birer temsilci, Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'ndan bir temsilci, üniversitelerden seçilecek bir akademisyenden (veya ilahiyatçıdan) oluşacaktır.
- Danışma Kurulu periyodik olarak veya ihtiyaç halinde toplantılar yapacaktır. Kurul içerisinde kararlar oy çokluğu ile alınacaktır. Kurulun koordinasyonu, moderasyonu ve raportörlüğü için oy hakkı da olan bir TKBB yetkilisi Kurula dahil olacaktır.

TKBB bünyesinde kurulacak Danışma Genel Kurulu'nun çalışma prensipleri, üyeler tarafından oy çokluğu ile belirlenecektir. Çalışma prensibine örnek olarak; belli bir fikhî mezhebe bağlı kalınmaması; ürünün hukuki yapısı, iktisadi işlevi, muhasebe kaydı ve tarafların maksadı açısından bilimsel kriterler temelinde çözüm aranması; gerektiği takdirde ilgili uzmanların görüşlerine müracaat edilmesi gösterilebilir.

Danışma Genel Kurulu'nun yetki ve sorumlulukları TKBB koordinasyonunda sektör paydaşları ile yapılacak bir toplantı ile

oy çokluğu ile belirlenecektir. Danışma Genel Kurulu'nun ilk aşamadaki sorumlulukları arasında, katılım bankacılığı ürünlerinin tartışıldığı TKBB ürün/mevzuat fonksiyonunun kararları için görüş vermek yer alacaktır.

Aksiyon 3.1.2: Danışma Genel Kurulu'nun ürün ve hizmetlere yönelik standartlar üretmesi

Eylem 2: Periyodik olarak ayda bir veya bankalardan gelen talepler doğrultusunda toplanan; İslam hukuku, finans, iktisat, muhasebe, hukuk alanlarında uzman kişilerden oluşan ve çalışmasında dünyadaki fıkıh akademisi modellerini örnek alan Danışma Genel Kurulu, ürünlerin uygulanmasına ilişkin standartları belirleyecek ve bu standartları bankalara bildirecektir. Sisteme dahil edilecek yeni ürünler TKBB bünyesinde oluşturulacak 'ürün geliştirme komitesi' ve bankaların talebi doğrultusunda uygunluğu ve uygulama standartları incelenecek ve sonrasında görüş beyan edilecektir.

Aksiyon 3.1.3: Yabancı sermayeli katılım bankaların da, ana hissedarın ülkesindeki ve Türkiye'deki standartların uyumlu olmadığı noktalarda muhtemel çözüm yollarının belirlenmesi

Eylem 3: Yabancı sermayeli katılım bankaları için, ana hissedarın ülkesindeki ve ülkemizdeki standartlar arasında uyumsuzluk olduğu takdirde, bankaların danışma kurulları tarafından, Danışma Genel Kurulu'na başvuruda bulunulabilecektir. Söz konusu standartlar, Danışma Genel Kurulu tarafından incelenip, alternatif çözüm yolları banka danışma kurullarına geri bildirilecektir.

Strateji 3.2: Katılım bankaları nezdinde banka danışma kurullarının standart hale getirilmesi

Aksiyon 3.2.1: Katılım bankaları bünyesindeki banka danışma kurullarının organizasyon yapısının ve çalışma modelinin belirlenmesi

Eylem 4: Banka danışma kurullarının üyeleri, bankaların yönetim kurulları tarafından belirlenecektir. Üyeler, atanmayı takip eden belli bir süre içinde Danışma Genel Kurulu'na bildirilecektir. Banka danışma kurulları tarafından bir karara varılmayan konularda, Danışma Genel Kurulu'na danışılacaktır. Kurulacak yapıda banka danışma kurullarının icradan bağımsızlığı sağlanacak, mevcut mevzuata da uygun olarak iç sistemler birimlerinin bir parçası olarak konumlandırılabilir.

Mevcut uygulamalardaki eksiklik ve sorunlar tespit edilecek, yurtdışı iyi uygulamalar incelenecektir. Türkiye'deki faizsiz finans kuruluşları için uygun bir danışma kurulu yapısı belirlenecektir. Bu bağlamda danışma kurulunun, faizsiz finans kuruluşlarının organizasyon yapısındaki yeri, organları, görev ve yetkileri gibi hususlar netleştirilecektir. Banka danışma kurullarının görev ve sorumluluklarına aşağıdaki maddeler;

- Danışma Genel Kurulu'nun standartları doğrultusunda, kurumsal düzeyde kararlar alınması ve yeni geliştirilen ürünlerin standartlara uygunluğu konusunda görüş bildirilmesi
- Alınan kararların ilgili katılım bankası özelinde bağlayıcı olması
- Yaptığı çalışmalar ve aldığı kararlarla ilgili olarak periyodik raporlar hazırlanması ve bu raporları yönetim kuruluna sunması örnek verilebilir.

Eylem 5: TKBB Yönetim Kurulu tarafından BDDK'ya yazılacak bir dilekçe ile banka danışma kurulları zorunlu hale getirilmesi talep edilecektir. Danışma kurullarına ilişkin konuların ilgili mevzuata dâhil edilmesine yönelik düzenleme çalışmaları yapılacaktır.

4.4 Eğitim, İnsan Kaynakları (İK) ve Sertifikasyon

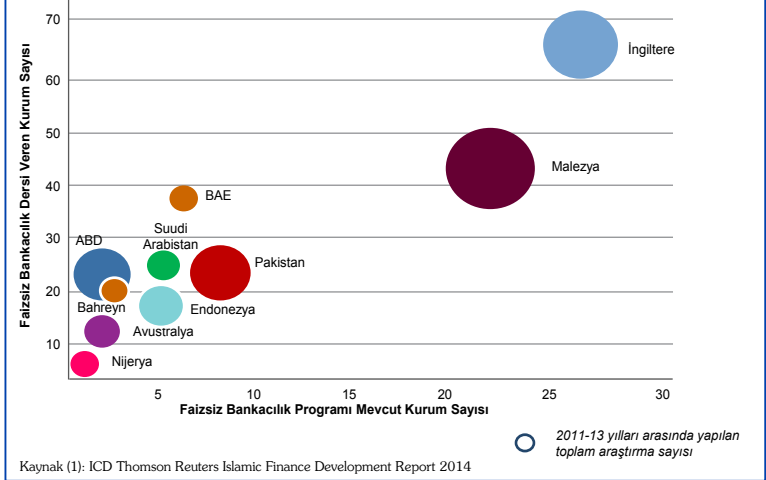
Geçtiğimiz 10 yıl içerisinde yüksek bir büyüme ivmesi yakalayan küresel faizsiz bankacılık sektöründe, çalışanlarının bilgi seviyesinin artırılması ve önümüzdeki 10 yıl içerisinde de beklenen büyüme ile beraber ihtiyaç duyulacak 50.000 yeni çalışanın gerekli donanımlarla yetiştirilmesi için çalışmalara devam edilmektedir. Faizsiz bankacılık sektörünün gelişmiş olduğu ülkelerde kapsamlı bir eğitim altyapısı kurulmaya başlanmış olup araştırma çalışmalarına devam edilmektedir. Türkiye’de ise son 5 yılda ivme kazanan katılım bankacılığı sektörünün gereksinimlerini karşılayacak yetkinliğe ve bilgi seviyesine sahip çalışanların yeterli sayıda olmadığı gibi sektörün büyümeye devam etmesi ile beraber ihtiyaç duyulacak faizsiz bankacılık alanında yetkin adayların yetişmesine uygun programların da bulunmadığı görülmektedir.

Türkiye’de katılım bankacılığı eğitim ihtiyacı ağırlıklı olarak katılım bankaları ve TKBB tarafından karşılanmaktadır. Bu kapsamda düzenlenen konferanslar ve çalıştaylarla sektör paydaşlarının bilgi seviyesinin artırılması hedeflenmektedir. Sektörün hızlı büyümesi ile beraber çeşitli üniversitelerde de bu kapsamda eğitim programları hazırlanmaktadır. Ancak bu programların standart bir yapıdan uzak ve yeterli yaygınlıkta olmadığı, bu üniversitelerde eğitim verecek gerekli yetkinliklere sahip öğretim üyeleri sayısının da yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle ülkemizde katılım bankacılığı eğitiminin geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin başında bu alana ilişkin lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının geliştirilmesi ve öğretim üyesi eksikliğinin giderilmesi gelmektedir. Aktif büyüklüğüne göre dünyada 8. sırada yer alan Türkiye’nin katılım bankacılığı eğitimi alanında ilk 10 ülke arasına giremediği, Malezya ve İngiltere’nin ise bu alanda en gelişmiş ülkeler olduğu görülmektedir.

Hem faizsiz bankacılık dersi veren, hem de faizsiz bankacılık programı bulunan kurum sayısına bakıldığında birinci sırada yer alan İngiltere’yi, Malezya takip etmektedir. faizsiz bankacılık alanında gelişmiş olan Malezya ve Bahreyn gibi ülkelerdeki eğitim alanındaki uygulamaların incelenmesi ve Türkiye’ye uygun hale getirilmesi ile eğitim programlarının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye’de katılım bankacılığı programlarının niteliğinin yetersiz olmasıyla paralel olarak bu alan ile ilgili akademik

Faizsiz Bankacılık Dersi Veren ve Faizsiz Bankacılık Programı Bulunan Kurum Sayısı¹

araştırmaların ve Türkçe ders kitaplarının niceliğinin de eksik olduğu, bu kaynaklara ortak bir platformdan ulaşılamadığı görülmektedir. Bu nedenle katılım bankacılığı ile ilgili kişi ve eserlere ilişkin merkezi bir veri tabanının oluşturulması ve ders kitabı eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. Yayınlanan makale sayısına baktığımızda eğitim modelinin gelişmiş olduğu ülkelerde daha fazla makale yayınlandığı ve araştırma yapıldığı görülmektedir.

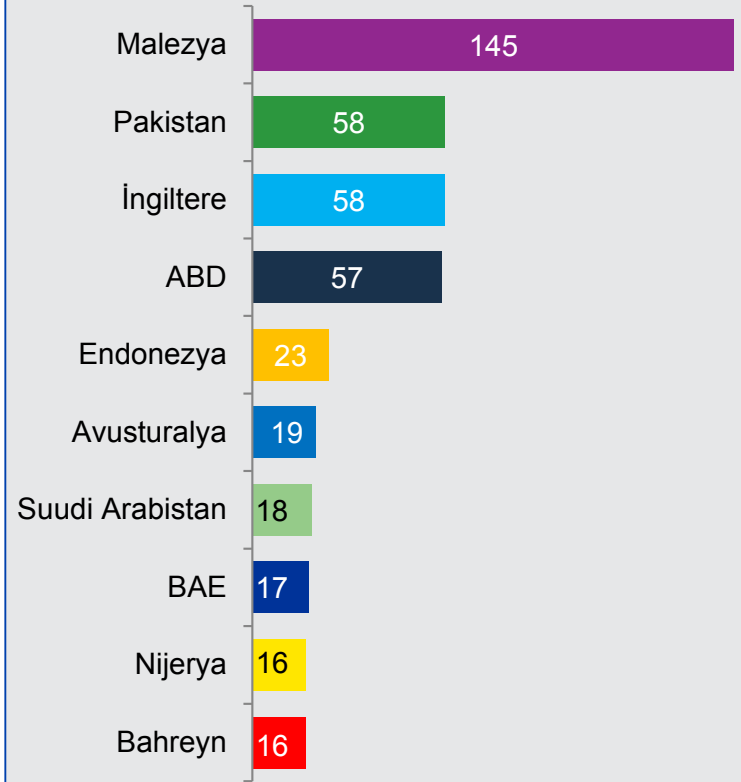
4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

Türkiye’de katılım bankacılığı sektörünün gelişimiyle beraber katılım bankaları daha fazla çalışan istihdam etmeye başlamıştır. Ancak bu personellerin katılım bankacılığı prensipleri ve ürünlerine dair bilgi seviyesinin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle konusunda uzmanlaşmış personel sayısının artırılması ve mevcut personel yetkinliklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Sektörün en gelişmiş olduğu ülkelerden olan Malezya’da ise Finansal Akreditasyon Ajansı tarafından 2014 yılında yapılan Yetenek Gelişimi Anketi’nde faizsiz bankacılık kuruluşlarının mevcut personellerini yetkinliklerini geliştirmek amacıyla eğitimlere gönderdiği, önümüzdeki 12 yıl içerisinde 0-50 arasında çalışanını eğitime göndermeyi planlayan kuruluşların oranının ise %78,8 olduğu görülmektedir.

Türkiye’de katılım bankacılığı araştırmalarının artırılmasını ve koordinasyonunu sağlayan bir araştırma merkezi bulunmaktaki, araştırmalar üniversitelerin veya katılım bankalarının inisiyatifinde devam etmektedir. Bunun yanı sıra katılım bankalarının personellerin yetkinliklerinin geliştirilmesi amacıyla çalışanlarını gönderebileceği sertifikasyon programlarının da olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, katılım bankacılığına yönelik enstitü veya araştırma merkezi kurulması ve sertifikasyon programlarının hazırlanması planlanmaktadır. Yurtdışı sertifikasyon programlarının hazırlanmasında yurtdışında CIMA, INCEIF ve IFQ gibi uluslararası geçerliliği olan kuruluşlardan faydalanılabilecektir. 2013 yılında faizsiz finans eğitimi alanında en iyi kuruluş seçilen CIMA’nın farklı seviyelerden oluşan faizsiz finans eğitim programları bulunmaktadır. CIMA’nın yanı sıra CIFI ve IFQ tarafından da faizsiz finansla yönelik farklı seviyelerde sertifikasyon programları sunulmaktadır. Bu kuruluşlarda faizsiz ticaret kanunları, faizsiz bankacılık ve sigortacılık, faizsiz sermaye piyasaları ve ürünleri, faizsiz bankacılık kuruluşları için muhasebe gibi eğitimler verilmektedir. Türkiye’de de faizsiz finansın gelişimi için benzeri sertifikasyon programlarının oluşturulması ve teşvik edilmesi planlanmaktadır.

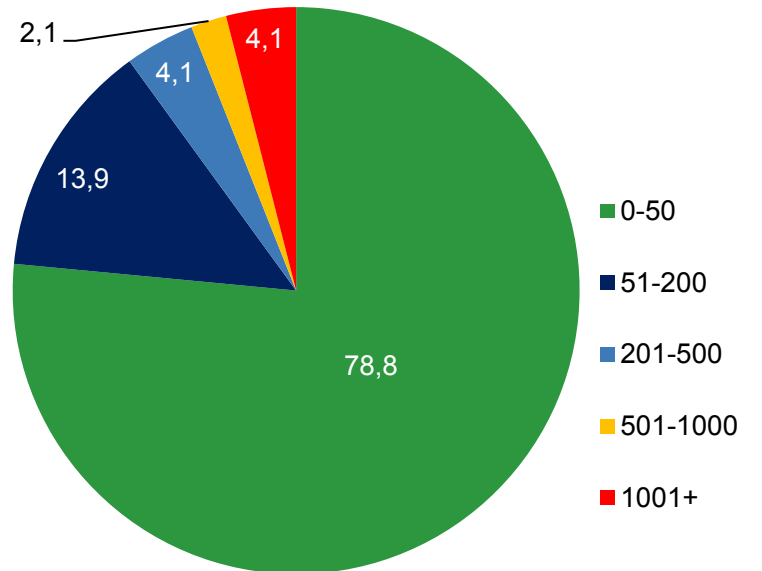
Türkiye’de katılım bankacılığı sektörünün son 10 yılda hızlı bir gelişim göstermesinin ve katılım bankacılığı sektörü çalışanlarının büyük bir kısmının konvansiyonel bankalarda istihdam edilmiş olmasının da etkisiyle ortak bir dilin oluşmadığı ve konvansiyonel banka terimlerinin kullanıldığı, bu durumun

Faizsiz Finans Alanında Yayımlanan Makale Sayısı (2011-13)¹

Kaynak (1): ICCD Thomson Reuters Islamic Finance Development Report 2014

FAA Araştırmasına Göre Malezya Faizsiz Bankacılık Kuruluşlarının Önümüzdeki 12 Yıl İçerisinde Eğitime Göndermeyi Planladığı Personel Sayıları²

Kaynak (2): FAA Talent Development Survey 2014

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

müşterilerin algısını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bu nedenle katılım bankacılığı terminolojisinin bilinirliğinin yaygınlaştırılmasının gerekliliği öne çıkmaktadır.

2025 hedefleri çerçevesinde büyümeye devam etmesi planlanan sektörün insan kaynağı ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik stratejilerin tanımlanması, bu stratejilere yönelik aksiyonların alınması ve aksiyonların gerçekleştirilmesi için ilgili eylemlerin sorumluları tarafından uygulanması gerekmektedir. Bu amaçla eğitim, İK ve sertifikasyon başlığı altında 5 adet strateji, bunlara bağlı 9 adet aksiyon ve toplam 16 adet eylem tanımlanmıştır.

CIMA Sertifikasyon Programları Seviyeleri¹

- 1 CIMA Faizsiz Finans Sertifikası (Temel Seviye)
- 2 CIMA Faizsiz Finans Diploması (Orta Seviye)
- 3 CIMA Faizsiz Finans İleri Seviye Diploması (İleri Seviye)

*Eğitime katılım için ön koşul aranmamaktadır

IFQ Sertifikasyon Programı Ana Başlıkları²

- 1 Faizsiz Finans'a Giriş
- 2 Faizsiz Bankacılık ve Finansa Giriş
- 3 İslam Hukuku
- 4 Faizsiz Bankalar Tarafından Uygulanan Finansal Teknikler
- 5 Faizsiz Bankalar için Finansal Tablolar
- 6 Faizsiz Finasta Kurumsal Yönetişim
- 7 Faizsiz Varlık ve Fon Yönetimi
- 8 Faizsiz Bono Piyasaları - Sukuk
- 9 Faizsiz Sigorta Piyasaları - Tekafül
- 10 Vaka Çalışmaları

Kaynak (1): <http://www.cimaglobal.com/>

Kaynak (2): <http://www.faizsizSınancequaliScation.co.uk/html/ifq.html>

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

	Strateji	Aksiyon
4.1	Katılım bankacılığına ilişkin açık öğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının geliştirilmesi ve öğretim üyesi eksikliğini giderilmesi	<p>4.1.1 Üniversiteler ve açıköğretim fakültelerinde faizsiz bankacılık konularında kurulan bölümlerin/derslerin artırılması</p> <p>4.1.2 İşletme, iktisat fakültelerinde faizsiz bankacılık, ilahiyat fakültelerinde ise ekonomi ve finans alanında seçmeli/zorunlu derslerin programlara konulması</p> <p>4.1.3 Katılım bankacılığına yönelik burs, ödül ve staj imkanlarının artırılması</p>
4.2	Katılım bankacılığı ile ilgili kişi ve eserlere ilişkin veri tabanının oluşturulması ve ders kitabı eksikliğini giderilmesi	<p>4.2.1 Türkçe akademik yayın sayısının artırılması kapsamında oluşturulacak veri tabanı ile bu alanda çalışan akademisyenlerin tespit edilmesi ve kitap/makalelerin bu veri setinde toparlanması</p>
4.3	Katılım bankacılığı konusunda uzmanlaşmış personel sayısının artırılması ve personel yetkinliklerinin geliştirilmesi	<p>4.3.1 Kamu kurumlarında çalışan personellere gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için gerekli teşvik politikalarının geliştirilmesi</p> <p>4.3.2 Katılım bankası personellerine gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için gerekli teşvik politikalarının geliştirilmesi</p>
4.4	Katılım bankacılığına yönelik enstitü veya araştırma merkezi kurulması	<p>4.4.1 Katılım bankacılığı alanında çalışacak bir enstitü/araştırma merkezinin kurulma imkânlarının araştırılması ve ardından kurulmasının planlanması</p>
4.5	Katılım bankacılığı terminolojisinin bilinirliğinin yaygınlaştırılması	<p>4.5.1 Doğru bilgilendirme ve ortak dil oluşumuna katkı sağlamak amacıyla e-learning, simülasyon gibi eğitim teknolojilerinin kullanılması</p>

Strateji 4.1: Katılım bankacılığına ilişkin açıköğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının geliştirilmesi ve öğretim üyesi eksikliğini giderilmesi

Aksiyon 4.1.1: Üniversiteler ve açıköğretim fakültelerinde faizsiz bankacılık konularında kurulan bölümlerin/derslerin artırılması

Eylem 1: İlk aşamada 2015 yılı içerisinde; YÖK, üniversiteler, TKBB ve BDDK temsilcileri tarafından söz konusu derslerin bu konuda istekli üniversitelerde programlara eklenmesi konusunda toplantılar yapılacaktır.

Eylem 2: Toplantılar neticesinde ilgili dersleri programlarına koymayı düşünen üniversitelerin öğretim üyesi ve diğer ihtiyaçları belirlenecektir.

Eylem 3: 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde en az iki ilahiyat fakültesinde ekonomi ve finans dersleri, beş İİBF'de katılım bankacılığı ve İslam hukuku dersleri konulacaktır. Ayrıca, 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde en az 2 ilahiyat fakültesinde ekonomi ve finans dersleri, 5 İİBF'de faizsiz finans ve İslam iktisadı dersleri müfredata eklenecektir.

Aksiyon 4.1.2: İşletme, iktisat fakültelerinde faizsiz bankacılık, ilahiyat fakültelerinde ise ekonomi ve finans alanında seçmeli/zorunlu derslerin programlara konulması

Eylem 4: İlahiyat ile Hukuk ve İktisat anabilim dalları arasında yan dal ya da çift dal uygulamalarının sağlanması ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla katılım bankalarının talepleri üzerine Birlik tarafından ilgili üniversiteler ile iletişime geçilecektir. Gelen talepler üniversite senatoları toplantı gündemlerinde ele alınacak ve akabinde YÖK'e iletilecektir. YÖK tarafından ilgili üniversite için işlemler başlatılacaktır.

Eylem 5: Katılım bankalarının yetkililerinin belirli aralıklarla derslere konuk eğitmen olarak katılmaları ve üniversitelerle ortak seminer, konferans ve benzeri programların artırılması sağlanacaktır.

Aksiyon 4.1.3: Katılım bankacılığına yönelik burs, ödül ve staj imkanlarının artırılması

Eylem 6: Sektörün ihtiyacı olan nitelikli işgücü talebinin karşılanması kapsamında ilk aşamada TKBB ve katılım bankaları tarafından staj programlarının ideal çerçevesi oluşturulacaktır. Müteakip süreçte ise oluşturulan çerçevenin kuruluşlar nezdinde hayata geçirilmesi için gereken çalışmalar yapılacaktır.

Eylem 7: Her yıl üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olan öğrencilerin yurtdışında yüksek lisans programlarına gönderilmesi amacıyla TKBB bünyesinde katılım bankalarının katkılarıyla burs fonu oluşturulacaktır. Her yıl belirlenen bir tarihe kadar başvurular alınacak ve TKBB eğitim fonksiyonu tarafından değerlendirmeye alınacaktır. Yılda belirlenecek en az 5 adayın eğitim alanında önde gelen ülkelerde yüksek lisans programlarına katılmaları için burs desteği verilecektir. TÜBİTAK tarafından sosyal bilimler alanında verilen destek programlarına faizsiz finans alanı da dâhil edilecektir.

Eylem 8: TKBB bünyesinde yer alan eğitim fonksiyonu tarafından makale yazılmasının artırılması amacıyla her yıl ödül verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Birlik bünyesinde kurulacak olan eğitim fonksiyonu tarafından üniversitelerde verilecek ödüllerin iletişiminin yapılması ve sene sonunda eğitim fonksiyonu tarafından yapılacak değerlendirme ile ilk üç makaleye belirlenen tutarlarda ödül verecektir.

Strateji 4.2: Katılım bankacılığı ile ilgili kişi ve eserlere ilişkin veri tabanının oluşturulması ve ders kitabı eksikliğinin giderilmesi

Aksiyon 4.2.1: Türkçe akademik yayın sayısının artırılması kapsamında oluşturulacak veri tabanı ile bu alanda çalışan akademisyenlerin tespit edilmesi ve kitap/makalelerinin bu veri setinde toplanması

Eylem 9: TKBB ve BDDK'nın YÖK'e yazacağı ortak bir yazıyla, katılım bankacılığı konusunda çalışmalar yapan akademisyenlere ve bu alandaki çalışmalara ilişkin bilgileri içeren bir veri tabanı talebi iletilecektir. Birlik, kurulacak olan veri tabanı için YÖK ve ilgili tüm paydaşlardan içerik paylaşılması için talepte bulunarak veri tabanının sürekli güncel ve kullanışlı olmasının yönetimini yapacaktır. YÖK'ten gelecek bilgilerle oluşturulacak veri tabanı Türkiye Katılım Bankaları Birliği tarafından internet üzerinden kullanıcıların paylaşımına sunulacaktır.

Eylem 10: Türkçe literatür alanındaki eksikliği gidermek için yurtdışındaki ekonomi, faizsiz bankacılık, faizsiz sigortacılık vb. sahalardaki önemli belli başlı yabancı kitapları tercüme ettirecek ve telif eserler oluşturacak bir mekanizma hayata geçirilecektir. Bu süreç TKBB nezdinde kurulacak olan eğitim fonksiyonu tarafından başlatılacak ve daha sonra ilgili tüm paydaşların da katılımı ile çerçevesi daha da genişletilecektir.

Strateji 4.3: Katılım bankacılığı konusunda uzmanlaşmış personel sayısının artırılması ve personel yetkinliklerinin geliştirilmesi

Aksiyon 4.3.1: Kamu kurumlarında çalışan personele gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için teşvik politikalarının geliştirilmesi

Eylem 11: Piyasa profesyonellerinin katılım bankacılığı konusundaki bilgi altyapılarının artırılması ve uzmanlaşmanın teşvik edilmesi kapsamında SPK tarafından lisanslama tanımları yapılarak, sınavların düzenlenmesine yönelik Tebliğde değişiklik yapılacaktır, SPL tarafından ilgili modül oluşturulacaktır. Eylem faizsiz finans konusundaki bilgi altyapısının artırılması ve uzmanlaşmanın teşvik edilmesi amacıyla bu alandaki eksik nitelikli işgücü ihtiyacının giderilmesine yardımcı olacaktır. Bu sürecin 2015 yılı içerisinde tamamlanacağı öngörülmektedir ve çalışmalar başlamıştır.

Aksiyon 4.3.2: Katılım bankası personeline gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için teşvik politikalarının geliştirilmesi

Eylem 12: Birlik bünyesinde kurulacak eğitim fonksiyonunun ilişki sağlayacağı yurt dışı programlarına, katılım bankalarındaki potansiyel vaat eden başarılı personelin eğitimlere gönderilmesi, aynı şekilde tüm personele online eğitimlerin verilmesi ve banka içi İngilizce eğitim kurslarının verilmesi planlanacaktır.

Eylem 13: Birliğin organizasyonu ile yurt dışı danışma kurullarından ve/veya üniversitelerden akademisyenlerin ilgili personele eğitimler vermesi planlanacaktır.

Strateji 4.4: Katılım bankacılığına yönelik enstitü veya araştırma merkezi kurulması

Aksiyon 4.4.1: Katılım bankacılığı alanında çalışacak bir enstitü/araştırma merkezinin kurulma imkânlarının araştırılması ve ardından kurulması

Eylem 14: Katılım bankacılığı alanında yeni bilimsel çalışmaların gerçekleştirilmesi ve desteklenmesi, Dünya ve Türkiye uygulamalarının araştırılması ve uygulamaya ilişkin standartların belirlenmesi kapsamında bir araştırma merkezi kurulacaktır. Bu merkezin TKBB'nin önderliğinde bir üniversite bünyesinde kurulması planlanmaktadır. YÖK tarafından üniversiteler, TKBB ve ilgili kuruluşların dâhil olduğu bir toplantı yapılacaktır. Söz konusu araştırma merkezini kuracak üniversite projeye ilişkin eylem planını 2015 yılı Aralık ayına kadar hazırlayacaktır. Öngörülen eylem planı çerçevesinde

araştırma merkezi/enstitünün ihtiyaç duyduğu altyapı ve insan kaynağı temin edilerek belirlenecek müfredata uygun olarak faaliyete geçmesi sağlanacaktır.

Strateji 4.5: Katılım bankacılığı terminolojisinin bilinirliğinin yaygınlaştırılması

Aksiyon 4.5.1: Doğru bilgilendirme ve ortak dil oluşumuna katkı sağlamak amacıyla e-learning, simülasyon gibi eğitim teknolojilerinin kullanılması

Eylem 15: TKBB bünyesinde başlatılan sözlük çalışmasına ek olarak;

- Görsel tanıtım/eğitim faaliyetleri gerçekleştirilecek,
- Katılım bankalarındaki ürün adları ve süreçleri ile ilgili internet sitesine konulmak üzere yeni Türkçe isimler ve simülasyonlar paylaşılacak,
- Online eğitimler hazırlanacaktır.

4.5 Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar

2013 Aralık ayında bütün sektör paydaşlarının katılımıyla gerçekleştirilen Kızılcahamam Çalıştayı'nda da belirtildiği gibi yapılan araştırmalarda katılım bankalarının çalışma prensipleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı için çalışma prensiplerini net olarak anlamamış olan ve sisteme yönelik olumsuz algısı bulunan bir müşteri kitlesi bulunmaktadır. Bunun temel sebebi ise yapılan bazı katılım bankacılığı işlemlerinin prensiplerinin ve konvansiyonel bankacılık işlemlerinden farkının yeterince açık bir şekilde müşterilere anlatılmaması, bununla birlikte pratikteki uygulamaların müşterilerin sistemin felsefesini doğru bir şekilde anlamasına engel oluşturması olarak görülmektedir. Sektörün pazar payı hedeflerine ulaşabilmesi için müşterilerin bilgi eksikliklerinin giderilmesi ve bu doğrultuda bütün sektör paydaşlarının katılımıyla kapsamlı bir algı yönetim çalışması yapılması sektörün gelişimi için önemli olacaktır.

Faizsiz bankacılık sektörü içerisinde ağırlığını artırmayı hedefleyen ve sektörün gelişmiş olduğu ülkelerde de müşterilerin bilgi seviyesini artırmak ve konvansiyonel bankacılık işlemlerinden farkını anlatmak amacıyla kapsamlı algı yönetimi

çalışmaları yapıldığını görmekteyiz. Faizsiz bankacılık sektöründe ağırlığını artırmayı hedefleyen ülkelerden olan Pakistan'da, Pakistan Merkez Bankası (PMB) tarafından sektörün gelişimine yönelik olarak hazırlanan stratejik planda, faizsiz bankacılığa yönelik farklı algıların ve eksik bilgilendirmenin önüne geçilmesinin öncelikli hedefler arasında yer aldığı görülmektedir. Bu kapsamda, PMB tarafından, alınması gereken aksiyonlar ve bütün sektör paydaşlarının görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Faizsiz bankacılık sektöründe önde gelen ülkelerden olan Malezya'da da bütün medya kanalları kullanılarak kapsamlı bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu sayede faizsiz bankacılığın bilinirliği ve güvenilirliği artırılmakta, bu sektöre yönelik algının iyileştirilmesi sağlanmaktadır.

Bu kapsamda ülkemizde de sektörün katılım bankacılığı algısının iyileştirilmesi için müşterilerin bilgi eksikliklerinin giderilmesi ve bütün sektör paydaşlarının katılımıyla kapsamlı bir algı yönetim çalışması yapılması sektörün gelişimi için önemli olacaktır. Algı yönetim çalışması kapsamında öncelikle müşterilerin katılım bankacılığının çalışma prensiplerine dair bilgi seviyesinin artırılması ve konvansiyonel bankaların çalışma prensipleri ile farkının ortaya konulması gerekmektedir. Böylece eksik bilgilerden kaynaklı olarak oluşan olumsuz algılar ortadan kaldırılacak ve sisteme duyulan güven artacaktır.

Pakistan Merkez Bankası 2014-2018 Stratejik Planı Algı Konusunda Alınacak Aksiyonlar¹

Ülke genelinde faizsiz bankacılığın bilinirliğinin artırılması amacıyla kapsamlı tanıtım kampanyası yürütülmesi

Merkez Bankası yönetiminde uluslararası faizsiz bankacılık ve finans uzmanları tarafından verilecek konferansların organize edilmesi

Faizsiz bankacılık algısını iyileştirmek amacıyla fıkıh uzmanları tarafından eğitimler düzenlenmesi

Faizsiz bankacılık algısını yükseltmek amacıyla eğitim kurumları, bankacılık sektörü çalışanları, ticaret odaları ve hukukçulara eğitim programları düzenlenmesi

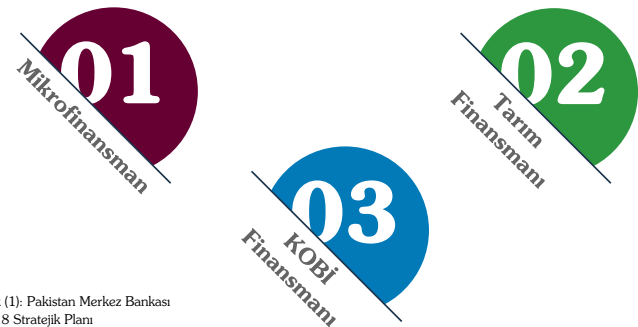
Pakistan'ın büyük şehirlerinde tanıtım aktiviteleri düzenlenmesi

* Bu aksiyonlar İslam Kalkınma Bankası tarafından gerçekleştirilecektir.
Kaynak (1): Pakistan Merkez Bankası 2014-18 Stratejik Planı

Katılım bankalarının müşteri portföylerini genişletmek için kapsayıcı bir bakış açısına sahip olan doğru pazarlama stratejilerini oluşturmaları ve TKBB'nin önderliğinde bütün paydaşların katılımı ile bu pazarlama stratejilerini hayata geçirmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda bütün paydaşların koordinasyon içerisinde hareket etmesi büyük önem taşımaktadır ve bütün medya kanalları kullanılarak ulusal ve uluslararası alanda çalışmalar yapılmalıdır. Algı yönetiminde başarıya ulaşılabilmesi için katılım bankacılığı sisteminin reel ekonomiye dayanmasının ve krizlere daha dayanıklı olmasının altının çizilmesi önem taşımaktadır.

TKBB önderliğinde yürütülecek olan algı yönetim çalışmasının başarılı olması için bütün paydaşlara görev ve sorumluluklar düşmektedir. Din İşleri Yüksek Kurulu (DİYK) ile katılım bankaları arasında yakın bir iletişim kanalının kurulması ve bu iki kurumun daha yakın çalışması; Diyanet İşleri Başkanlığı vasıtasıyla toplum ve sektör arasındaki iletişimin artmasını sağlayacaktır.

Pakistan Merkez Bankası 2014-18 Stratejik Planı Hedef Segmentler¹

Kaynak (1): Pakistan Merkez Bankası
2014-18 Stratejik Planı

4. Stratejik Hedeflere Ulaşmak için Gerçekleştirilmesi Gereken Eylemler

	Strateji	Aksiyon
5.1	Sistemin felsefesine yönelik bilgi düzeyinin artırılması / konvansiyonel bankacılık ile farklılığın ortaya konulması	<p>5.1.1 Katılım bankacılığı sistemine yönelik olumsuz algılara neden olan unsurların tespit edilmesi, söz konusu unsurlarla ilgili olarak şeffaflığın artırılması ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesinin sağlanması</p> <p>5.1.2 Katılım bankacılığı sisteminde benimsenen mevcut algı bozucu uygulamalar ve terimlere alternatif önerilerin geliştirilmesi</p> <p>5.1.3 Müşterilerin bilinçlendirilmesi ve sözleşme iradesinin tesis edilmesi</p>
5.2	Doğru pazarlama stratejilerinin oluşturulması	<p>5.2.1 Sistemin felsefesini ve uygulamalarını konu alan kapsamlı bir tanıtım kampanyası yürütülecek, sistemin geliştirilmesi ve tanınmasına yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde organizasyonların düzenlenmesi</p>
5.3	Katılım bankacılığı uygulamalarında tüm prensiplere uygun şekilde yeknesaklık sağlanması	<p>5.3.1 Sistemin dayandığı prensipler doğrultusunda etik ilkelerin, kurumsal yönetim ilkelerinin ve teamüllerin oluşturulması, faiz yasağı dışındaki dini prensiplere de uyum gösterilmesi</p> <p>5.3.2 Katılım bankacılığı ürünlerinin algı yönetiminin yapılması</p>
5.4	Sistemin itibarını artıracak girişimlerde bulunulması	<p>5.4.1 Katılım bankacılığı kuruluşları ile Din İşleri Yüksek Kurulu (DİYK) arasında bir iletişim kanalının tesis edilmesi</p> <p>5.4.2 Türkiye Katılım Bankaları Birliği ve katılım bankaları arası işbirliklerinin geliştirilmesi</p>

Strateji 5.1: Sistemin felsefesine yönelik bilgi düzeyinin artırılması / konvansiyonel bankacılık ile farklılığın ortaya konulması

Aksiyon 5.1.1: Katılım bankacılığı sistemine yönelik olumsuz algılara neden olan unsurların tespit edilmesi, söz konusu unsurlarla ilgili olarak şeffaflığın artırılması ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesinin sağlanması

Eylem 1: TKBB tarafından katılım bankacılığı sistemine yönelik olumsuz algılara neden olan unsurların tespit edilmesi amacıyla Türkiye temsili bir algı ve sektör büyüklüğü, müşteri segmentlerini de içerecek şekilde müşteri derinlik araştırması yapılacaktır. Yapılan araştırma sonucunda mevcut katılım bankacılığı algısı, toplum nezdinde şeffaflık gerektiren bilgi ve uygulamaların hangileri olduğuna ilişkin bir rapor hazırlanacaktır.

Eylem 2: Bu rapor sektör paydaşları ile paylaşılacak ve katılım bankalarının müşterileri ile iletişimde bu çerçevede internet siteleri aracılığı ile bilgilendirme yapmaları sağlanacaktır. Ayrıca, TKBB internet sitesinde katılım bankaları ile konvansiyonel bankalar arasındaki farkların detaylı olarak anlatıldığı bir bölüm oluşturulacaktır.

Aksiyon 5.1.2: Katılım bankacılığı sisteminde benimsenen mevcut algı bozucu uygulamalar ve terimlere alternatif önerilerin geliştirilmesi

Eylem 3: Yapılan algı araştırmasıyla katılım bankacılığı sistemi ile konvansiyonel bankacılık arasındaki farkın yalnızca şekli nitelikte olduğu yönünde algıya sebep olan uygulamalar ve terimlerin belirlenmesinin ardından bu algının düzeltilmesi amacıyla TKBB ve katılım bankaları tarafından belirlenen terim ve uygulamalara ilişkin alternatifler geliştirilecektir. Bu aşamada ayrıca kullanılması uygun olan terimler ile algı bozukluğu oluşturan terimler (örneğin, kredi, faizsiz repo) belirlenecektir.

Eylem 4: Katılım bankacılığı sistemine dair oluşturulan terim ve uygulamaların personellere aktarılması amacıyla katılım bankaları içerisinde eğitimler düzenlenecektir.

Aksiyon 5.1.3: Müşterilerin bilinçlendirilmesi ve sözleşme iradesinin tesis edilmesi

Eylem 5: Müşterilerin maruz kalabilecekleri riskler, açıkla-

nan kar payı oranlarının geçmişte gerçekleşen oranlar olduğunun, zarar riskinin de bulunduğu önceden müşterilerle paylaşılacaktır. Müşterilerin müzakere aşamasında tam olarak bilgilendirilmesinin ardından anlaşma yapılacaktır. Bu kapsamda katılım bankaları şeffaflık hususunda müşterilerin talep ettikleri bilgileri müşterilerle paylaşmayı kabul edecektir.

Strateji 5.2: Doğru pazarlama stratejilerinin oluşturulması

Aksiyon 5.2.1: Sistemin felsefesini ve uygulamalarını konu alan kapsamlı bir tanıtım kampanyası yürütülecek, sistemin geliştirilmesi ve tanınmasına yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde organizasyonların düzenlenmesi

Eylem 6: Eylem çerçevesinde TKBB tarafından profesyonel danışmanlık hizmeti alınarak 2015 yılını kapsayan bir tanıtım kampanyası yürütülecek, sistemin felsefesi ve temel uygulamalarını anlatan görsel/işitsel tanıtım faaliyetleri ortak bir zeminde yürütülecektir. Eylem çerçevesinde sistemin reel ekonomiye dayanması ve yeni girişimlerin desteklenmesi vurgulanarak sistemin yarattığı somut ekonomik katkı üzerinde durulacaktır. Bunun yanı sıra sistemin faizsiz etik prensipleri de temel almasından kaynaklanan toplumsal faydası üzerinde durulacaktır. Bu kapsamda kampanyanın amaçlarını ele alan bir brief hazırlanacaktır. Örnek olarak; Sistemin felsefesi ve olumsuz algıya yol açan uygulamalar detayları yapılacak olan 360 derece kampanyalar ile kamuoyuna duyurulacak ve sistemin prensipleri hakkındaki bilgi seviyesi artırılacaktır. Söz konusu tanıtım kampanyasının ana unsurlarını;

- Görsel ve yazılı spotlar
- Okullarda tanıtım toplantıları ve yarışmalar
- Herhangi bir kurum ismi zikretmeyen ortak radyo ve TV programları
- Ülkemizde ve dünyada katılım bankacılığı kurumlarının geçirdikleri tarihi süreç, yaşanmış olaylar ve tecrübelerle ilgili belgeseller
- Sosyal medya araçları

- Katılım bankacılığı sistemini tanıtabilecek ayrı bir web sitesi
- Broşür uygulamaları ve periyodik tanıtım programları
- BDDK, Borsa İstanbul, Hazine Müsteşarlığı, TCMB ve SPK tarafından düzenlenecek ulusal ve uluslararası 1 panel, çalıştay veya konferans
- Uluslararası konferanslarda lobi faaliyetleri oluşturacaktır.

Ek olarak Borsa İstanbul ve SPK işbirliğiyle farklı platformlarda faizsiz yatırım ürünleri hakkında piyasa oyuncularını bilgilendirici toplantılar yapılacak ve ürünleri tanıtıcı rehberler hazırlanacaktır.

Eylem 7: Bu kapsamda katılım bankaları da kampanya çalışmalarına destek verecek, müşteri temsilcileri, yazılı kaynaklar ve internet siteleri aracılığıyla çalışmalarını yürütecektir.

Eylem 8: Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kendi yayın organları ve diğer iletişim kanalları/araçları üzerinden daha kapsamlı olarak ele alınacak, yapılacak açıklamalar ve yayınlarla sistemin prensipleri kamuoyuna aktarılacaktır.

Strateji 5.3: Katılım bankacılığı uygulamalarında tüm prensiplere uygun şekilde yeknesaklık sağlanması

Aksiyon 5.3.1: Sistemin dayandığı prensipler doğrultusunda etik ilkelerin, kurumsal yönetim ilkelerinin ve teamüllerin oluşturulması, faiz yasağı dışındaki dini prensiplere de uyum gösterilmesi

Eylem 9: Bu kapsamda katılım bankacılığı prensiplerine uygun etik ilkeler dokümanı hazırlanacaktır. TKBB nezdinde katılım bankacılığı hizmeti veren kurum ve kuruluşlar ile danışma kurullarına yönelik ahlaki temelin ön planda olacağı etik ilkeler hazırlanması amacıyla konuya vakıf uzman kişilerden müteşekkil bir çalışma grubu oluşturulacaktır. Bu grup ulusal ve uluslararası ilmi kaynakların yeterli düzeyde araştırmasını gerçekleştirmek ve taslak bir doküman hazırlamakla sorumlu olacaktır. Hazırlanacak olan doküman, ilgili kuruluşlar tarafından ilerideki dönemlerde alınacak mesleki tanzim kararları için bir referans ve dayanak niteliği arz edecektir.

Aksiyon 5.3.2: Katılım bankacılığı ürünlerinin algı yönetiminin yapılması

Eylem 10: Sistemin kendi niteliklerini yansıtan kurumsal yönetim ilkeleri oluşturularak mevcut ve ilgili kuruluşların sorumlulukları belirlenecektir. BDDK tarafından hazırlanacak ve kamuoyuna açık olacak bu ilkeler, faizsiz finans sistemine yönelik algıyı olumlu etkileyecek ve sistemin kurumsal bir yapıya kavuşturulmasında önemli bir adım teşkil edecektir.

Strateji 5.4: Sistemin itibarını artıracak girişimlerde bulunulması

Aksiyon 5.4.1: Katılım bankacılığı kuruluşları ile Din İşleri Yüksek Kurulu (DİYK) arasında bir iletişim kanalının tesis edilmesi

Eylem 11: DİYK ile katılım bankacılığı kuruluşları arasında düzenli bilgi akışına imkân veren bir iletişim kanalı tesis edilecektir. Bu yapı, DİYK'na gelen fetva taleplerinin katılım bankaları tarafından dikkate alınmasını ve gerekli aksiyonların en kısa zamanda hayata geçirilmesini sağlayacaktır. Tesis edilecek yapının ve ilave diğer imkânların görüşülmesi ve ideal çözüm yollarının geliştirilmesi için TKBB öncülüğünde katılım bankaları ile DİYK arasında toplantılar düzenlenecektir. Yine DİYK'in internet sitesinde katılım bankaları ile konvansiyonel bankalar arasındaki farkın anlatılacağı ve müşterilerin bilgi seviyelerinin artırılacağı bir bölüm yer alacaktır.

Aksiyon 5.4.2: Türkiye Katılım Bankaları Birliği ve katılım bankaları arası işbirliklerinin geliştirilmesi

Eylem 12: Eylem kapsamında öncelikle, Türkiye Katılım Bankaları Birliği ve katılım bankaları işbirliğiyle sistemin niteliklerine uygun sosyal amaçlı finansal projeler belirlenecek ve daha sonra bu projeler verimlilik ve uygulanabilirlik kriterleri açısından ilgili paydaşlarla birlikte analiz edilerek ortak görüş sağlanacaktır. Eylemin hayata geçirilmesinde önemli bir aşama katılım bankalarının yukarıda bahsi geçen uygulamalarını kapsamlı/etkin bir biçimde kamuoyuyla paylaşmalarının sağlanmasıdır.

5. Stratejik Hedefler Yol Haritası

Eylemlerin Zamanlaması ve Sorumluları

Ürün Çeşitliliği Aksiyon Adımları ve Eylemler	2015 1. Yarı	2015 2. Yarı	2016 1. Yarı	2016 2. Yarı	2017 1. Yarı	2017 2. Yarı	2018 1. Yarı	2018 2. Yarı	2019 1. Yarı	2019 2. Yarı	2020 1. Yarı	2020 2. Yarı	2021 1. Yarı	2021 2. Yarı
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 6* TKBB
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 7* SPK
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 8* SPK
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 9* TKBB
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 10 TKBB
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 11* SPK
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 12* SPK
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 13* SPK
2.1.1 Sukuk ihraçları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 14* SPK
2.1.2 Sukuk ihraçlarının artırılmasına yönelik adımların uygulamaya alınması														Eylem 15* Hazine Müsteşarlığı
2.1.2 Sukuk ihraçlarının artırılmasına yönelik adımların uygulamaya alınması														Eylem 16 SPK
2.1.2 Sukuk ihraçlarının artırılmasına yönelik adımların uygulamaya alınması														Eylem 17 Hazine Müsteşarlığı
2.1.3 Murabaha ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 18* BİST
2.1.4 Teverruk ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 19 SPK

* «Sektörel Strateji ve Koordinasyon» - «Eylem 2» ön koşuldur.

2. Ürün Çeşitliliği
2.1 «Ürün Çeşitliliği»ne bağlı Stratejiler
2.1.1 Aksiyonlar
Eylem : Aksiyona bağlı eylem adımları

Eylemlerin Zamanlaması ve Sorumluları

Ürün Çeşitliliği Aksiyon Adımları ve Eylemler	2015 1. Yarı	2015 2. Yarı	2016 1. Yarı	2016 2. Yarı	2017 1. Yarı	2017 2. Yarı	2018 1. Yarı	2018 2. Yarı	2019 1. Yarı	2019 2. Yarı	2020 1. Yarı	2020 2. Yarı	2021 1. Yarı	2021 2. Yarı		
	2.1.4 Tevruk ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması														Eylem 20	BİST
2.1.5 Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 21	SPK
2.1.5 Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 22*	SPK
2.1.5 Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 23	BDDK
2.1.5 Finansal kiralama ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 24*	TKBB
2.1.6 Karz-ı Hasen ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 25*	TKBB
2.1.7 Wakala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 26	BDDK
2.1.8 Sat ve geri kirala ürünü ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 27	Maliye Bakanlığı
2.1.9 Katılım hesapları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 28	BDDK
2.1.9 Katılım hesapları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması															Eylem 29	BDDK
2.2.1 TKBB bünyesinde daimi ve bağımsız bir mevzuat fonksiyonunun oluşturulması															Eylem 30*	TKBB
2.2.1 TKBB bünyesinde daimi ve bağımsız bir mevzuat fonksiyonunun oluşturulması															Eylem 31	TKBB
2.2.2 Muşaraka - azalan muşaraka - mudarebe ürünlerine yönelik mevzuat altyapısının geliştirilmesi															Eylem 32*	TKBB
2.2.2 Muşaraka - azalan muşaraka - mudarebe ürünlerine yönelik mevzuat altyapısının geliştirilmesi															Eylem 33	BDDK

* «Sektörel Strateji ve Koordinasyon» - «Eylem 2» ön koşuldur.

2. Ürün Çeşitliliği
2.1 «Ürün Çeşitliliği»ne bağlı Stratejiler
2.1.1 Aksiyonlar
Eylem : Aksiyona bağlı eylem adımları

Eylemlerin Zamanlaması ve Sorumluları

Ürün Çeşitliliği Aksiyon Adımları ve Eylemler	2015 1. Yarı	2015 2. Yarı	2016 1. Yarı	2016 2. Yarı	2017 1. Yarı	2017 2. Yarı	2018 1. Yarı	2018 2. Yarı	2019 1. Yarı	2019 2. Yarı	2020 1. Yarı	2020 2. Yarı	2021 1. Yarı	2021 2. Yarı	
2.2.2 Muşaraka - azalan muşaraka – mudarebe ürünlerine yönelik mevzuat altyapısının geliştirilmesi															Eylem 34* TKBB
2.2.3 Örnek iş modelinin oluşturulması															Eylem 35 BDDK
2.2.3 Örnek iş modelinin oluşturulması															Eylem 36 BİST
2.3.1 Mevcutta olmayan ürünlerin mevzuat gereksinimlerinin ve uygulama alanlarının belirlenmesi															Eylem 37 TKBB
2.4.1 Uluslararası kaynaklara erişimin artırılması															Eylem 38* Kalkınma Bakanlığı
2.4.1 Uluslararası kaynaklara erişimin artırılması															Eylem 39* Kalkınma Bakanlığı
2.4.2 Bankalar içerisindeki kaynak çeşitliliğinin artırılması															Eylem 40* TKBB
2.4.2 Bankalar içerisindeki kaynak çeşitliliğinin artırılması															Eylem 41* TKBB
2.4.2 Bankalar içerisindeki kaynak çeşitliliğinin artırılması															Eylem 42 SPK
2.5.1 BDDK organizasyon yapılanmasının sektör ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi															Eylem 43 BDDK
2.5.2 SPK'da mevcut yapı içerisinde fiili olarak katılım bankacılığı için oluşturulmuş ekipler kurulması															Eylem 44 SPK
2.5.3 Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun bünyesinde katılım bankacılığı kuruluşlarına ilişkin bir çalışma grubu ya da ekip oluşturulması															Eylem 45 Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

* «Sektörel Strateji ve Koordinasyon» - «Eylem 2» ön koşuldur.

2. Ürün Çeşitliliği
2.1 «Ürün Çeşitliliği»ne bağlı Stratejiler
2.1.1 Aksiyonlar
Eylem : Aksiyona bağlı eylem adımları

Eylemlerin Zamanlaması ve Sorumluları

Eğitim, İK ve Sertifikasyon Aksiyon Adımları ve Eylemler	2015 1. Yarı	2015 2. Yarı	2016 1. Yarı	2016 2. Yarı	2017 1. Yarı	2017 2. Yarı	2018 1. Yarı	2018 2. Yarı	2019 1. Yarı	2019 2. Yarı	2020 1. Yarı	2020 2. Yarı	2021 1. Yarı	2021 2. Yarı
4.1.3 Katılım bankacılığına yönelik burs, ödül ve staj imkanlarının artırılması														
4.1.3 Katılım bankacılığına yönelik burs, ödül ve staj imkanlarının artırılması														
4.2.1 Türkçe akademik yayın sayısının artırılması kapsamında oluşturulacak veri tabanı ile bu alanda çalışan akademisyenlerin tespit edilmesi ve kitap/makalelerin bu veri setinde toplanması														
4.2.1 Türkçe akademik yayın sayısının artırılması kapsamında oluşturulacak veri tabanı ile bu alanda çalışan akademisyenlerin tespit edilmesi ve kitap/makalelerin bu veri setinde toplanması														
4.3.1 Kamu kurumlarında çalışan personellere gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için gerekli teşvik politikalarının geliştirilmesi														
4.3.1 Kamu kurumlarında çalışan personellere gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için gerekli teşvik politikalarının geliştirilmesi														
4.3.2 Katılım bankası personellerine gerekli eğitimlerin verilmesi ve uzmanlaşması için gerekli teşvik politikalarının geliştirilmesi														
4.4.1 Katılım bankacılığı alanında çalışacak bir enstitü/araştırma merkezinin kurulma imkânlarının araştırılması ve ardından kurulmasının planlanması														
4.5.1 Doğru bilgilendirme ve ortak dil oluşumuna katkı sağlamak amacıyla e-learning, simülasyon gibi eğitim teknolojilerinin kullanılması														

* «Sektörel Strateji ve Koordinasyon» - «Eylem 2» ön koşuldur.

4. Eğitim, İK ve Sertifikasyon
4.1 «Eğitim, İK ve Sertifikasyon»a bağlı Stratejiler
4.1.1 Aksiyonlar
Eylem : Aksiyona bağlı eylem adımları

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Sektörel Strateji ve Koordinasyon

EYLEMLER	KURUMLAR																						
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DIYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	
Eylem 1	S	i	i																				
Eylem 2	i	i		i	S											i	i						
Eylem 3	i	S	i																				
Eylem 4	S	i																					
Eylem 5	i	S		i	i	i						i											
Eylem 6	i	S		i	i	i			i	i	i												
Eylem 7	i	i		i	S				i														

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DIYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 1	i	i		S	S																				

S: Sorumlu Kuruluş

İ : İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 2	İ			S																					
Eylem 3	İ							S										İ							
Eylem 4	İ	İ		İ	S																				
Eylem 5				İ		S		İ										İ						İ	
Eylem 6	S	İ	İ	İ																					
Eylem 7	İ			S																	İ				
Eylem 8	İ			S																					
Eylem 9	S		İ		İ			İ																	
Eylem 10	S																	İ							
Eylem 11	İ			S																					
Eylem 12	İ			S																					

S: Sorumlu Kuruluş

İ: İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 13	İ			S																					
Eylem 14	İ			S																					
Eylem 15	İ	İ		İ	S	İ											İ	İ							İ
Eylem 16	İ			S																					
Eylem 17	İ																								
Eylem 18	İ	S						S																	
Eylem 19	İ			S																					
Eylem 20	İ					S																			
Eylem 21	İ			S																					
Eylem 22	İ	İ		S			İ																		
Eylem 23	İ	S																							

S: Sorumlu Kuruluş

İ: İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 24	S		i																						
Eylem 25	S		i																						
Eylem 26	i	S																							
Eylem 27	i		i					S																	
Eylem 28	i	S																							
Eylem 29	i	S																							
Eylem 30	S		i																						
Eylem 31	S		i																						
Eylem 32	S		i	i																					
Eylem 33	i	S	i					i																	
Eylem 34	S		i																						

S: Sorumlu Kuruluş

İ: İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 35	İ	S			İ			İ																	
Eylem 36	İ					S																			
Eylem 37	S	İ	İ	İ	İ	İ		İ								İ									
Eylem 38	İ	İ		İ	İ										S	İ									
Eylem 39	İ	İ		İ	İ										S	İ									
Eylem 40	S	İ																							
Eylem 41	S	İ																							
Eylem 42	İ		İ	S																					
Eylem 43	İ	S																							
Eylem 44	İ			S																					
Eylem 45	İ							S																	

S: Sorumlu Kuruluş

İ: İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Danışma Kurulları

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 1	S	İ	İ								İ	İ													
Eylem 2	S		İ								İ	İ													
Eylem 3	S		İ								İ	İ													
Eylem 4	İ	S	İ	İ	İ																				
Eylem 5	İ	S	İ																						

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Eğitim, İK ve Sertifikasyon

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 1	S										İ	İ													
Eylem 2	İ										İ		S												

S: Sorumlu Kuruluş

İ : İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Eğitim, İK ve Sertifikasyon

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİHK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 3	İ										İ		S												
Eylem 4	S		İ								İ		İ												
Eylem 5	S		İ								İ														
Eylem 6	S		İ								İ		İ												
Eylem 7	S		İ		İ						İ		İ			İ							İ		
Eylem 8	S		İ		İ						İ		İ			İ							İ		
Eylem 9	S	İ		İ	İ						İ		İ	İ											
Eylem 10	S										İ		İ												
Eylem 11	İ		İ																					S	
Eylem 12	İ		S																					İ	

S: Sorumlu Kuruluş

İ : İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Eğitim, İK ve Sertifikasyon

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 13	S		i								i														
Eylem 14	i	i		i	i						i	S				i									
Eylem 15	S		i																						

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GİB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 1	S		i																						
Eylem 2	S		i																						
Eylem 3	S		i								i														
Eylem 4	i		i																						

S: Sorumlu Kuruluş

İ: İlgili Kuruluş

Eylemlerin Sorumlu ve İlgili Kurumları/Kuruluşları

Kurumsal İletişim, Algı ve İtibar

EYLEMLER	KURUMLAR																								
	TKBB	BDDK	Katılım Bankaları	SPK	Hazine Müsteşarlığı	BİST	EPDK	Maliye Bakanlığı	KGMSK	Adalet Bakanlığı	Üniversiteler	DİYK	YÖK	ULAKBİM	Kalkınma Bakanlığı	Merkez Bankası	TKGM	Takasbank	GiB	TBMM	TÜBİTAK	SPL	GTB	Kamu Bankaları	
Eylem 5			S																						
Eylem 6	S	i	i	i	i	i						i				i									
Eylem 7			S																						
Eylem 8	i		i									S													
Eylem 9	S		i									i	i												
Eylem 10	i	S																							
Eylem 11	S		i									i													
Eylem 12	S		i																						

Kaynaklar

- BDDK
- EY Küresel faizsiz Bankacılık Raporu 2013-14
- EY Küresel faizsiz Bankacılık Raporu 2014-15
- FAA Talent Development Survey 2014
- ICD Thomson Reuters İslami Finans Gelişim Raporu 2014
- International Islamic Financial Market (IIFM), Sukuk Raporu 2014
- İslam Kalkınma Bankası - İslami Bankacılık ve Finans Bölümü Veri Merkezi
- Katılım bankaları web siteleri
- Malezya Merkez Bankası
- Pakistan Merkez Bankası 2014-18 Stratejik Planı
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği verileri

TÜRKİYE
KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ

Kısıklı Cad. No: 22 Altunizade 34662 Üsküdar / İstanbul
Tel: 0216 651 94 35 (pbx) Faks: 0216 651 94 39
bilgi@tkbb.org.tr www.tkbb.org.tr